

Rehabilitációs Pedagógiai Program

Magyar Máltai Szeretetszolgálat

**Fejlesztő Nevelés – Oktatást Végző Iskola
és Óvoda**

2025.

Tartalom

I. BEVEZETÉS	4
I.1. AZ INTÉZMÉNY KÜLDETÉSNYILATKOZATA, JÖVŐKÉPE.....	4
II. A SÚLYOS ÉS HALMOZOTTAN FOGYATÉKOS TANULÓK NEVELÉSÉNEK - OKTATÁSÁNAK ALAPELVEI AZ ISKOLÁBAN ÉS ÓVODÁBAN	6
II.1. PEDAGÓGIAI ÉRTÉKEK	8
II.2. CÉLOK	8
II.3. AZ INNOVÁCIÓS FELADATOK IMPLEMENTÁCIÓJA.....	9
III. AZ ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI; A PEDAGÓGUSOK, OSZTÁLYFŐNÖKÖK FELADATAI	11
III.1. A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA FELADATAI	11
III.2. A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI TERÜLETEI, ELJÁRÁSAI ÉS ESZKÖZEI.....	12
III.3. A PEDAGÓGUS ÉS A PEDAGÓGIAI MUNKÁT SEGÍTŐK FELADATAI	13
III.4. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK	13
III.5. A TELJESKÖRŰ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK, EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK	15
III.6. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG	17
III.6.1. HÁTRÁNYOS ÉS HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ TANULÓK	17
III.6.2. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK.....	18
III.7. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL, AZ ISKOLA SZEREPLŐINEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATOK.....	18
III.8. A TANULÓ – SZÜLŐ – PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK ÉS KAPCSOLATTARTÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI, ESZKÖZEI	22
III.8.1. A TANULÓK, A SZÜLŐK ÉS A PEDAGÓGIAI MUNKÁT VÉGZŐK KÖZÖTTI KAPCSOLATTARTÁS FORMÁI.....	22
III.8.2. NEVELŐTESTÜLETEN BELÜLI KAPCSOLATTARTÁS	27
III.9. A FELVÉTEL ÉS AZ ÁTVÉTEL SZABÁLYAI.....	28
III.10. AZ ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ISKOLAI TERV	28
IV. AZ ISKOLA HELYI TANTERVE	29
IV.1. HELYI TANTERV TÖRVÉNYI MEGFELELÉSE	29
IV.2. A HELYI TANTERV TANTÁRGYAI, TARTALMAI	29
IV.2.1. REGGELI KÖR.....	31
IV.2.2. SZŰKEBB – TÁGABB KÖRNYEZET	39
IV.2.3. MOZGÁSNEVELÉS.....	50
IV.2.4. ÁBRÁZOLÁS - ALAKÍTÁS	58
IV.2.5. JÁTÉK ÉS SZABADIDŐ	63
IV.3. A CSOPORTBONTÁSOK ÉS AZ EGYÉB FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSÉNEK ELVEI	71
IV.3.1. AZ EGYÉNI FEJLESZTÉSI TERVEK ALKALMAZÁSA	73
IV.3.2. EGYÉNI FEJLESZTŐ FOGLALKOZÁSOK.....	74
IV.4. AZ OKTATÁSBAN ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI	75
IV.5. A NEMZETI ALAPTANTERVBEN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSA	76

IV.5.1.	KULCSKOMPETENCIÁK.....	77
IV.6.	A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS, TESTMOZGÁS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK MÓDJA, A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSE	77
IV.7.	A TANULÓK TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE.....	78
IV.8.	A TANULÓK TOVÁBBHALADÁSA	79
IV.9.	A TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK.....	79
IV.10.	A NEVELŐTESTÜLET ÁLTAL SZÜKSÉGESNEK TARTOTT TOVÁBBI ELVEK	83
IV.11.	A PEDAGÓGIAI PROGRAM SIKERES MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES INNOVÁCIÓS FOLYAMATOK LEÍRÁSA	83
IV.12.	EFOP-3.1.6-16-2017-00044 SZÁMÚ SZÍNEKRE TAGOLT SZIVÁRVÁNY A SÚLYOSAN HALMOZOTTAN SÉRÜLT GYERMEKEKET CÉLZÓ FEJLESZTÉSI PROGRAM A DÉL – DUNÁNTÚLI RÉGIÓBAN	84
IV.13.	EGYÉB MÓDSZERTANI SEGÉDLETEK.....	85
V.	AZ ÓVODA NEVELÉSI PROGRAMJA.....	86
V.1.	BEVEZETŐ	86
V.2.	ALAPADATOK.....	86
V.3.	HELYZETKÉP	87
V.4.	PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK.....	87
V.5.	ÓVODAKÉP, GYERMEKKÉP.....	88
V.6.	AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, FELADATA	89
V.6.1.	A FEJLESZTÉS LEGFONTOSABB TERÜLETEI.....	90
V.7.	AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE.....	96
V.7.1.	A SZOLGÁLTATÁS FOLYAMATA.....	96
V.7.2.	SZEMÉLYI FELTÉTELEK	98
V.7.3.	A NEVELŐMUNKA TERVEZÉSE:	99
V.7.4.	TÁRGYI FELTÉTELEK.....	100
V.8.	A GYERMEKCSOPORT KIALAKÍTÁSA ÉS MŰKÖDTETÉSE	102
V.8.1.	AZ ÓVODA MŰKÖDÉSI RENDJE.....	102
V.9.	AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	103
V.10.	GYERMEKVÉDELEM	105
V.11.	AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI.....	106
V.11.1.	JÁTÉK.....	107
V.11.2.	VERSELÉS, MESÉLÉS.....	108
V.11.3.	ÉNEK, ZENE, NÉPI JÁTÉK, TÁNC.....	110
V.11.4.	RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA	112
V.11.5.	MINDENNAPOS MOZGÁS.....	114
V.11.6.	A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE.....	118
V.11.7.	MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK – ÖNKISZOLGÁLÁS	120
V.12.	EGYÉNI FEJLESZTÉS	123
V.13.	A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	125
	LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	128

"Válaszd azt az életformát és azt a feladatot, amelyben szeretőbb emberré válsz."

(Keresztes Szent János)

I. BEVEZETÉS

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Fejlesztő Nevelés- Oktatást Végző Iskola és Óvoda többcélú intézmény, melyben súlyosan halmozottan sérült és autista gyermekek nevelését és oktatását látjuk el.

A nevelő-oktató munka alapértékeit, tartalmát és módszereit – az Alapító Okiratunk utáni – legfontosabb alapidokumentumunk, Pedagógia Programunk írja le. A nevelő- oktató munka részletes tervezése a Pedagógiai Program szerint történik. A Pedagógiai Programhoz több szakmai dokumentum is csatlakozik. A Pedagógiai Programra épül intézményünk Szervezeti Működési Szabályzata, Házirendje, a gyermekek / tanulók és munkatársaink eredményeinek és teljesítményének értékelése.

I.1.AZ INTÉZMÉNY KÜLDETÉSNYILATKOZATA, JÖVŐKÉPE

Küldetésnyilatkozatunk

Gyermekeinknek, tanulóinknak egy életre szóló útravalót kívánunk adni. Azt szeretnénk, hogy egyénre szabottan olyan korrekciós-terápiás személyiségfejlesztésben részesüljenek, amely hozzájárul a harmonikus, boldog gyermekkor biztosításához. Az eredményes fejlesztő munka érdekében korszerű pedagógiai módszereket alkalmazunk. Nagy hangsúlyt fektetünk az egyénre szabott mérési, értékelési, fejlesztő folyamatokra. A szülőket szorosan bevonjuk az említett tevékenységekbe, mert hisszük, hogy a fejlesztő folyamat így a leghatékonyabb.

Működési vezérelvünk a tolerancia és a feltételek nélküli elfogadás. Törekszünk arra, hogy makro-környezetünkkel elfogadtassuk önmagunkat és tanulóinkat is. Pedagógiai munkánk alapja: tanulóink sokoldalú megismerése, képességeinek felmérése. Egyéni, csoportos és terápiás fejlesztő foglalkozásainkon sokoldalú, magas színvonalú pedagógia munkát végzünk, differenciáltan, az egyéni képességeket, állapotokat figyelembe véve.

Ahhoz, hogy az érintett családok számára vonzóvá váljunk, tanulóink oktatás-neveléséhez korszerű pedagógiai szemléletet és magas színvonalú módszertant biztosítunk. Minden pedagógustól, munkatársunktól elvárjuk, hogy törekedjen a fejlődésre, a kiválóságra. A szakmai munka

minőségét, az innovációs folyamatokban való részvételt a teljesítményelismerő rendszerrel értékeljük és jutalmazzuk.

Tisztában vagyunk társadalmi felelősségünkkel, ezért kapcsolatot tartunk szakmai és civil szervezetekkel. Igyekszünk vonzóvá válni a helyi közösségek számára. Minél szélesebb társadalmi szintéren jelenünk meg programjainkkal, ezzel is elősegítve fogyatékkal élő tanulóink és családjaik társadalmi integrációját.

Jövőképünk

A súlyos és halmozottan fogyatékos és autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekek alapvető joga és szükséglete az egyéni képességeikhez mért fejlesztés. Gyermekeink megismerése, képesség struktúráik alaposabb feltárása érdekében szeretnénk szélesíteni a meglévő mérési módjainkat. **Új mérési rendszert dolgoztunk ki. Speciális mérést adaptálunk, autizmus spektrum zavarral küzdő tanulóink képességeinek megismeréséhez, melyeket az innovációs program keretén belül kidolgozásra került két szakmai dokumentum tartalmaz.** Ugyanezen dokumentumok a gyermekek diagnózisának megfelelő nevelési, oktatási módszerek részletes leírását is tartalmazzák. Mérési eredményeinket fokozott mértékben építjük be az egyéni fejlesztési tervekbe, amelyek meghatározzák a fejlesztés irányait, és pontos teendőit. A jövőben is támaszkodunk a szülők tapasztalataira. Rendszeres értékelő- és esetmegbeszélésekkel, digitális csatornákon történő kapcsolattartással mélyítjük el az együttműködést, melynek eredménye a pedagógiai munka szakmai színvonalának növekedése, a tanulók minőségi ellátásának biztosítása.

A jövőben is kiemelt figyelmet fordítunk a pedagógiai módszertani kultúra fejlesztésére. Ennek érdekében tudásmegosztó fórumokat, esetmegbeszéléseket, tapasztalatcseréket végzünk az intézményegységek bevonásával, valamint a partner intézményekkel. A társadalmi elfogadás érdekében érzékenyítő programokat szervezünk.

Olyan oktatási intézménnyé szeretnénk válni, mely megoldást kínál arra, hogy az integráltan nem nevelhető, sajátos nevelési igényű gyermekek folyamatos nevelés-oktatásban részesülhessenek intézményünkben az első diagnózis megállapításától, illetve 3 éves kortól tankötelezettségük végéig, azaz 16 éves korig, ami a szakértő bizottság véleménye alapján 23 éves korig meghosszabbítható.

Tapasztalataink szerint a hozzánk kerülő gyermekek állapota, egyenetlen képességstruktúrája indokolja a diagnózisuknak, szükségleteknek megfelelő csoportok létrehozását (súlyosan halmozottan fogyatékos csoport; súlyosan halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral – továbbiakban ASD-vel – küzdő csoport; speciális tantervű ASD-vel küzdő csoport) A súlyosan,

halmozottan fogyatékos gyermekek esetében, amennyiben társul hozzá autizmus spektrumzavar, ez tekinthető vezető tünetnek. A fenntarthatóság biztosítása érdekében Ökoiskolává váltunk a Marcali székhelyünkön. Szeretnénk ezt megvalósítani a másik két telephelyünkön is. Továbbra is részt veszünk a Boldog Iskola programban.

II. A SÚLYOS ÉS HALMOZOTTAN FOGYATÉKOS TANULÓK NEVELÉSÉNEK - OKTATÁSÁNAK ALAPELVEI AZ ISKOLÁBAN ÉS ÓVODÁBAN

Kommunikáció és interakció elve: A kölcsönös kommunikációs akadályozottság a súlyos és halmozottan fogyatékos emberek egyik központi problémája. A gyógypedagógiai tevékenységet áthatja a kommunikatív megközelítés. A nevelési folyamat kölcsönös párbeszédre alapuló interperszonális kapcsolatként épül fel. A kommunikáció és az interakció kiegészíti és erősíti egymást, csökkenti a pedagógus és a tanuló közötti távolságot. A világ jelenségeit, tárgyait, személyeit, eseményeit intenzív testi kontaktuson keresztül kell a tanulóknak felé közvetíteni. Az emberi és dologi világ feltárulása, a tanulás, a fogalomalkotás kezdeti lépései és a gondolkodás elemi műveletei csak az érzékelés-észlelésen keresztül, a testtel megragadott tárgyak, személyek és élethelyzetek közegében, a kommunikatív szituációkra építve lehetségesek. A nevelés-oktatás – személyes kapcsolatként értelmezett – folyamatában a gyógypedagógusnak a fogyatékos személy legegyszerűbb életműködéseiben, jelzéseiben is fel kell fedeznie a kommunikatív szándékot. Az interakció és a kommunikáció teszi lehetővé a kommunikatív viszony és a szociális kapcsolatok emberhez méltó alakulását, hozzájárul a csoportban történő nevelés megvalósításához, és segít a tanulóhoz szükséges motiváció kialakulásában és fenntartásában.

Normalizáció és participáció elve: olyan életfeltételek és életmodellek váljanak hozzáférhetővé, melyek a lehető legjobban megközelítik az életkoruknak megfelelő, kultúrájukban érvényes mintákat. Ezek: az emberi méltóság tiszteletben tartása; a napi, heti, éves ritmus kialakítása, tapasztalatok az egyes életszakaszokról; a szexualitás világába történő belépés előkészítése a felvilágosítás és a visszaélésekkel szembeni védekezés megismertetése útján. Nemcsak a fogyatékos tanuló hiányzó képességeit kell pótolni, hanem életkörülményeit szükséges úgy alakítani, hogy abban képességeinek maximumát nyújtva teljes emberi életet élhessen, illetve részt vehessen a társadalom életében. A normalizáció csak konkrét szociokulturális összefüggésben és a gyermek életkorát tekintve értelmezhető.

Komplexitás, személyiség központúság, szükségletorientáltság és a rehabilitáció elve: “A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekeknek, tanulóknak speciális, átfogó, egymást kiegészítő

fejlesztő, támogató, valamint gondozó eljárásokra, komplex pedagógiai szolgáltatásra van szükségük. Komplex formában valósul meg a hagyományos értelemben vett oktatás, fejlesztés, nevelés, terápia, az ápolás és a gondozás. A pedagógiai tevékenység a személyiséget komplexen – minden megmaradt és akadályozott funkciót, a tanuló egyedi szükségleteit egyidejűleg figyelembe véve – közelíti meg. A sokoldalú, komplex fejlesztés, nevelés és oktatás megvalósításának alapfeltétele a szakemberek magas szintű felkészültsége és a teammunka (a szükséges egészségügyi, gyógypedagógiai, pszichológiai és más tudományterületekről eredő ismeretek szintetizálása, integrálása érdekében). A fejlesztés figyelembe veszi a súlyos és halmozottan fogyatékos tanuló élethelyzetét, a múltbeli tapasztalatokat, élményeket, a jelen állapotot és az érintettre váró jövőt: a múltat építve a jelenben a jövőre készít fel. Nem csupán az aktív fejlesztés és képzés számít nevelésnek, ide sorolhatók a részvétel, az átélés, a befogadás, az élmény pedagógiai hatásai is.”

Kooperáció és a tudatosság elve: A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekek, tanulók a legtöbb tevékenységben külső segítségre szorulnak, a cselekvés hibátlan és/vagy teljes kivitelezéséhez szükségük van egy partnerre. A gyógypedagógus, a gyógypedagógiai asszisztens és a tanuló együttműködve, közösen vesznek részt a tanítási-tanulási folyamat eseményeiben, egy közösen kitűzött cél érdekében, cselekvésük tervezését és kivitelezését egymástól függően és egymáshoz viszonyítva koordinálják. A kooperáció elve vonatkozik a fogyatékos tanulókkal foglalkozó valamennyi személy (szülők, pedagógusok, segítők, egyéb teamtagok stb.) folyamatos információ- és tapasztalatcseréjére, továbbá együttműködésére. A mindennapos tevékenységek során a fejlesztés alapját képező és az azt átfonó kommunikáció gyakorlása úgy eredményes, ha az elvárások következetesek és egységesek. Az egységes elvárások a gyermekek, tanulók számára könnyebben követhetők, és biztonságérzetüket is növeli.

Differenciálás és individualizáció elve: A súlyos és halmozottan fogyatékosgyermekek, tanulók tapasztalati és aktivitási lehetőségeik szempontjából heterogén csoportot alkotnak, ezért a nevelés-oktatás folyamán megfelelő differenciálásra van szükség. A differenciálás egyik formája az egyéni tanulás, az individualizálás. A tanulás-tanítás az egyéni gyógypedagógiai állapotfelmérés alapján, egyéni (individuális) tanulási terv – egyéni fejlesztési terv – szerint zajlik, amelyben egyénre szabott a célkitűzés, a didaktikai-metodikai elemek kiválasztása, a feladatok megvalósítása és az értékelés. A csoportban differenciáltan zajlik a feladatok gyakorlati megvalósítása. Lehetőséget kínálnak erre a kreatív, a zeneterápiás, a játékfoglalkozások, a közös étkezések, kirándulások, szabadidős és más programok, melyek során a tanulók olyan ismereteket szereznek, olyan képességeket és készségeket sajátítanak el, olyan élményekhez és tapasztalatokhoz jutnak, amelyeknek a szociális kapcsolatok fejlődésére is hatásuk van.

II.1. PEDAGÓGIAI ÉRTÉKEK

Intézményünkre a nyitottság jellemző, olyan szemléletet képviselünk, amely állandó megújulásra képes a gyermekek fejlődése érdekében és újabb szakmai kihívásokhoz keresünk forrásokat és pedagógiai innovatív megoldásokat.

Közös értékeink: csapatmunka, sokoldalúság, rugalmasság, humor, bizalomra építés, képességfejlesztő fókusz, értékközvetítő szerep, partneri viszony, pozitív, barátságos légkör, motiváltság, otthonosság, bejósolhatóság, egymás kölcsönös tisztelete.

A gyermekek, tanulók felé közvetített értékeink: új dolgok iránti nyitottság - a biológiai lét, az emberi élet védelme - a máság tiszteletben tartása, - a demokrácia, az emberi jogok tisztelete - a nemzeti és helyi hagyományok, kultúra tisztelete - a haza szeretete - a szülők, az idősebbek megbecsülése - a környezet védelme, az élővilág változatosságának megőrzése - testi és lelki egészségük.

II.2. CÉLOK

Intézményünk célja, hogy vonzóak legyünk a gyermekek, pedagógusok és szülők számára.

- Célunk a pedagógiai tevékenységhez programot és segédletet nyújtani, mely törekszik képessé tenni a súlyosan, halmozottan fogyatékos tanulókat szűkebb és tágabb környezetük megtapasztaltatására, egyre bővülő megismerésére, saját életük mindennapi élményeinek megélésére és az ezekben való egyre tevékenyebb részvételre, továbbá egyszerű társas kapcsolatok, a kommunikáció kialakítására és fenntartására, aminek eredményeképpen jobb minőségű életet élhetnek az egyéni fejlesztési tervek alapján a sérült funkciók fejlesztése az egyéni lehetőségeik figyelembevételével.
- Kommunikációs csatornák kialakítása, amelyek alkalmasak a fejlesztési feladatok ellátására, nyomon követésére – a tanuló megismert személyes tulajdonságainak figyelembevételével. A pedagógiai tevékenységek színvonalának emelése, a pedagógusok módszertani repertoárjának bővítése a kompetencia területek mentén.
- Innovatív pedagógiai módszerek bevezetése az IKT eszközök használatával
- Tudásmegosztás a különböző fórumokon.
- A szülői kapcsolattartás szorosabbá tétele a gyermekek egyéni képességeihez mért leghatékonyabb fejlesztés érdekében, a szülők iskolaidőn túli tehermentesítése mentális állapotuk megőrzése, javítása érdekében.
- A gyermekek hatékony fejlesztése érdekében a tanuló megismerésének eredményeit, a fejlesztési terveket, a fejlesztési folyamat eredményeit minden érintett számára – tanuló / gyermek, szülő, a gyermek fejlesztésében résztvevő szakemberek – egyértelmű és érthető

folyamatos kommunikáció biztosítása (teammunka).

Célunk továbbá vonzóvá válni és jelen lenni a helyi szervezetekben.

- Gyermekünk, tanulóink és családjaik társadalmi integrációjának segítése a szülői alapítványokkal, a szervezetekkel szorosan együttműködve, és a helyi közösségek érzékenyítésével.
- Az intézmény értékeinek arculatának megjelenítése digitális csatornákon. Célunk tanulási eredmények folyamatos javulása.
- Mérési folyamat és a tanítási módszerek a gyermek diagnózisához igazítása egyénre szabottan.

II.3. AZ INNOVÁCIÓS FELADATOK IMPLEMENTÁCIÓJA

A PEDAGÓGIAI PROGRAM SIKERES MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES FELADATOK

A nevelőtestületünk úgy véli, hogy a korábban elindított öt fejlesztési folyamat közül négyet beépít a Pedagógiai Programba, ezek a következők:

- A Pedagógiai Program Gyermekmegismerés-fejlesztés szakmai dokumentum
- A Pedagógiai Program az autista tanulóink fejlesztéséhez, oktatásához szakmai dokumentum
- A fenntarthatóság jegyében zöld szemléletű iskola kialakítása - Ökoiskola
- Kapcsolatok, társadalmi érzékenyítés

A folyamatos fejlesztés új elemeket emel be, a feltételek változnak és átalakulnak, a tevékenységek bővülnek

Fejlesztési céljaink:

A Pedagógiai Program Gyermekmegismerés-fejlesztés szakmai dokumentum

- A kidolgozott egyéni képességstruktúrához igazodó mérési rendszer, amely alapján a tanulóink képességeit alaposabban megismerjük, és erre alapozzuk a rövid és hosszú távú fejlesztési terveinket.
- Az új mérési rendszeren alapuló egyéni fejlesztési tervek átdolgozása, amely alapján az egyéni fejlesztési célok pontosabban kitűzhetők és a fejlesztés eredményesebbé válik.
- A gyermekek fejlődésének nyomon követése és a folyamatos visszacsatolás a gyermekek egyénre szabott nevelését-oktatását támogatja.
- Intézményünk a pedagógusok és a szülők számára is átlátható protokollal rendelkezik a gyermekmegismerés és a fejlesztés folyamatában.

A Pedagógiai Program az autista tanulóink fejlesztéséhez, oktatásához szakmai dokumentum

- Iránymutató az integráltan nem oktatható, súlyosan halmozottan sérült autista és magasabban funkcionáló autista tanulók nevelésére, fejlesztésére vonatkozóan.
- A részprogram az SNI irányelvekre épül, figyelembe veszi és adaptálja a legkorszerűbb kutatási eredményeket és módszereket. Elengedhetetlen segédanyag az autista gyermekek eredményes neveléséhez-oktatásához.
- Az autista gyermekek, tanulók fejlődésének nyomon követése és a folyamatos visszacsatolás a tanulók egyénre szabott nevelését-oktatását támogatja.

A fenntarthatóság jegyében zöld szemléletű iskola kialakítása - Ökoiskola

- Fontosnak tartjuk a környezetünkkel, más intézményekkel történő szoros kapcsolattartást célunk elérése érdekében.
- Ennek következtében intézményünk működése a fenntarthatósági elvek szempontjából tudatosabbá vált.
- A pécsi és a siófoki telephelyeinken az „Ökoiskolai” kritériumok kötelező elemeinek minimuma a célkitűzésünk. (E kritériumrendszer szerint: 60 pontot kell megszereznünk és az alapfeltételeket megteremteni)
- A marcali székhelyen ezen kritériumok megtartása és továbbfejlesztése (kritériumrendszer: 80 pont) a feladatunk.
- Az öko-munkacsoport munkájáról folyamatos híradás történik iskolánk honlapján, a közösségi médiában és alkalmanként az alapítvány honlapján. Ezen hírek kommunikációs célja iskolánk népszerűsítése. A fent leírtak alapján az „Ökoiskola” cím elnyerésének törekvései, feladatai, céljai az Iskola Alapítvány innovációs mindhárom fő céljával összhangban vannak.

Kapcsolatok, társadalmi érzékenyítés

- Intézményünk hatékony működéséhez, tanulóink eredményes fejlesztéséhez fontos, hogy belső és külső partnereinkkel jó együttműködésen alapuló kapcsolat alakuljon ki.
- Hangsúlyos a szülők bevonása a nevelés-oktatás folyamatába, valamint a helyi közösség érzékenyítése a tanulóink és családjaik megismerésének és elfogadásának, segítése érdekében.
- Érzékenyítő tábortokat szervezünk, amelyekkel bekapcsolódunk a helyi közösség mindennapjaiba.
- A szülőkkel való kapcsolattartás személyes jelenlét formájában nehezített a családok lakóhelyének távolsága miatt, valamint a gyermekfelügyelet biztosításának hiánya miatt, ezért a családokkal való együttműködést online formában is megszervezzük.

III. AZ ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI; A PEDAGÓGUSOK, OSZTÁLYFŐNÖKÖK FELADATAI

III.1. A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA FELADATAI

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztésének kiemelt feladatai és területei csak didaktikai szempontból választhatók el egymástól, a nevelés, oktatás folyamatában egymást áthatva, komplexen érvényesülnek. Az egyes fejlesztési területek céljainak meghatározása és a pedagógiai tevékenység feladatainak összegzése a konkrét nevelési-oktatási helyzetekben rugalmasan, a tanulók egyéni sajátosságainak, a fejlődés egyéni ütemének megfelelően alakul.

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók tanulásának és nevelésének kiemelt feladata, hogy

- a tanulók legalapvetőbb szintű megnyilvánulásának értelmes közlésként való felfogása, értelmezése. Egyéni adottságokhoz igazított napi tevékenységet felölelő személyes könyv (Én-könyv) bevezetése.
- tanulók a szükségleteinek és képesség struktúrájuknak megfelelő nevelése, oktatása, fejlesztése
- legnagyobb önállóság elérése a megfelelően kialakított támogató környezetben, a tanuló képességeitől függően a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedésének segítése
- az elvárások egyéni teljesítőképességhez való igazítása, mérés, értelmezés, értékelés, ennek alapján történő rövidtávú és hosszútávú fejlesztés.
- tanuló és a pedagógus közti partneri kapcsolat fokozatos kialakítása
- cselekvéses tanulás és komplex (totális) kommunikációs beágyazottság
- tevékenységtanulás kis lépésekben, segítséggel
- megfelelő tanulási motiváció kialakítása
- reális énkép, önismeret kialakulása és a környezet fokozatos megismerése
- autonóm döntéshozatal elősegítése, elismerése
- szociális kapcsolatok kiszélesítése – a fejlesztő nevelés-oktatás keretében a közösségi nevelés mellett kiemelt hangsúlyt kap az egyéni fejlesztés, törekedve azonban a kortárskapcsolatok kihasználására a szocializációs folyamatban
- fejlesztési folyamatba épített ápolási és gondozási tevékenységek, a jó testi és lelki közérzet alapfeltételeinek megteremtése
- információs és kommunikációs technikák és használatuk elsajátításának biztosítása
- nemzeti és európai azonosságtudat kialakulása
- a számukra közelségbe hozható kultúra alapvető fontosságú értékeinek megismerése

III.2. A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI TERÜLETEI, ELJÁRÁSAI ÉS ESZKÖZEI

Területei:

- Kommunikáció (alapkompenciák, a tanulás és a gondolkodás kompetenciái, kommunikációs és digitális kompetenciák, személyes és társas kompetenciák, társadalmi részvétel kompetenciái)
- Mozgásnevelés (alapkompenciák, kommunikációs kompetenciák, személyes és társas kompetenciák)
- Az érzékelés-észlelés és az értelem fejlesztése, a valóság kognitív birtokbavétele. A dologi, az emberi és a természeti világ jelenségeinek megértése (alapkompenciák, a tanulás és gondolkodás kompetenciái)
- Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés. Az emberi lét esztétikai dimenziójának megtapasztalása és a kreatív tevékenységek ösztönzése (alapkompenciák, kreatív alkotás és önkifejezés kompetenciái, munkavállalás kompetenciái)
- Érzelmi és szociális nevelés, az én pozitív megtapasztalása, megnyílás a közösség felé, a kommunikáció kulturált formáinak elsajátítása (alapkompenciák, társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái, személyes és társas kompetenciák)
- Fejlesztő gondozás – önkiszolgálásra, egészséges életmódra nevelés, a megfelelő támogató környezetben az egyéni képességszint figyelembevételével a lehető legmagasabb szintű önállóság és önellátás képességének elsajátítása (beleértve a részvétel különböző szintjeit), az emberiség-kielégítés kultúrájának megismerése (alapkompenciák, kommunikációs kompetenciák, személyes és társas kompetenciák, a tanulás kompetenciái)

Eljárások:

Az intézmény alapdokumentumai alapján, valamint az aktuális törvényi szabályozásnak megfelelően (tanév rendje) elkészítjük a tantárgyfelosztást, és az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások rendjét, az éves munkatervet, csoportok- és a szakmai munkaközösség tervét. A helyi tantervnek megfelelően a teamek a csoportvezetők irányításával elkészítik a témahetekre bontott tanmeneteket.

A szakértői bizottságok szakértői véleménye alapján az első hetekben elkészült diagnózishoz igazított mérésekre alapozva a team és a fejlesztő szakemberek elkészítik a tanulók egyéni fejlesztési tervét. A tantárgyi tartalmakat, és fejlesztés irányát a fenti két dokumentum határozza meg.

A csoportokban folyó nevelő-oktató folyamatot a csoportnaplóban rögzítjük, az egyéni fejlesztő foglalkozások tevékenységeit az egyéni fejlesztési naplókban vezetjük.

A tanulók teljesítményét félévkor és év végén értékeljük, és a szülők bevonásával meghatározzuk a további fejlesztési irányokat.

A szülőknek rendszeresen nyújtunk információt gyermekükkel kapcsolatban.

A teamek félévkor és év végén értékelik a tervben foglalt tevékenységeket beszámoló formájában. Az iskola vezetése az év elején elkészített ellenőrzési terv alapján végzi ellenőrző tevékenységét és értékeli, visszajelez.

Eszközök:

Speciális (tan)eszközeink kiválasztásánál figyelembe vesszük tanulóink állapotát, képességeit, a tantárgyak komplexitását, a cselekedtetésen, szemléltetésen alapuló gyakorlatorientált oktatást. Eszközeink bővítése során nagy hangsúlyt fektetünk az IKT eszközök széleskörű használatára. Kiemelten figyelünk a mozgás és a beszéd fejlesztését támogató eszközök állományának bővítésére. (gyógyászati segédeszközök, kommunikációt segítő eszközök)

III.3. A PEDAGÓGUS ÉS A PEDAGÓGIAI MUNKÁT SEGÍTŐK FELADATAI

A pedagógiai munkát végző kollégák (gyógypedagógusok, gyógypedagógiai munkát segítők, csoportvezetők, munkaközösség-vezető) részletes feladatait a Szervezeti és Működési Szabályzat munkaköri leírásai tartalmazzák.

A pedagógiai munkával összefüggő kompetenciákat és azok értékelési szempontjait a Teljesítmény elismerő rendszer tartalmazza.

III.4. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

Pedagógiai munkánk kiemelt feladata a komplex személyiségfejlesztés.

Tanulóinknak meg kell tanulniuk elkülöníteni magukat más személyektől, a testséma kiépítése révén meg kell tapasztalniuk testük és – ezzel párhuzamosan – személyiségük határait. Mivel a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók számára a környezet eleinte a másik ember testi jelenlétéként élhető meg, a tágabb emberi, dologi és kulturális jelenségekre tagolódó világ számukra fokozatosan válik megismerhetővé. Ezért a fejlesztő nevelés-oktatás során az egyes tartalmakat koncentrikusan, egymásra építve, egymásra vonatkoztatva és egymásból kifejtve kell tanítani úgy, hogy a tanulók a tágabb környezet megismerése során mindig saját közvetlen tapasztalataikra és a már korábban megismert szűkebb környezetre támaszkodhassanak. Lehetővé kell tenni számukra az eltérő szenzoros modalitások (látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás) közötti

összefüggések megtapasztalását, illetve az ugyanazon modalitások által közvetített eltérő tartalmak elkülönítését. Szükséges, hogy megtanulják felismerni az életük különböző szinterein, eltérő időpontokban szerzett tapasztalataik közötti kapcsolatokat, az azonosságokat és különbözőségeket, valamint fontos, hogy megtapasztalhassák az események ok-okozati összefüggéseit.

Az önrendelkezés elismerése, a gyermekkor megélésének biztosítása és felkészülés a felnőttélet szerepeire:

Az a tény, hogy a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók személyiségfejlődése jelentősen nehezített, és életük folyamán számos akadállyal kell megküzdeniük, nem változtat azon, hogy a növekedés és érés folyamatában megjelennek azok a szükségletek és igények, amelyek általában az egyes életszakaszok jellemzői. A tanulóknak a gyermek- és pubertáskort, az ifjú- és felnőttkort, végül az időskort jellemző tulajdonságok kibontakoztatásához segítségre van szükségük, hiszen számukra csak igen korlátozottan adóttak a változó életszakaszokkal fellépő szükségletek és igények kielégítéséhez szükséges képességek. Az önállósodás, az autonóm döntéshozatal, a szociális kapcsolatok kiszélesedése, a párválasztás és a szexualitás világába való belépés a tanulók emberi jogai közé tartoznak. Mivel a kiszolgáltatottság mértéke nem értelmezhető az önrendelkezésre való képesség mutatójaként, a lehető legszélesebb körben – a mindennapi élet helyzetekben is – biztosítani kell a tanulók számára a választás és önálló döntéshozatal lehetőségét.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok:

Intézményünk kiemelkedően fontos feladatának tekinti a személyiségfejlesztést. A tanulók fogyatékoságából adódóan az átlagosnál is hangsúlyosabb a tanulók önmaguk elfogadására való nevelés, valamint a helyes önértékelés kialakítása. Annak megtapasztaltatását a mindennapi helyzetekben kötelezően alkalmazni kell, hogy minden személyiség egyformán értékes és fontos.

A személyiségnevelés feladatai a különböző szintereken:

A különböző foglalkozások, intézményen belüli és kívüli tevékenységek, rendezvényeken való részvétel, ünnepeink eszközei a készségek és képességek kialakulását és fejlődését segítik. Az ismeretek életkori és fejlettségi szinthez igazodó feldolgozása az alapja a világszemlélet, világnézet kialakulásának. Az alapvető követelmények és a ráépülő differenciálás lehetővé teszik, hogy az intézményen belüli és intézményen kívüli tevékenységek (vásárlás piacon, színházlátogatás, állatkerti látogatás, séta a városban, versenyek, rendezvények stb.) és a spontán tapasztalatok együttesen a személyiség kiteljesedését szolgálják.

Minden tanítási nap "reggeli kör"-rel kezdődik, amelyen a tanulók köszöntik egymást, kifejezik hangulatukat, megfigyelik egymást, megbeszélik az időjárást és vidám énekléssel, mondókázással zárul a foglalkozás, amely egyszerre egy jó hangulatú kezdése is a napnak. A "reggeli kör" alatt a

tanulók megtanulnak figyelni egymásra, egymást megtisztelve hallgatni vagy éppen kommunikálni. Megérik a szeretetteljes és biztonságot nyújtó nyitott közösséget, mely a személyiségfejlesztés alapja. A sikerélmény a személyiség kibontakozásának és fejlődésének alapvető összetevője minden gyermek számára. A sikerélmény megtapasztalásához egyaránt eszköz az óráközi differenciálás, a gyógypedagógusok fejlesztő munkája, az asszisztensek fejlesztő gondozása.

Az egyéni és a csoportos fejlesztések sikerélményhez juttatja a tanulókat, önmagukról pozitív élményekhez juthatnak, átélhetik az „én csináltam, én alkottam” énerősítő élményét.

Intézményünkbe lehetőség van ünnepségeken való szereplésre, egyéb belső és külső rendezvényeken való fellépésre. Ezek az események önbizalom-fejlesztő és közösségépítő alkalmak is egyben.

A testi és lelki fejlődés összhangját, az esztétikus mozgás és a művészetek komplex személyiségfejlesztő hatását teremtik meg a játékos, mozgásos foglalkozások.

A személyiségfejlesztés szempontjai az értékelésben:

A tanulókat rendszeren értékeljük, az értékelés szóban történik, egyénre szabott jutalmazási módokkal. Az értékelés során is alkalmazzuk a totális kommunikáció adta lehetőségeket: testjelek, gesztusjelek, tárgyak, képek, metakommunikatív jelzések használatával. Elsősorban a pozitívumok megerősítése történik, de a negatívumok visszajelzése is megtörténik. A tanulókat félévkor és év végén írásban is értékelik a pedagógusok. Az értékelés kitér a tanuló elért eredményeire és javaslatokkal él a jövőre való tekintettel.

III.5. A TELJESKÖRŰ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK, EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

Általános nevelési elvek

- az egyetemes természetnek (*a Világegyetem egészének*), mint létező értéknek tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt
- a Föld egészséges folyamatainak visszaállítására, harmóniára törekvés
- a bioszféra és a biológiai sokféleség megőrzése
- a testi-lelki egészség megőrzése
- érzékennyé tenni a tanulókat a környezet állapota iránt
- bekapcsolni az intézményt a közvetlen környezet értékeinek megőrzésébe, gyarapításába
- kötelességünk a környezetünk védelme és benne a saját életünk felelős vezetése

Intézményünk elköteleződése a környezeti nevelés terén

A környezet és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természet, a környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életről sem, mivel az ember a természet része. Az ember által okozott természeti, környezeti szennyeződések károsan hatnak saját szervezetük működésére, környezetünk védelme viszont saját szervezetünk védelmét is jelenti. Ennek szellemében kívánjuk nevelni a ránk bízott gyermekeket és programjainkkal a tanulók és szüleik egészségtudatos magatartását is fejleszteni kívánjuk. A külső és belső terek hangulatosabbá tételét is célozza a növények jelenléte és fontos tudást jelent a róluk való gondoskodás. Munkatársaink figyelnek az intézmény energia- és vízfelhasználására, csökken a keletkezett hulladék mennyisége, melynek java részét szelektíven gyűjtjük. Ezekre tanulóinkat is ösztönözzük. Csoportfoglalkozásaink, témaheteink anyaga valamennyi tantárgy esetében tartalmazza az egészséges életmódra, valamint környezettudatosságra nevelés elemeit: pl: egészséges ételek készítése, napi mozgás a friss levegőn, növények gondozása, növények és állatok megfigyelése, tisztelete.

Hosszú távú pedagógiai célok a fogyatékokból adódó korlátokon belül

- az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása
- az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése
- rendszerszemléletre nevelés
- holisztikus szemléletmód kialakítása
- fenntarthatóságra nevelés
- a környezetetika hatékony fejlesztése
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés
- tolerancia kialakítása
- a környezettudatos magatartás és életvitel segítése
- az állampolgári – egyéb közösségi – felelősség felébresztése
- az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárása
- ismeretek és készségek kialakítása, amelyek segítségével képesek lesznek megelőzni az egészségügyi problémákat, illetve csökkenteni azok súlyosságát.
- helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések
- problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség
- globális összefüggések megértése
- létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása

- az orvostudomány eredményeiből levonható helyes magatartásra, tevékenységre történő aktivizálás
- a családi életre nevelés fejlesztése
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztése

Honvédelmi intézkedési terv

Intézményünk rendelkezik honvédelmi intézkedési tervvel, amely a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szól, amely 2011. évi CXIII. törvény rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 290/2011. (XII.22.) kormányrendelet 22. § (1.) bekezdés alapján szabályozza a különleges jogrend idején végrehajtandó intézkedéseket.

III.6. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

Intézményünkben minden tanuló kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű 6-23 éves korú, ezért pedagógiai tevékenységünk teljes mértékben erre a csoportra irányul.

III.6.1. HÁTRÁNYOS ÉS HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ TANULÓK

„Hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

1. a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket együtt nevelő mindkét szülő, a gyermeket egyedül nevelő szülő, illetve a családbafogadó gyám legmagasabb iskolai végzettsége alapfokú – (alacsony iskolai végzettség, melynek igazolása a kérelmen megtett önkéntes nyilatkozattal történik)
2. a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket nevelő szülők bármelyike vagy a családbafogadó gyám a szociális törvény szerinti aktív korúak ellátására (foglalkoztatást helyettesítő támogatás vagy rendszeres szociális segély) jogosult vagy a kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként tartotta nyilván a munkaügyi központ – (alacsony foglalkoztatottság, melynek fennállását az eljáró hatóság ellenőrzi)
3. a gyermek szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben, vagy az eljárás során felvett környezettanulmány szerint félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek – (elégtelen lakókörnyezet, illetve lakáskörülmény)”

Halmazottan hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre

jogosult gyermek, aki esetében fenti három körülmény közül (alacsony iskolai végzettség; alacsony foglalkoztatottság; elégtelen lakókörnyezet, lakáskörülmény) legalább kettő fennáll. (1997. évi XXXI. törvény)

Az illetékes önkormányzat által megküldött határozatok alapján tartjuk nyilván a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókat. A törvényi előírásoknak megfelelően a velük kapcsolatos intézkedéseket ez alapján végezzük el.

Gyermekvédelmi feladatok

A fejlesztő iskolai csoport gyermek – és ifjúságvédelmi feladatai körében

- a közoktatásról szóló 2011. évi CXCV. törvény;
- a nevelési - oktatási intézmények működéséről szóló 20/2012. EMMI rendelet;
- valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény ide vonatkozó rendelkezései szerint járunk el;

A tanulócsoporthoz pedagógiai munkát végző munkatársai közreműködnek a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában és megszüntetésében.

Az intézmény – gyermek és ifjúságvédelmi feladatai körében – közreműködik a gyermekek, tanulók veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében. Ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel (iskolaorvos, védőnő) és hatóságokkal. Amennyiben a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a szociális segítőktől, gyermekjóléti szolgálattól.

III.6.2. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK

Intézményünkben minden tanuló kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű 6-23 éves korú, ezért pedagógiai tevékenységünk teljes mértékben erre a csoportra irányul. Fejlesztő nevelés-oktatást végző iskolánkban szegregáltan nevelünk sajátos nevelési igényű, súlyosan halmozottan fogyatékos, valamint autizmus spektrum zavarral küzdő tanulókat.

III.7. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL, AZ ISKOLA SZEREPLŐINEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Kapcsolataink partnerintézményeinkkel:

Intézményeink az alapítás óta eltelt időben jelentős partnerhálózatot alakítottak ki. Jó és intenzív a kapcsolatunk a városban működő önkormányzati fenntartású szociális intézményekkel, valamint civil csoportokkal és az oktatási intézményekkel.

Belső kapcsolataink:

- Iskola Alapítvány intézményei
- Ments-Vár Közhasznú Alapítvány
- Ezüstkapocs Közhasznú Alapítvány

Külső kapcsolataink:

- Más intézményfenntartók oktatási intézményei (iskolák, óvodák)
- Városi Támogató Szolgálatok
- Védőnői szolgálat
- Régió belüli nappali szociális intézmények;
- Marcali Szociális és Egészségügyi Központ Család-és Gyermekjóléti Központ
- Nemzeti Fogyatékosügyei és Szociálpolitikai Központ
- Somogy Megyei és Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat és Szakértői Bizottság, valamint ezek helyi Nevelési Tanácsadói
- Mozgáskorlátozottak Egyesületének helyi szervezetei;
- Vakok és Gyengénlátók helyi szervezetei;
- Tudásközpont

Egészségügyi szervezetekkel kötött kapcsolataink:

- Neurológus szakorvos, aki ellenőrzi az agykárosodással rendelkező vagy más - *neurológiai kórképben szenvedő* – gyermekeket;
- Ortopéd szakorvos, aki vizsgálja a gyermekek mozgásállapotát, felírja a szükséges segédeszközöket és elvégzi az esetleges műtétet. Mindkét orvos konzultál a szakemberekkel, előírja a szükséges terápiát.
- Ortopédiai műszerész, segédeszköz gyártók és forgalmazók, akik elkészítik a segédeszközöket, annak viseléséről a szülőt, s közvetve a gyógypedagógust is tájékoztatják.
- Gyermekpszichiáter szakorvos, aki ellenőrzi és segíti a problémás viselkedésű gyermekek nevelését, orvosi ellátását.
- Iskolaorvosi szolgálat
- Gasztroenterológus

Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

A gyermek elsődleges és meghatározó nevelési színtere a család. Az iskoláé a kiegészítő szerep, a nevelési hiányosságok pótlása. A szülő - pedagógus kapcsolatában érződnie kell, hogy minden a gyermek fejlődése érdekében történik, és ebben elsődleges partner a szülő, még abban az esetben

is, ha a nevelési szokások eltérnek a kívánatostól.

A kapcsolatban éreztetni kell:

- az empátikus hozzáállást;
- a segítő szándékot;
- az egymás mellé rendeltséget;
- a kölcsönös tapintat kötelezettségét;
- az információk intimitásának voltát;
- a kölcsönös nyitottság szükségességét;
- a folyamatos és szükséges információ átadás kötelezettségét.

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő-oktató munka egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül, melyhez elengedhetetlen a szülői közösség aktív részvétele.

Mindez az intézmény szereplőinek – *a tanulóknak, a pedagógusoknak, a szülőknek* – hatékony együttműködéséhez kötött, s egyes pedagógiai feladatok megvalósítása révén érhető el.

A pedagógusok:

- képesek legyenek kollégáikkal, a szülőkkel, de főleg a tanulókkal a mindennapos kapcsolattartásra, vegyék észre gondjaikat, hallgassák meg véleményüket, javaslataikat;
- rendelkezzenek alkalmazható és ténylegesen is alkalmazott kommunikációs-, döntési-, szervezési- és elemzőképességgel;

Az intézmény feladata:

- kialakítani a kapcsolattartás kommunikációs csatornáit és azok hatékony működtetésének feltételeiről gondoskodni;
- a pedagógusok és a tanulók, valamint a szülők között a nevelési tartalmak alakítása vonatkozásában a folyamatos érintkezés lehetőségeit megteremteni (*szülői és szakmai fórumok*);
- a hatékony kapcsolattartás, továbbá a közösségformálás
- a tanulók fejlesztés céljait szolgáló pedagógusképzési formákat találni és ezeket anyagi lehetőségeknek megfelelően kezelni a továbbképzési és beiskolázási tervek kialakításánál;

Annak érdekében, hogy a szülők (*gondviselők*):

- mindenkor bizalommal fordulhassanak véleményeikkel, javaslataikkal vagy problémáikkal a pedagógusokhoz;

- kapjanak támogatást a problémáik megoldásához;
- együttműködhetnek a pedagógusokkal a gyermekük nevelésében;

Az intézmény feladata:

- a partnerközpontú hálózat kiépítése a szülőkkel, az érintettek neveléssel kapcsolatos kérdések megvitatásának folyamatába való minél szélesebb körű bevonásával;
- vezetői tájékoztatás a szülői összejövetelek alkalmával;
- a szülőkkel való találkozás alkalmával a családi nevelés és a gyermek pozitívumait erősíteni, őszinte légkört kialakítani, hogy a szülő elmondhassa a véleményét;
- a szülők bevonása az intézmény különféle programjaiba;
- szülőkkel való digitális kommunikációs kapcsolattartás

A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos kiemelt preferenciájú pedagógiai feladat az intézményi közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása. Ennek keretében a tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása. Gyógypedagógiai támogatás kiindulási pontja a fejlődő és kibontakozó ember; az alapkompentenciák közül a mozgás kiemelt jelentőségű, mert az alapozza meg a többi kompetencia kibontakozásának lehetőségét. A kiscsoportos és egyéni foglalkoztatás az egyéni képesség- és készségfejlesztéskor indokolt. Biztosítani kell azonban, hogy a tanulók egyénileg elsajátított képességeiket, készségeiket közösségi szituációban is kipróbálhassák, gyakorolhassák.

III.8. A TANULÓ – SZÜLŐ – PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK ÉS KAPCSOLATTARTÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI, ESZKÖZEI

III.8.1. A TANULÓK, A SZÜLŐK ÉS A PEDAGÓGIAI MUNKÁT VÉGZŐK KÖZÖTTI KAPCSOLATTARTÁS FORMÁI

Tanulóink kommunikációs képességei állapotukból adódóan korlátozottak. Ezért a kapcsolattartás formái is ehhez igazodnak. Nagyon lényeges a napi kapcsolattartás a szülőkkel, a fogyatékos gyermeket nevelő családjainkkal.

<i>Célkitűzések</i>	<i>Feladatok</i>	<i>Kritériumok</i>
A nevelő és oktató munka segítése, a nevelőtestület, a szülők és a tanulók, intézmény működésében érdekelt más szervezetek együttműködésének előmozdítása. Az intézmény vonzóvá válása a helyi közösségek és szervezetek között.	<i>a partnerközpontú hálózat kiépítése</i>	közös gondolkodás, a felelősség vállalása.
Tanulóink többsége különböző társadalmi és természeti környezetből érkezik. Ezért fontos a szülői közösségek kialakítása és fejlesztése. Vannak hátrányos helyzetű, csonka családból érkező	a környéken lakók segíteni tudnak minket: - környezetünk ápolásában, tisztántartásában, - programjaink megvalósításában. Az iskola segítséget adhat:	Ki kell alakítani az iskola és a környéken lakók barátságos,

<p>tanulóink, az ő érdekeiket nehéz feladat összefogni. Célunk az intézményt vonzóvá tenni a szülők, a pedagógusok és a gyermekek számára egyaránt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rendezvények megtartásához, - a fenntartható környezet kialakításához - akciók, kulturális- és sportprogramok szervezéséhez. 	<p>kölcsönös segítségnyújtáson alapuló kapcsolatát.</p>
<p>Beszoktatás: A folyamat hatékonyságának növelése a szülő segítségével. Időtartamát a gyógypedagógus határozza meg a szülővel egyetértésben. A beszoktatás több szintéren történik.</p>	<p>A gyermek megismerése. Otthoni szokások megismerése, átvétele, pontos értelmezése. A gyermek biztonságérzetének növelése bejósolható, jól strukturált környezet kialakításával. Szociális kötődés fejlesztése – leválás a szülőről.</p>	<p>A fejlesztő iskolában kizárólag a szülővel közösen és fokozatosan valósítható meg a beszoktatás. Nagyon fontos, hogy a csoportszobán kívüli helyiségek <i>(egyéni és kiscsoportos fejlesztő helyiségek, tornaterem, udvar)</i> megismerésekor is jelen legyen a szülő, mindaddig, ameddig ezt a pedagógus és a gyermek igényli.</p>
<p>A szülők szervezett együttműködése törvény adta jogaik és kötelességeik érvényre juttatására.</p>	<p><i>Szülői munkaközösség (SZMK)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - dönt saját szervezeti és működési rendjéről. - feladata az iskolai és családi nevelés összehangolása, vélemények és javaslatok közvetítése az iskola felé, 	<p>Az iskola életének ne csak szemlélői, hanem aktív résztvevői legyenek a szülők.</p>

<p>Diákönkormányzat: A fejlesztő nevelés-oktatás jellegéből adódóan nem működik.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - az intézményt segítő kezdeményezések, munkák szervezése; - mozgósítás az intézmény rendezvényeire; - pályázatok írása; - szülők közötti kapcsolattartás; - a gyermekek érdekeit, jogait a szülői érdekképviselő juttatja érvényre 	
<p>Szülői értekezlet Az iskola és a család pedagógiai törekvéseinek összehangolása.</p>	<p>A szülők és a pedagógusok közös véleményalkotásának, javaslatételének fóruma, mely az egész fejlesztő iskolát, illetve csoportot érinti.</p>	<p>Legyenek tájékozottak a szülők gyermekük csoportjával kapcsolatban.</p>
<p>Fogadóóra Legyenek tájékozottak a szülők gyermekükkel kapcsolatban. Kapjanak használható segítséget a gyermek problémáinak megoldásához. A szülők nevelő munkájának intenzívebbé tétele.</p>	<p>A személyre szabott információ csere, segítségadás, tanácsadás, javaslatétel, döntés-előkészítés. Történetnek (<i>hasonló módon a nyílt napokhoz</i>) a szülő kérésére, a pedagógusok javaslatára.</p>	<p>A fogadóórák időpontjait minden esetben előre egyeztetni kell</p>
<p>A tanuló körülményeinek objektív megismerése.</p>	<p>Szükség esetén a pedagógus, a pedagógiai munkát segítő kollégával – indokolt esetben</p>	<p>A látogatás hatása úgy befolyásolja a szülőket,</p>

	<p>családgondozóval – <i>családlátogatásra</i> megy. Lehetőség nyílik környezettanulmány végzésére, amikor a következőket vizsgáljuk:</p> <p>szociális helyzet, a tanuló helye a lakásban; családi légkör, a gyermek helyzete a családban</p> <p>nevelési elvek, konkrét nevelés; szabadidő eltöltése;</p> <p>a biztonságos környezet meglétének vizsgálata a család véleménye az iskoláról, a pedagógusokról; a gyermek iskolai munkájának támogatása a szülő részéről;</p>	<p>hogyan tudatosuljanak bennük nevelési feladataik, s a család életében megvalósuljanak az eredményes nevelés feltételei.</p>
<p>Az iskola és a család közti naprakész kapcsolattartás.</p>	<p><i>Szóbeli / Írásbeli, infokommunikációs eszközzel történő tájékoztatás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - heti munkáról; - szülői kérések, közlések; - egészségügyi megjegyzések; 	<p>Fontos, hogy a mindennapi eredményekről, problémákról állandó tájékoztatás történjen mind a szülők, mind a pedagógusok részéről. Fontos a szükségletekkel kapcsolatos információ átadása is <i>(pl.: az esetleges gyógyszerhatás várható következményének jelzése, amely a gyermek viselkedését, figyelmét befolyásolhatja).</i></p>

		Tisztában legyenek azzal, hogy a pedagógusokat a szülőkkel azonos célok vezéreltik.
A szülők számára biztosítsuk, hogy megismerjék gyermekük iskolai körülmények közötti tevékenységét, viselkedését. (Célja a gyermek közösségben való megnyilvánulásainak, kapcsolatainak, tevékenységformáinak megismertetése a szülőkkel).	Nyílt napok szervezése a szülőknek	Gyermekük megítélése reálisabb legyen. Fontos mutató számunkra a részvételi arány.
Ünnepek, megemlékezések, kirándulások, kulturális események, hagyományok ápolása az integráció elfogadásának egyik eszköze lehet (Célja, hogy teremtsen oldott hangulatú találkozást a tanulók, szülők és a nevelőtestület között).	További programjaink: farsang; anyák napja; karácsony; kirándulások; séták évszakonkénti játszóház; sport- és egészségnap;	pl. a családok problémáinak, értékrendszerének, nevelési elveinek kölcsönös megismerésére. A közös programok erősítsék meg a sokoldalú kapcsolatot. A szülők érezzék a pedagógus gondoskodását, megértését, szeretetét gyermekük iránt.

III.8.2. NEVELŐTESTÜLETEN BELÜLI KAPCSOLATTARTÁS

Az intézmény éves munkatervében kijelöljük a szakmai napokat, amelyek a nevelőtestület szakmai fejlődését segítik elő.

A nevelőtestületi értekezlet a vezetőség és a tantestület közötti, illetve a tantestületen belüli kommunikáció legfőbb eszköze. Ezen kívül vannak az évnnyitó és tanévzáró értekezletek. Az éves munkatervben meghatározott időpontban félévi értekezletet is megtartásra kerül. A hirtelen felmerülő aktuális kérdések megbeszélésére a szünetekben, rövidebb értekezleten van lehetőség.

Az esetmegbeszéléseken kerül sor az egyéni elbírálást igénylő gyermekekkel kapcsolatos problémás viselkedésekkel kapcsolatos megoldások átgondolására. Fontos színtere az együttműködésnek a gyermekek szinkronban történő, azonos elvárásokat támogató fejlesztéséhez a gyógypedagógusok és a gyógypedagógiai munkát segítők együttműködése. Ez többek között kiterjed az egyéni fejlesztési tervek közös összeállítására, a taneszközök meghatározására, a fejlesztési stratégia kialakítására, módszerek megválasztására.

Munkaközösségi értekezleteket is havonta legalább egyszer tartanak a tagok. Az iskola vezetése a munkaközösség-vezetőkön keresztül tartja a kapcsolatot az alkalmazottakkal. A munkaközösség az iskola oktatási és nevelési feladatainak egy-egy részterületén végzett munkát szervezi és ellenőrzi. (Feladataik közé tartozik például a közös szervezésű intézményi programok lebonyolítása). A folyosói falirúzságon hívják fel a kollégák figyelmét fontos iskolai programokra és tájékoztatnak határidőkről, kérésekről.

A teljes iskolát megmozgató ünnepélyek, rendezvények szervezői gondoskodnak arról, hogy az összes érintett időben megkapja az esemény pontos forgatókönyvét, ezzel is segítve az összehangolt szervezést.

A kapcsolattartás formái és rendje: A kollégák a kapcsolatot egymással személyesen, napi találkozások alkalmával, digitális eszközök segítségével, közösségi csoportokban, valamint írásban is tartják. A formális kapcsolattartási módok, valamint az informális kapcsolatok, a közös szemlélet, az azonos értékrendek mentén való gondolkodás, szorosan összefüggenek.

A fontosabb kérdésekről az igazgató, vagy annak helyettesei emailben tájékoztatják mindhárom telephely dolgozóit. Rendkívüli helyzetben, amennyiben a személyes kapcsolattartás nem megoldható, virtuálisan történhetnek a megbeszélések, értekezletek.

III.9. A FELVÉTEL ÉS AZ ÁTVÉTEL SZABÁLYAI

A fejlesztő nevelés-oktatásban azok a súlyosan-halmozottan sérült gyermekek részesülnek, akiket a Somogy, illetve Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottság vagy a Mozgásvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat arra jogosult intézményének szakvéleménye erre a képzési formára javasol. A szülőnek szabad iskolaválasztási joga van, de a köznevelési törvény alapján a jegyző kötelezheti a szülőt, hogy a szakértői vélemény alapján gyermekét a megfelelő nevelési – oktatási intézménybe írassa be.

Ők azok a tanulók, akik értelmi képességeik súlyos, tartós akadályozottsága miatt az SNI tanulók iskolai oktatásának irányelvében leírtaknak, illetve a tantervben megfogalmazott követelményeknek – a különböző egyéni megsegítési stratégiák ellenére – sem képesek minden téren megfelelni, s eredményes fejlesztésük elsősorban különféle egyénre szabott terápiás fejlesztő eljárások segítségével valósítható meg. Az átvételről az intézményvezető dönt, a tanuló átvételére a tanítási év során bármikor lehetőség van.

A tanulói jogviszony megszűnése

A fejlesztő nevelés-oktatást végző iskolából a tanulók szülői kérésre, Szakértői Bizottsági javaslattal kerülhetnek át más intézménybe. A tanulói jogviszony egyéb esetekben a köznevelési törvényben meghatározott tankötelezettségi korhatár elérésével szűnik meg, azaz 16 évesen, de tanulmányait a Szakértői Bizottság véleménye alapján - szülői kérésre - 23 éves koráig folytathatja a tanuló.

A fejlesztő nevelés-oktatásban a tanuló annak a tanítási évnek az utolsó napjáig köteles részt venni, amelyben betölti a tizenhatodik életévét és annak a tanítási évnek az utolsó napjáig vehet részt, amelyben betölti a huszonharmadik életévét.

III.10. AZ ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ISKOLAI TERV

Mindenkinek kötelessége – a tőle elvárható módon – segítséget nyújtani és a tudomása szerint arra illetékes egészségügyi szolgáltatót értesíteni, amennyiben sürgős szükség vagy veszélyeztető állapot fennállását észleli, illetve arról tudomást szerez.” (1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről)

“Az elsősegélynyújtás olyan beavatkozás, amelyet hirtelen egészségkárosodás esetén annak elhárítása vagy a további állapotromlás megakadályozása érdekében végez az észlelő személy. Legfontosabb szerepe, hogy helyes alkalmazásával lehetővé válik az idővesztés minimálisra csökkentése, mely a maradandó egészségkárosodás nélküli túlélés alapvető feltétele.”

Dolgozóink nagyon magas létszámban rendelkeznek elsősegélynyújtási ismeretek tanfolyami végzettséggel. Erre a Magyar Máltai Szeretetszolgálat nagy gondot fordít a továbbiakban is. A komorbid állapotokhoz igazodó speciális protokollokat dolgozunk ki. (epilepszia protokoll). Törekszünk arra, hogy a tanulóinknak megtanítsuk, hogy jelezzék, ha egészségi állapotukban változás, romlás következik be.

A Nkt. (5a) alapján: a diabétesszel élő, valamint a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek, tanulók egészségének megőrzésére fokozott figyelmet biztosítunk a napi rutin és az étkezések kapcsán is.

IV. AZ ISKOLA HELYI TANTERVE

IV.1. HELYI TANTERV TÖRVÉNYI MEGFELELÉSE

A törvényi szabályozásnak megfelelően (2011.évi CXCV. Nemzeti Köznevelésről szóló törvény) fejlesztő nevelés oktatást végző iskolánkban „A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei” alapján szervezzük az oktató-nevelő munkát, melyet a HELYI TANTERV szabályoz. A fejlesztő nevelés-oktatás egyéni és csoportos formában 8:00 és 13:00 között valósul meg. Azon tanulóknak, akik jogszerűen tartózkodnak az intézményben - 16 óráig délutáni foglalkozásokat tartunk, illetve 7-8 óra között, és 16-18 óra között – felügyeletet biztosítunk, melyet nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkatársak látnak el.

IV.2. A HELYI TANTERV TANTÁRGYAI, TARTALMAI

Óraszámok tekintetében igazodunk a Köznevelési törvényben foglaltakhoz, miszerint „a gyermek egyéni képesség- és készségfejlődése határozza meg, hogy a heti óraszámából milyen arányban vesz részt egyéni és milyen arányban, csoportos foglalkoztatásban.” A kötelező heti óraszám 20 óra, mely egyéni és csoportos foglalkozásokból tevődik össze.

CSOPORT - FOGLALKOZÁSOK	HETI ÓRASZÁM (<i>csoportos</i>)	HETI ÓRASZÁM (<i>egyéni</i>)
REGGELI KÖR	5	-
<i>fejlesztő gondozás, személyi higiénia</i>	-	-
<i>érzelmi és szociális nevelés</i>	-	-
SZŰKEBB – TÁGABB KÖRNYEZET	4	-
<i>érzékelés – észlelés – kognitív</i>	-	-
<i>kommunikáció</i>	-	-
<i>kreativitásra nev.: zene, mese, báb</i>	-	-
<i>életvitel, önkiszolgálás</i>	-	-
MOZGÁSNEVELÉS	4	-
ÁBRÁZOLÁS – ALAKÍTÁS	4	-
<i>kreativitásra nevelés</i>	-	-
JÁTÉK ÉS SZABADIDŐ	3	-
<i>játék és szabadidős tevékenység</i>	-	-
<i>hittan</i>	-	-
Kommunikációfejlesztés / logopédia	-	1 – 2
Mozgásnevelés/ gyógymasszázs	-	1 – 2
Speciális terápiák	-	1 – 2
Komplex gyógypedagógiai fejlesztés	-	1 – 2

A fenti táblázat az intézményi keretóraszámokat tartalmazza, telephelyenkénti egyéni eltérések az éves munkatervben kerülnek meghatározásra.

IV.2.1. REGGELI KÖR

Fejlesztő gondozás

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók testi szükségleteinek kielégítése, valamint az e területeken való önállóság megvalósításának elősegítése alapvető pedagógiai jelentőséggel bír, és nagymértékben hozzájárul a tanuló kommunikációjának, kognitív képességeinek – különösen az érzékelés és észlelés funkcióinak – fejlődéséhez. Az alapvető biológiai szükségletek kielégítése során a gyógypedagógus és a segítő munkatárs kiszélesítheti a tanulók élményhorizontját, segíthet stabilizálni szociális kapcsolataikat, és színteret adhat a szituációhoz kötött tevékenységtanulásnak, gyakorlásnak. A fejlesztő gondozás során alakul ki az érzelmi kötődés, az elemi szociális kapcsolatok, a kommunikáció, valamint az én, a személyes identitás első körvonalai. Az alapvető szükségletek kielégítésének alkalmával mindig kommunikációval kell kísérni a cselekvést, a folyamatot komplex – egyénre szabott –, totális kommunikációs jelzésekkel kísérve a szokások kialakítására kell törekedni. A rituálék és szokások segítik a tanulókat a szituáció felismerésében, ami az adekvát együttműködés feltétele.

Célok:

- önkiszolgálásra, egészséges életmódra nevelés:
 - az önállóság és önellátás képességének elsajátítása, az önellátás szintjének emelése
 - a személyi függőség és kiszolgáltatottság csökkentése
 - a mindennapos tevékenységekhez kapcsolódó alapvető életmódbeli ismeretek elsajátítása
 - az emberi szükségletek kezelésének, kontrolljának és kulturált kielégítésének megtanulása.

Feladatok:

- a kiválasztási folyamatok (vizelet- és székletürítés) érzékeltetése, együttműködés kialakítása az ehhez kapcsolódó tevékenységekben (pelenkázás), szobatisztaságra nevelés
- a testápolás, mint örömet adó élmény: a külső segítség elfogadása, az együttműködés kialakítása, az alapvető tisztálkodási szokások kialakítása (fürdés, zuhanyzás, hajmosás, mosakodás, fogmosás, körömvágás), a tisztálkodás helyzeteiben a testi érzékelés, a dologi és emberi világról szerzett tapasztalatok biztosítása
- az öltözés, vetkőzés tevékenységeiben való együttműködés kialakítása és az önállóságra nevelés
- az étkezés (evés, ivás) tevékenységeiben való együttműködés kialakítása és önállóságra nevelés
- az egészséges életmódra való igény belsővé válása, az egészségtudatos tevékenységek

előnyben részesítése, a szexualitással kapcsolatos ismeretek elsajátítása

Érzelmi és szociális nevelés

A személyes érzelmek kifejezése és a másik ember érzelmeinek megértése, a másokkal való együttműködés kialakulásának segítése az iskolai oktatás alapvető – a kommunikáció fejlesztésével szoros összhangban álló – feladatai közé tartozik. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók számára a szűkebb és tágabb közösségi életben való részvétel az egyik legnehezebben teljesíthető feladatot jelenti. A tanulóknak kezdetben lehetővé kell tenni, hogy önmagukat egyedi, autonóm lényként tapasztalják meg, és ilyenként képesek legyenek belépni egy közösségbe, és részt venni annak életében.

Célok és feladatok:

- az „én” és a „nem én” elkülönülése, a másik személy valóságának és egyediségének megtapasztalása
 - az anyáról való leválás kísérése, segítése
 - az emberi viszonyok kialakításának segítése
 - különböző élethelyzetekre adott érzelmi reakciók gazdagítása, differenciált érzelmek kifejezésének tanítása (tetszik - nem tetszik, szeretem - nem szeretem, fájdalom, félelem, büszkeség, szomorúság, lelkesedés, öröm stb.)
- az „én” pozitív megélésének segítése, a szociális kapcsolatok megnyílásának támogatása
 - a tanulók minden megnyilvánulását énjük kifejeződésének kell tekinteni, és ügyelni kell arra, hogy szubjektív szükségleteik megértésre, felelősségteljesen kielégítésre kerüljenek
 - a tanuló néven szólítása
 - a saját testiség megélése és az én megtapasztalásának segítése
 - az én megélése az önindított mozgásban és a passzív mozgás során keletkező élményekben
 - a környezet aktív felfedezésének (explorációs tevékenység) segítése
- kapcsolatfelvétel és közös tevékenység, a szociális kapcsolatok pozitív jellegének megélése, a kommunikáció közösségi formáinak ösztönzése
 - az örömteli szociális kapcsolatok (pl. közös játék, mindennapi testápolás során) megtapasztalásának elősegítése
 - a spontán kapcsolatfelvétel alkalmainak megteremtése
 - a szociálisan elfogadható jelzések megerősítése, a nem elfogadhatók leépítése

- a tanulók egymás közti kommunikációjának ösztönzése
- a közösségi kommunikációs formák megtanulása, alkalmazása
 - a figyelemfelkeltés lehetőségének biztosítása
 - az üdvözlés formáinak tanítása
 - a kommunikáció közbeni érdeklődés fenntartásának segítése (pl. gyakori visszajelzés hangjelzéssel, szempillantással, egyéb metakommunikatív eszközzel stb.)
 - az érzelmek kinyilvánításának segítése, a konfliktusok kezelése
 - csoporton belüli aktivitás ösztönzése
- a közösségben való viselkedés formáinak tanítása, a szűkebb és tágabb világ kommunikációs normáinak megtanulása és gyakorlása
 - a közösségi alkalmakon való aktív részvétel segítése
 - a megfelelő kapcsolatteremtés formáinak kialakítása (különbség az ismerősökkel és idegenekkel való kapcsolat között)
 - a tágabb világban való viselkedés szabályainak elsajátítása

A foglalkozás további céljai és feladatai, ünnepek

További célok:

- a közösen eltöltendő idő jó hangulata, ráhangolódás a heti témára
- közösségi szokások, szabályok megismerése és gyakorlása
- zenei élményszerzés, zenehallgatás, éneklés megszerettetése
- zenei hallás fejlesztése, ritmusfejlesztés; mozgásfejlesztés
- tér, téri irányok megtapasztalása

Feladatok:

- nyugodt, kellemes légkör teremtése
- megfelelő testhelyzet biztosítása
- a beszédértés fejlesztése
- manipuláció fejlesztés
- hangadásra való bátorítás

Ünnepeink:

A tanév rendjébe illeszkedő ünnepeknek (Advent, Karácsony, Farsang, Március 15, Húsvét, Anyák napja, Kenyérszentelő) lényeges szerepük van a csoport mindennapjaiban. Amellett, hogy hosszú távon az időbeli tájékozódást segíthetik, olyan közösségi alkalmak, melyek a gyermekek szociális készségeit is fejlesztik, melynek során számos tanuló számára lehetségessé válhat, hogy a kultúra

alapvető fontosságú értékeit, annak számukra közelségbe hozható részeit megismerjék és megértsék.

Az ünnepeket a heti témák között projekthét formájában tervezzük.

A gyermekek születésnapját is megünnepeljük, mely a közösségi alkalmon túl a normalizáció elvének érvényesülését segíti elő, valamint hatással van a személyiség érzelmi – szocializációs területére is. A gyermekek idővel megismerik a születésnaphoz kapcsolódó rituálét, amely azt jelzi számukra: Ma különleges nap van, ma valakit megünneplünk.

Tananyag - Témakörök

Tananyag – Témakörök	Módszerek	Felhasznált eszközök
<ul style="list-style-type: none">♦ jelenlévők – hiányzók kiválasztása fénykép alapján (gyerekek – felnőttek nevei)♦ köszöntés, üdvözlés, köszönési formák ♦ időjárás megfigyelése♦ közös éneklés hangszerrel kísérése♦ ünnepek, évszakok, heti témák versei, énekei♦ érzelmek kifejezése♦ a közösséghez való tartozás élménye ♦ saját név hallatán reagálás♦ a név érthető közlése♦ rátekintés a megnevezett személyre♦ rámutatás a megnevezett személyre ♦ énekek, mondókák felismerése	<p>logopédiai módszerek</p> <p>beszélgetés, éneklés</p> <p>alternatív kommunikációs technikák</p> <p>bazális kommunikáció</p>	<p>fényképek</p> <p>gyermekdalok, mozgással kísért mondókák, énekes gyermekjátékok</p> <p>kommunikációs kártyák</p>

<ul style="list-style-type: none"> ♦ énekekhez, mondókákhoz tartozó mozgássorok ismerete ♦ gyermekjátékok, énekes körjátékok szabályainak ismerete ♦ szociális kapcsolatok kialakítása ♦ kapcsolatfelvétel, és - tartás ♦ figyelemfelkeltés, és - felhívás ♦ kommunikációra való felkészítés ♦ alapvető kommunikációs szabályok betartása ♦ szemkontaktus felvétele; ♦ mimika megfigyelése ♦ hangszerek felismerése, megnevezése, megszólaltatása ♦ egyszerű ritmusok követése ♦ ritmusérzék fejlesztése ♦ ritmushangszerek használata ♦ hangszerkészítés termékekből 	<p>bemutató, játékosság motiválás</p>	<p>fényképalbum</p> <p>tükör</p> <p>hangszerek: csörgődob, cintányér, maracas, dob, triangulum</p>
---	---	--

<ul style="list-style-type: none">♦ a különböző életkorok jellemzőinek megjelenítése, utánzása♦ a másik kezét megfogni és figyelni, hogy ne szakadjunk el♦ mozdulatok megfigyelése (mozdulatokkal kísért énekek, mozgásos játékok)♦ emlékezés♦ “Kit köszöntöttünk már és még kit nem?”; “Kinek nem énekeltük még a nevét?”; valaki hiányának a felismerése♦ élmények felidézése♦ cselekvés felidézése	megfigyelés mozgásra készítés	babzsákok, pozicionáló párnák
---	--	-------------------------------

IV.2.2. SZŰKEBB – TÁGABB KÖRNYEZET

Az érzékelés-észlelés és az értelem fejlesztése, a valóság kognitív birtokbavétele

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók dologi világhoz való viszonya a fejlesztő nevelés-oktatás kezdetén sok esetben szinte csak a táplálékfelvétellel, a testápolással és az öltöztetéssel kapcsolatos passzív élményekben merül ki. Kezdetben ez jelenti a világot, melyben otthon érzik magukat, amelyet észlelni képesek és uralni tudnak. Az ebből eredő kényszerű befelé figyelésük megakadályozza őket abban, hogy felfedezzék a világot. Ezért a fejlesztés feladata az érzékelhető és észlelhető világ megnyitása, a dologi és emberi világ rendjének felfedeztetése és a valóságmegismerés tágítása a magasabb rendű kognitív folyamatok bekapcsolásával.

Ebből eredően az oktatás egymásra épülő és/vagy egymást kölcsönösen feltételező feladatai a következők:

Célok és feladatok:

A valóság megragadásának segítése, a szenzomotoros funkciók fejlesztése:

a) A külvilág felé fordulás és a dologi világ megélésének elősegítése:

- közös irányultság egy közös világra: olyan élmények biztosítása, amelyek felkeltik érdeklődését, és amelyekre pozitív módon reagálhat
- ösztönzés az aktivitásra, a külvilág aktív felfedezésére: Az aktivitásra ösztönző környezet kialakítása figyelemfelkeltő és könnyen mozdítható, működésbe hozható eszközök használatával valósítható meg.
- a szenzoros funkciók fejlesztése: Szükséges minden érzékelési terület (látás, hallás, tapintás, mozgásérzékelés, kinesztetikus és proprioceptív érzékelés [különböző testrészek testhez viszonyított helyzetének érzékelése], szaglás és ízlelés stb.) fejlesztése a következő szinteken: figyelem, érzékelés, észlelés, differenciálás, emlékezet, szerialitás.

A szenzomotoros funkciók fejlesztése történhet:

- a bazális stimuláció vagy más, a tanuló szükségleteinek megfelelő koncepció, módszer és eszköz alkalmazásával;
- cselekvésbe ágyazottan, felhasználva a mindennapi tevékenységek adta alkalmakat (például a szaglás és az ízérzékelés fejlesztése, az ízekre való figyelés, a különböző ízek, szagok, illatok megkülönböztetése, az ezekre való visszaemlékezés természetes helyzetben, étkezés és evésterápia során is)
- különféle akusztikus ingerekkel a zeneterápia eszköztárának alkalmazásával
- A taktilis érzékelés a bazális terápia eszközeivel, cselekvésbe ágyazottan

minden manipuláció során fejlesztendő (a tanulók figyelmének felhívása a tapintott anyag minőségére, felületére, hőmérsékletére). A tanulókat ösztönözni kell arra, hogy a tapasztaltakat eddigi emlékeikkel összehasonlítsák.

- A proprioceptív és a kinezetikus észlelés témakörét a mozgásnevelés tartalmazza, de nem hagyható figyelmen kívül, hogy a saját test helyzetének és mozdulatainak érzékelése és érzékeltetése a mindennapi tevékenységek során is folyamatosan megtörténhet (öltözködés, tisztálkodás stb.).

b) Az önindított, célirányos, akaratlagos mozgás elősegítése és annak következményei:

- a szenzoros és a motoros működések összekapcsolása: az érzékelés és a mozgás (például a látás, a nyúlás és a fogás, a hang irányába fordulás vagy a hangforrás keresése) összerendeződésének elősegítése
 - a tér felfedezésének elősegítése: minél többretű térbeli tapasztalat megszerzésének biztosítása
 - az idő strukturálásának elősegítése
 - a természeti világ megismerése
- A szemiotikai funkciók (a jelek és jelenségek értése és megértése) megjelenésének, a valóság ábrázolásának segítése
 - az utánzás tanítása, utánzásra késztetés
 - szimbolikus játékok alkalmazása
 - a rajzolás elősegítése, a rajz fejlesztő hatása: a „nyomot hagyni a papíron”, mint örömszerző tevékenység
 - a szóbeli – vagy alternatív és augmentatív eszközökkel segített – önkifejezés célja, hogy a tanuló saját világát leírhasssa, gondolatait megjeleníthesse, s környezete felől érdeklődhessen
- Az elemi gondolkodási funkciók fejlesztése átmenet a ténylegesen elvégzett cselekvés és a csak fejben végzett értelmi műveletek szintje között
 - a téri megismerés interiorizálásának elősegítése: a bejárt, megismert teret jelölhetővé, lejátszhatóvá kell tenni (kis lépésekben haladva történik, pl. a „hol van?”, „merre találok?”, „hová rajzoljam?” kérdések tudatosításával)
 - a több szempontú gondolkodás elősegítése
 - a decentráció (egyszerre több szempontra való figyelés: pl. térre, időre, mennyiségre, távolságra, magasságra stb.; szempontváltás) elősegítése
 - A konkrét műveletek és a formális műveletek konstrukciójának elősegítése, a

cselekvések logikai struktúrájának kialakítása, a tér, az idő és a tartam, a sorozatok, halmazok elemi fogalmainak elsajátítása

Kommunikáció

A fejlesztés elsődleges célja a tanulók és környezetük közötti kapcsolat kialakítása, a kommunikációs lehetőségek alapfeltételeinek feltárása és megteremtése, az önálló kommunikációs repertoár fokozatos kiépítése, amely által képesek lesznek kifejezni szükségleteiket és igényeiket, kapcsolatba léphetnek más emberekkel, és hatást gyakorolhatnak környezetükre.

Ebből eredően a fejlesztő nevelés-oktatás egymásra épülő és/vagy egymást kölcsönösen feltételező feladatai a következők:

Célok és feladatok:

- bármely megnyilvánulás és testi – akár valamely vegetatív funkcióval összefüggő – állapot értelmes közlésként való értelmezése, és annak a testi kommunikáció eszközeivel való megválaszolása
- a tanulók és a gyógypedagógus közti bizalmas, bensőséges kapcsolat kialakítása, valamint a kommunikáció iránti igény felkeltése és megerősítése
- a tanulók szükségleteinek kommunikációval (hangdialógussal, beszéddel, jelekkel, tárgyakkal, gesztusokkal, testkontaktussal) kísért kielégítése
- az elemi kapcsolatfelvétel formáinak kialakítása, a mindennapos rutinhelyzetekben való tájékozódás elősegítése, a választás lehetőségének felkínálása, az igen-nem elkülönítése és alkalmazása
 - mindennapos rutinhelyzetek egyezményes kifejezése
 - a kommunikációs alapszabályok (a figyelem felkeltésének és megtartásának képessége, a kommunikációs szerepek megértése, a kommunikációs funkciók értelmezése, a közös figyelem kialakítása, a kiváras képessége) elsajátításának elősegítése
 - az önálló döntéshozatal előkészítése
- a nyelvi kommunikáció bevonása a nevelés-oktatás folyamatába, ezzel a valóság nyelvi birtokbavételének, a beszélt és írott kommunikációs formák elsajátításának előkészítése
 - a nyelvi eszközök folyamatos alkalmazása: a nevelési-oktatási helyzetek beszéddel vagy énekkel kísérése, a tárgyak, események és személyek megnevezése a „mindig ugyanazt, mindig ugyanúgy” szabály betartásával
- alternatív és augmentatív kommunikációs lehetőségek feltárása, a kommunikációs eszköztár egyénre szabott kiválasztása a tanuló mozgásállapotának, érzékszervei működésének, kognitív képességeinek, motiválhatóságának, kommunikációs igényének és

szintjének figyelembevételével

- konkrét helyzethez kötődő eszközök alkalmazása
- elvont kommunikációra alkalmas eszköztárak alkalmazása
- a tanulók egymás közti kommunikációjának ösztönzése: közösen végzett feladatok és játékok alkalmazása, a csoportos foglalkozások során a tanulók cselekvéseinek egymás számára is értelmezhetővé és hozzáférhetővé tétele, a társakkal való test-, szemkontaktus formáinak megtapasztaltatása
- a tágabb – idegen – környezetben való kommunikáció megtanulása, a nagyobb önállóság és a szélesebb kulturális közösség életében való aktív részvétel lehetőségének megteremtése
 - iskolán kívüli foglalkozások szervezése
 - integrált programok szervezése

Zene – mese – báb (az emberi lét esztétikai dimenziójának megtapasztaltatása)

A képzőművészeti alkotásokról, zeneművekről, irodalmi művekről szereshető tapasztalatok a fejlesztő nevelés – oktatás részét képezik. A verselés, mesélés és zenélés élmény a gyermekek számára. A mese és a vers emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését. A gyermek, ahogy kezébe veszi a bábót, az megmozdul, „*éltre kel*”. Ez hamar felkelti a gyermek figyelmét, majd „*hangot ad neki*”, ami által megkezdődik a varázslat. A játékoság mellett segít összefüggéseket, élményeket megértetni, átélteni, ezáltal teret ad a képzeletnek. Bábozás során a gyermek birtokolja a bábót, irányítja és mozgatja azt, míg mögötte ő személytelenné válik. Ez a helyzet a gátlások oldását és az önbizalom növelését segíti elő. Bábozás során a gyermek következmények nélkül jelenítheti meg gondolatait, vágyait, félelmeit, amire különben nem lenne módja. A báb bármilyen tulajdonsággal felruházható, és emellett a gyermek bármilyen érzését kiélheti vele szemben. A bábozás felszínre hozhatja a gyermek mélyében elraktározott kudarcokat és félelmeket. Különböző mesékkel, versekkel, mondókákkal, zeneművekkel ismerkednek meg játékos formában a tanulók. Célunk, hogy az alkotásokhoz kapcsolódó érzelmek átéléséhez segítsük a gyermekeket.

Feladatok:

- elemi esztétikai élmények rendszeres megtapasztaltatása
- pihentető, relaxációt lehetővé tevő ingerek nyújtása
- hangsúlyosan receptív jellegű foglalkozások (nem a gyermek aktivitására, hanem a befogadásra épít: nézik, hallgatják a mesét, bábjátékot, zenét);
- a kiválasztott műveket minden érzékszervi területet megcélozva igyekszünk a gyermekek

számára megélhetővé, befogadhatóvá tenni

- rendszeresség, állandóság biztosítása (kb. hat héten át ismétlődik)
- zene, mese, vers motiváló hatású, figyelmüket felkelteni, fenntartani ezek által könnyebb és eredményesebb
- a változtatás lehetősége fennáll, hétről hétre lehet javítani, ha kell (ha úgy látjuk, hogy nem minden gyermekhez ér el a történet, akkor újabb ingereket és csatornákat kell keresni, pl. új illatot, ízt, stb.)
- a cél az, hogy minden gyermeknek legyen benne elérhető, feldolgozható, befogadható inger, ennek érdekében:
- több vesztibuláris és szomatikus ingert használunk, mivel a hatékony ingerfelvétel közvetlenül a saját testen keresztül történik;
- a bazális stimuláció eszközeinek tudatosabb felhasználására van szükség.

Ennek a foglalkozásnak is állandó, rituálészerű kezdete és vége van. Általában egy foglalkozáson egy mesét többször is elmondunk, eljátszunk az ingerek bevésődése érdekében. Ezek mentén haladva a hetenként ismétlődő foglalkozás a következőképpen épül fel:

- bevezetés
- kiválasztott mű előadása: szomatikus és vesztibuláris ingerek
- vibratorikus, akusztiko – vibratorikus és akusztikus ingerek
- orális ingerlés, szag- és ízérzékelés
- taktilis – haptikus ingerek
- vizuális ingerek (jelmezek, fényjáték)
- ismétlés
- befejezés

Életvitel

A témakörök feldolgozása során az élő és a tárgyi környezet kapcsolatának megfigyelésére, elemzésére törekszünk. Minden lehetséges esetben végigjárjuk a tárgykészítés menetét, különös figyelmet fordítunk az anyag, a szerkezet, a forma, a funkció, az esztétikum összefüggéseinek megtapasztalására, a gondolkodás fejlesztésére. Az anyagok megmunkálása során szakszerű és biztonságos eszköz- és szerszámhasználatra szoktatjuk tanulóinkat. Kiemelten foglalkozunk a hagyományörzéssel, hagyományápolással. Fontos szerepet kap a biztonságos közlekedés feltételeinek megismerése is, a család szerepe, háztartástan életkori sajátosságoknak megfelelő elsajátítása.

Célok:

- alapvető tapasztalatok szerzése az egyes évszakokban jellemző táplálékokról, ételekről
- a főzés/sütés folyamatának megismertetése a gyermekekkel (a hangsúly a folyamat megélésének elősegítésén van)
- önmaguk és környezetük ápolása, tisztántartása

Feladatok:

- az évszakok ciklikus változásának megfigyeltetése, átélése a konyhakerti zöldségfélék, közismert kerti virágok és szobanövények elemi szintű megismertetésével, gondozásával
- különböző háztartási eszközök és használatuk megismerése
- fontos a környezet gondozása, ápolása, épségének, valamint szépségének megóvása iránti igény kialakítása
- alapanyagok megismerése (tapintás, szaglás, kóstolás), egyeztetése képpel;
- konyhai eszközök, használatuk megismertetése, egyeztetése képpel
- konyhai munkafolyamatok megismertetése, elsajátítása, egyeztetése képpel (gyúrás / nyújtás / szaggatás / gömbölyítés / lapítás / sodrás / vágás / keverés)
- kerti munkaeszközök, használatuk megismertetése, egyeztetése képpel
- kerti munkafolyamatok sorrendjének elsajátítása, egyeztetése képpel (föld lapátolás / magvak szórása / virághagymák dugása / palántázás / föld egyengetése / öntözés)
- házimunkák eszközeinek bemutatása, használatuk megismertetése, egyeztetése képpel
- házi munkafolyamatok sorrendjének elsajátítása, egyeztetése képpel

Témakörök:

- idényzöldségekből, gyümölcsökből készült ételek
- egyszerű, mindennapi ételek / ünnepek ételei
- fűszernövények, virágok vetése, ültetése / szobanövények gondozása
- mosogató / mosás / takarítás: portörlés, sepregetés, porszívózás, felmosás

További célok:

- egyénileg eltérő képességeik függvényében a természeti, tárgyi és személyi környezetükről szerzett élményeik megélése, értelmezése, elraktározása; az elvonatkoztatás segítése hagyományos és digitális eszközökkel
- a tanulók közvetlen tapasztalatokat szerezzenek a természeti világ jelenségeiről és a velük kapcsolatos tevékenységeket maguk is végezhessek
- az ismeretek átadása a fenntarthatóság szemléletében

Tananyag – Témakörök

Tananyag –Témakörök	Módszerek	Felhasznált eszközök
<ul style="list-style-type: none">♦ a család (családtagok, felnőttek, gyerekek, nevek, foglalkozás)♦ az iskola (csoporttársak, nevelők)♦ ünnepek (születésnap, névnap, egyéb ünnepeink)♦ évszakok változásainak megfigyelése (növények, állatok, színek)♦ évszakok jellegzetességeinek megfigyelése♦ évszakok időrendi sorrendjének felismerése♦ időjárás megfigyelése♦ természeti jelenségek (időjárás, égbolt elemei, éjszaka - nappal váltakozása)♦ évszakok szerinti öltözködés♦ ruhadarabok megnevezése♦ tájékozódás az intézményen belül, intézmény helyiségei	<p><i>beszélgetés, alternatív kommunikációs technikák</i></p> <p><i>megfigyelés</i></p> <p><i>bemutató</i></p>	<p><i>fényképalbum</i></p> <p><i>kommunikációs kártyák;</i></p> <p><i>cd-lemez</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> ♦ otthon, lakás helyiségei ♦ berendezési tárgyak felismerése, megnevezése, egyeztetése kommunikációs képpel ♦ kommunikációs technikák ismertetése, elsajátítása (ideértve az írott nyelvet is) ♦ a tágabb környezet: ♦ az intézmény környéke ♦ közlekedési eszközök ♦ állatok, növények felismerése, egyeztetése kommunikációs képpel ♦ állathangok megfigyelése, utánzása ♦ termések, növények, zöldségek, gyümölcsök, tapintása, szaglása, ízlelése; szagok, illatok érzékelése ♦ négy alapíz érzékeltetése ♦ sütés-főzés közbeni kóstoltatás ♦ színek, formák felismerése, megnevezése (hideg-meleg színek) 	<p style="text-align: center;"><i>tanulmányi séta</i></p> <p style="text-align: center;"><i>sütés – főzés</i></p>	<p><i>Gyöngyfűző, formatábla</i></p> <p><i>Montessori torony,</i></p> <p><i>száraz zuhany,</i></p> <p><i>képeskönyv;</i></p> <p><i>tükör;</i></p> <p><i>konyhai eszközök, zöldségek,</i></p> <p><i>gyümölcsök, fűszerek;</i></p> <p><i>ujj- tenyér-talp megfestése;</i></p>
---	---	---

<ul style="list-style-type: none"> ♦ események sorrendjének megfigyelése (szerialitás) ♦ változások megfigyelése ♦ összehasonlítás ♦ különbség megfigyelése ♦ főfogalom alá rendelés ♦ tárgy-tárgy, tárgy-kép, kép-kép egyeztetés ♦ analízáló-szintetizáló képesség ♦ rész-egész viszony felfedezése ♦ ritmikus sorok alkotása ♦ formaismeret ♦ ellentétek ismerete ♦ szemkontaktus felvétele, megtartása ♦ tárgyak fixálása ♦ szem-kéz koordináció 	<p><i>csoportosítás, rendezés adott szempont szerint</i></p> <p><i>logopédiai módszerek;</i></p>	<p><i>főfogalom tábla</i></p> <p><i>puzzle</i></p> <p><i>formatábla</i></p> <p><i>digitális eszközök</i></p> <p><i>bábok, hangszerek, fényterápiás eszközök; hangfalak;</i></p>
---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> ♦ hang irányába fordulás, hangforrás keresése, hang felismerése ♦ nyúlás a tárgyak felé ♦ tárgyak megfogása, megtartása, elengedése ♦ tárgyak funkciójának megfigyelése ♦ figyelem tartósságának növelése ♦ helyes testtartás felvétele ♦ egyensúlyérzékelés, kinezteziás érzékelés fejlesztés (hintázás, lovacsázás, ringatás, csúszdázás - testérzet fejlesztése ♦ vibratorikus érzékelés - érzékelés saját testen-testen kívül 	<p><i>mese-báb terápia;</i> <i>Snoezelen terápia;</i> <i>zeneterápia</i></p>	<p><i>golyófürdő</i></p> <p><i>Bobath labdák, hengerek, hinták;</i> <i>csúszda,</i></p>
--	--	--

IV.2.3. MOZGÁSNEVELÉS

Minden gyermek számára kiemelt a térbeli tájékozódás, a nagymozgások és a mozgáskoordináció (szem - kéz - láb koordináció) fejlesztése. Fontos a gyakori, gazdag mozgáslehetőség biztosítása a csoportszobában, udvaron, tornateremben egyaránt.

A foglalkozásokon a nagymozgások kialakítása, begyakorlása, a mozgásos problémák koordinálása és a finommotorika fejlesztése tervezett program alapján, diagnózishoz igazítottan valósul meg.

A gyógypedagógusnak tisztában kell lennie:

- a sérülés okával, a diagnózissal, a tünetekkel
- a legszükségesebb teendőkkel
- a káros mozgásformákkal azonban minden esetben a szakemberre kell támaszkodnia

(A mozgás speciális fejlesztése szakembert igényel, aki komplex módon végzi a mozgás és a következményes vagy társuló elváltozások, károsodások terápiáját. A szomatopedagógus/gyógytornász tervezi a mozgáskorlátozott gyermekek csoporton kívüli fejlesztését és tanácsot ad a csoporton belüli tevékenységhez. Meghatározza a káros és szükséges mozgásformákat, a korrekciós helyzeteket és a korrekcióhoz vagy fejlesztéshez szükséges eszközöket.)

Nagymozgás fejlesztése

A gyermekek mozgásigényének kielégítése, képességeik fejlesztése a legfontosabb feladat. A gyakorlatok végrehajtásakor figyelembe vesszük a fokozatosságot, a feladatok összeállításánál az egyéni képességeket. A gyakorlatok nehezítése kézi szerekkel és tornaszerekkel történik.

A mozgásnevelés komplexen ötvözi a gyógyító és a pedagógiai célokat, eljárásokat, és tevékenységeket. Feladatai a károsodott tartási és mozgásfunkciók helyreállítása, korrekciója és kompenzációja mellett a megismerő tevékenységek fejlesztése, a kommunikáció motoros feltételeinek javítása, valamint a mindennapos tevékenységekre nevelés. *(Benczúr, 2000)*

Az alábbi általános érvényű alapelvek érvényesülését tartjuk fontosnak:

- a gyermek aktuális mozgásfejlettségi szintjéből indulunk ki, és nem az életkorában elvárható szintet tekintjük irányadónak
- a normál mozgásfejlődés folyamatát alapul véve mindig a következő fejlődési lépcsőfok elérését tűzzük ki célul
- végig vezetjük a gyermeket a normál fiziológiás mozgásfejlődés főbb lépcsőfokain (fordulás, gurulás, kúszás, felülés, mászás, feltérdelés, felállás, járás)

Gyermekeink állóképességének fejlesztése érdekében a testnevelési játékok tervezésekor az utánzó, futó, - fogó - és az egyszerűbb versenyjátékok dominálnak. A testnevelési játékok során megtanulnak egymás, és saját testi épségükre vigyázni. Ügyesednek, önbizalmuk nő, elsajátítják a szabályokhoz való alkalmazkodás magatartását. A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek sokoldalú, természetes mozgását, megismertet velük sok játékot, segíti élettani fejlődésüket, alkalmazkodó képességük kialakulását. A mozgás fejleszti a gyermekek motoros képességeit (*erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség*). Kedvező hatással van az idegrendszerre, a keringési- és légzőszervekre, a helyes testtartás kialakulására. Fejlődnek az értelmi, erkölcsi, akarati, esztétikai és a munka jellegű tevékenységek.

Célok és feladatok:

1. Pozicionálás, testhelyzet-korrekción, a helytelen testtartás és testhelyzet megszüntetése, a kóros mozgásminták gátlása, a különböző tevékenységekhez szükséges stabil és biztonságos testhelyzetek kialakítása

- Gyógyászati és (re-)habilitációs segédeszközök:
 - a szükséges segédeszközökkel való ellátás elősegítése (szakorvos ajánlása)
 - az eszközök megfelelő és rendszeres használata az iskolában és a szülők számára tanácsadás
 - állapotváltozás folyamatos figyelemmel követése
 - helyes testhelyzet felvételéhez szükséges nem egyénre szabott eszközöket az intézmény biztosítja (megfelelő méretű asztal, szék...)
- Pozicionálás, testhelyzet-korrekción:
 - a helyes testhelyzetek felvételével biztosítjuk az általános testi funkciók (légzés, emésztés, széklet- és vizeletürítés) megfelelő működését és a következményes tünetek (kontraktúrák, deformitások és felfekvések) megelőzését. A statikus testhelyzetek minél önállóbb megtartásának segítése segédeszközzel vagy anélkül (hason, háton és oldalfekvésben, ülés különböző eszközökön, állás segédeszközzel vagy anélkül)
 - az önkiszolgálási tevékenységek lehető legönállóbb kivitelezése érdekében biztosítjuk a megfelelő eszközöket és helyzeteket
 - a tanulási és kommunikációs kompetenciák fejlesztésének alapja az egyéni igényeknek megfelelő, nem feltétlenül teljesen korrigált, hanem a tanuló számára optimális pozíció megtalálása, kialakítása
 - motiváció szintjén a digitális kompetencia beépül

2. A sérülésből adódó hiányok, elmaradások pótlása mozgással / mozgatással

A szenzomotoros depriváció (az érzékelés-észlelés és mozgás nehezítettségéből adódó ingerhiányos állapot) csökkentése, a szenzomotoros területen kialakult fejlődési elmaradások pótlása célzott ingerléssel, passzív mozgatással (mozgásérzékelés), mozgásvezetéssel kiváltott (facilitált) mozgásokkal; az önindította mozgások ösztönzésével, a célirányos, akaratlagos mozgások optimális feltételeinek megteremtése érdekében a testkép, testséma kialakítása és fejlesztése.

- passzív mozgatás:
 - a saját test megélésének és a testséma kialakításának elősegítése változatos feladathelyzetben
- a saját test megélése:
 - érintéses tapasztalatok nyújtása
 - testhatárok tudatosítása
 - relaxációs gyakorlatok
 - szenzoros ingerre adekvát válasz adása
- tér, téri viszonylatok megélése, tudatosítása:
 - helyes légzéstechnika kialakításának segítése
 - izomérzet kialakítása (feszítés-lazítás)
 - izmok erősítése, izmok nyújtása
 - ízületi mozgáshatárok növelése nagymozgásokkal
- aktív mozgásra késztetés a fiziológiás mozgássor figyelembevételével:
 - mozgatás a tér különböző irányába;
 - a téri irányok érzékeltetése aktív mozgással a saját testhez a környezet tárgyaihoz és más személyekhez viszonyítva
 - a mozgásfejlődés elősegítése a fiziológiás mozgássor szem előtt tartásával (a fejkontrolltól a felállásig)
 - fej és törzskontroll, testhelyzetek kialakítása, megtartása
 - alaphelyzetek pontos felvétele, egyszerű mozgások kivitelezése külső kontroll segítségével
 - általános izomerő növelése
 - fej- és törzskontroll kialakítása
 - mozgásos önkontroll kialakítása
 - mozgáskoordináció fejlesztése
 - egyensúly fejlesztése

- helyzet- és helyváltoztatás változatos feladatvégzéssel
 - A saját testtel kapcsolatos érzékek, élmények a tanulás kompetenciáján keresztül elősegítik az önkiszolgálás, a tanuló képességeihez mérten a legmagasabb szintű fejlődését, a mozgásos feladatvégzés, élményszerzés, a feladatok minél pontosabb elsajátítása, végrehajtása az egészség megőrzését.
 - A mozgásfejlesztés fontos feladata a kommunikáció fejlesztése, a kommunikációs kompetencia lehetővé teszi a tanuló számára a saját testével kapcsolatos érzékek kifejezését, a testével, az AAK eszközeivel vagy verbálisan, testrészeinek megmutatását, megnevezését. A téri irányok felismerését, megnevezését, illetve az ezzel kapcsolatos mozgásos tapasztalatszerzést.
 - A személyes és társas kapcsolati kompetencia fejlesztésére alkalmas a társakkal együtt végzett mozgásos feladat, a feladathoz kötődő szabályok betartása.
 - A mozgással összekötött feladatvégzéssel az alapkompenciák fejlesztése is megvalósul.
3. A kézhasználat, a manipuláció motoros feltételeinek javítása, kialakítása és fejlesztése
- A fejlesztéshez szükséges előfeltételek:
 - változatos taktilis, haptikus ingerek nyújtása a tanulók számára
 - ezek az ingerek, szenzoros tapasztalatok elősegítik a testséma fejlődését, bevezetik az eszközhasználatot, a precíziós fogások segítik az önkiszolgálási feladatok elvégzését
 - a helyes testhelyzet kialakítása, az ehhez szükséges eszközök biztosítása: megfelelő méretű asztal, szék kiválasztása, szükség esetén zsámoly, segédeszközök használata, a végtagok, ujjak átmozgatása, lazítása passzívan, vagy aktívan
 - a tanulók igényeihez alkalmazkodó speciális eszközök biztosítása
 - változatos feladat-és testhelyzetben a koordináció fejlesztése: szem-kéz, száj-kéz, két kéz, szem-láb
 - az adott terület fejlesztésekor az IKT eszközök alkalmazása motiváló erővel hat a tanulókra, az ujjakkal szerzett haptikus, vizuális élményszerzés -pl. Tabletre letölthető szenzoros játékok -bizonyos esetben hatékony eszközévé válhat a fejlesztésnek és a tanulók digitális kompetenciája is fejlődik
 - a tanult mozgások alkalmazása az önkiszolgálás területén
 - Az eszközök használatának elsajátítása, az ismétlődő feladathelyzetek felismerése a tanulás kompetenciáját fejlesztik a tanulóknál. A két kompetenciaterület, pedig elősegíti a kommunikációt, amellyel a tanulók kifejezhetik a kívánságaikat. Lehetőséget nyújtunk ezzel a tanulókkal, hogy kiválasszák a számukra kellemes,

vagy elutasítsák a kellemetlen ingereket

- A manipuláció, kézhasználat fejlesztése:
 - vizuális figyelem fejlesztése
 - tárgyak után nyúlás, fogás, szándékos elengedés
 - kéz izomerejének szabályozása
 - tárgyak letapogatása, taktilis differenciálása
 - mozgástervezés pontosítása
 - kétkézes mozgások kialakítása
 - egyszerű eszközhasználat tanítása, gyakoroltatása

Tananyag – Témakörök

Tananyag – Témakörök	Módszerek	Felhasznált eszközök
<ul style="list-style-type: none"> ♦ játékszabályok elsajátítása ♦ együttműködésre nevelés ♦ kitartás, küzdelem kialakítása ♦ egyszerű felszólítások megértése, végrehajtása ♦ mozgásnevelés eszközeinek felismerése, megnevezése, rátekintés ♦ az eszközök helyes használatának elsajátítása ♦ a végzett cselekvés megnevezése ♦ szemkontaktus felvétele a mozgásnevelővel ♦ biztonságos testhelyzet kialakítása ♦ testrészek, testhelyzetek megnevezése ♦ a testrészek önálló mozdításának próbálgatása 	<p><i>beszélgetés, alternatív kommunikációs technikák</i></p> <p><i>bemutató</i></p> <p><i>motiválás</i></p> <p><i>differenciálás</i></p> <p><i>egyéni segítségnyújtás</i></p>	<p><i>mozgásnevelés eszközei:</i></p> <p><i>hinta, bordásfal, tornapad,</i></p> <p><i>tornaszőnyeg,</i></p> <p><i>labdák, hengerek,</i></p> <p><i>Bobath labda,</i></p> <p><i>golyófürdő,</i></p> <p><i>tölcsér</i></p>

<ul style="list-style-type: none">♦ saját test helyzetének felismerése, megfigyelése♦ testhelyzet változásának megfigyelése♦ egyensúlyi helyzet keresése♦ egyensúlyi helyzetből kibillentés♦ test masszírozása, aktív, passzív mozgás♦ tolás, húzás, feszítés♦ izomfeszítő-lazító gyakorlatok♦ kontraktúrák, decubitus megelőzése♦ spazmusok oldása♦ forgás, kúszás, mászás, ülés, állás, járás előkészítése, gyakoroltatása♦ helyváltató mozgások gyakoroltatása♦ helyzetváltató mozgások gyakoroltatása♦ mozgáson keresztül a téri irányok érzékeltetése♦ mozdulatsorok sorrendiségének felismerése	<p><i>korrigálás</i></p> <p><i>gyakoroltatás</i></p> <p><i>játékosság</i></p>	<p><i>segédeszközök</i></p> <p><i>babzsák,</i></p> <p><i>ültető modul</i></p>
--	---	---

<ul style="list-style-type: none">♦ utánzásos feladatoknál az emlékezet fejlesztése♦ mozgásos feladatokra vonatkozó szabályok elsajátítása (<i>helyes testtartás</i>)♦ játékszabályok megismerése		
---	--	--

IV.2.4. ÁBRÁZOLÁS - ALAKÍTÁS

Kreativitásra nevelés

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók számára a műalkotások hozzáférhetővé tétele és azok önálló létrehozása, illetve az ehhez kapcsolódó feladatok a fejlesztő nevelés-oktatás integráns részét képezik. A képzőművészeti alkotások megtapasztalása és önálló létrehozása lehetővé teszi a tanulók számára a befogadás, a megértés komplex emocionális és kognitív formáinak megtapasztalását, valamint a kreatív alkotás, létrehozás lehetőségét nyújtja számukra. Fontos, hogy a tanulók megtapasztalják, hogy maguk is képesek pozitív módon adni valamit a világnak.

Ebből eredően a fejlesztő nevelés-oktatás egymásra épülő és/vagy egymást kölcsönösen feltételező feladatai a következők.

Célok és feladatok:

- Az emberi lét esztétikai dimenziójának megnyitása, az elemi művészeti tapasztalatok hozzáférhetővé tétele, ezek örömforrásként való megélésének segítése
- Az aktív cselekvés ösztönzése, elemi művészi tevékenységek végzése és a közös kreativitás élményének megtapasztalása
- Művészi tevékenységek hozzáférhetővé tétele:
 - a tanulók ösztönzése önálló vagy közösen végzett cselekvésre
 - elemi művészeti tevékenység végzése vagy ezekben való részvétel biztosítása; melynek során a tanulók aktívan kipróbálhatják az alkotás, a kreatív tevékenykedés élményét, és megtapasztalhatják, hogy befolyással vannak a dologi és emberi világra
- A művészeti tevékenységek közösségi dimenziójának kiaknázása:
 - Olyan helyzetek teremtése, amelyben a tanulók megélhetik a közösen végzett kreativitás, az együtt gondolkodás kihívásait és élményét. A közösen készített műalkotásokon, közösen végzett művészeti tevékenységeken – együtt festett kép – keresztül a tanulók megtapasztalják az együtt alkotás közösségi jellegét, és azt, hogy az így létrehozott alkotás különbözik az egy ember által létrehozott műtől.
- A tágabb kulturális művészeti és esztétikai világ hozzáférhetővé tétele:
 - Lehetővé kell tenni, hogy a tanulók tapasztalatokat szerezzenek a mások által létrehozott – akár egyetemes jelentőségű, akár a magyar és az európai kultúrát meghatározó – műalkotásokról, valamint részt vegyenek a helyi közösség életében jelentőséggel bíró kulturális eseményeken.
 - A helyi nevezetességek és rendezvények (múzeum, koncert, természeti értékek stb.)

meglátogatása lehetőséget ad a tágabb kulturális világ megismerésére, és egyben az integrált, közösségi programokban való részvétel lehetőségét, illetve az elsajátított kommunikációs készségek gyakorlását is jelenti.

Ábrázolás-alakítás

A gyermeki ábrázolás a világ megismerésének sajátos formája. A gyermek a külvilághoz fűződő kapcsolatát érzelmi síkon éli át, cselekvésein keresztül tükrözi, amit pedig nem tud ábrázolni, azt „hozzámeséli”.

Az ábrázolás elsősorban kifejezési eszköz, érzelmek, gondolatok, ismeretek közvetítője, a gyermek személyiségének megnyilatkozása. Az ábrázoló tevékenység során a gyermek valamit alkot, valamit létrehoz, valamit kifejez, de nem az alkotás végeredménye a fontos, hanem az örömteli cselekvés, elképzeléseinek megvalósítása.

A vizuális nevelés során kialakulnak azok a képességek, amelyek a többi nevelési területre és az egész személyiségre hatással vannak. Fejlettebb lesz a szem-kéz koordináció, fejlődik a finommotorika. A környezethez való viszony pozitívan megváltozik.

Gyermekeinknél a legfontosabb, hogy megtaláljuk a kényelmes, biztonságos, helyes ülést, melyben „ellazulva tud alkotni”, melyben nem akadályozzák az esetleges kóros reflexei, tónusbelövellései. A kóros izomtónus negatív irányban befolyásolja a képi kifejezés lehetőségeit. A hipotóniás elváltozások megnehezítik az anyagok, eszközök megfogását. A hipertóniák, spazmusok - *ezzel ellenkezőleg* - a tárgyak elengedését gátolják. Így gyakran a finom mozdulatok elvégzése gátakba ütközik.

A sérült gyermek (a mozgás akadályozottsága miatt kevesebb ismerettel rendelkezik a szűkebb és tágabb környezetéről, a világról) nem tapasztalja meg kellő mértékben. A percepció zavarai (a nem megfelelő megismerő funkciók) miatt torzulhat a környezetről alkotott kép, hibás vagy hiányos információk juthatnak el a gyermekhez, mely jól lemérhető az ábrázolásában is.

A térformák és síkbeli képek alakítása kisebb-nagyobb akadályokba ütközik a kéz tökéletlensége, az izmok nem megfelelő működése, a koordinációs zavar, az ízületek elváltozásai, illetve a mozgástervezés finommotorika zavarai miatt.

Célok:

- érdeklődés felkeltése
- tapasztalati élmények alapján cselekvésre biztatás
- a pozitív énkép kialakulása, önismeret fejlődése
- az önkifejezésre lehetőséget adó technikákkal, mint újabb kommunikációs eszközökkel való megismerkedés
- passzív befogadóból aktív résztvevővé válás

- játékos módon a kitartó feladatvégzésre nevelés
- alapérzelmek megélése, felismerése, kifejezése. (pl.: öröm, szomorúság, félelem)
- a tanulókat körülvevő jelenségek élményeinek, hangulatainak felidézése, képzeletben történő újbóli átélése, elképzelése és kifejezése. (pl. esőben, szélviharban, tavaszi mezőn)
- a környezet jelenségeiről szerzett tapasztalatok, és ezek művészi eszközökkel történő összekapcsolódása, integrálódása
- egy-egy képzőművészeti alkotás láttán, vagy zenedarab hallatán képzeletük megindulása
- a rendelkezésre álló technikák, alapanyagok, eszközök közül választás képességének kialakulása
- az esztétikai fejlesztésen keresztül a szűkebb és tágabb környezet alaposabb megismerése, elemzése
- a közösen végzett kreativitás megélése

Feladatok:

- biztonságérzet, jó közérzet biztosítása;
- a feladathoz szükséges a tanulónak leginkább megfelelő eszközök megkeresése;
- szomatikus és taktilis – haptikus ingerek, manipuláció és szem – kéz koordináció fejlesztése;
- színek, formák megtapasztaltatása;
- különböző ábrázolási technikák megismertetése;
- fényképek, műalkotások, a természet hangjai, zenei darabok megfigyeltetése, a hangulati, érzelmi megjelenítés elősegítése
- zeneművek meghallgattatása, zenei élmény megélésének biztosítása az önálló vagy közös zenélés során: speciálisan kialakított hangszerekkel, közös, táncos improvizációval, énekléssel, a zenéhez kapcsolódó élmények.
- irodalmi alkotások (ritmus, hanglejtés, hangulat, mondókák, versek) meghallgattatása, a megismert alkotásokkal kapcsolatos érzelmek, események, személyek helyzetének, dilemmáinak megismertetése és átélésének biztosítása
- kézműves technikák alapvető fogásainak elsajátíttatása
- különböző formák, tér- és színhatások érzékeltetése, és közreműködés biztosítása különböző formák, terek (dobozokból házat építeni, sátrat verni stb.) létrehozásában;
- kísérletezés biztosítása a különböző anyagokkal, technikákkal önállóan is

Tananyag - Témakörök

Tananyag – Témakörök	Módszerek	Felhasznált eszközök
<ul style="list-style-type: none"> ♦ az alkotás öröme ♦ kreativitás fejlesztése ♦ önismeret fejlődése ♦ közös feladatvégzés öröme ♦ színek, formák megismerése, felismerése, megnevezése ♦ színek, formák egyeztetése kommunikációs képpel ♦ évszakok színeinek megismerése, változások észrevétele ♦ alkalmazott technikák a hozzá tartozó eszközök megismerése ♦ eszközök helyes használatának megismerése ♦ kitartó feladatvégzés ♦ az ábrázolás-alakítás során alkalmazott anyagok megismerése megnevezése ♦ az anyagok tapintásának vizsgálata 	<p><i>beszélgetés</i></p> <p><i>motiválás</i></p> <p><i>egyéni segítségnyújtás</i></p> <p><i>játékosság,</i></p> <p><i>cselekedtetés/gyakoroltatás</i></p> <p><i>differenciálás</i></p> <p><i>alternatív kommunikációs technikák</i></p>	<p><i>festékek, speciális ujjnyomdák, ecsetek, festékek</i></p> <p><i>gyurma</i></p> <p><i>különböző tapintású,- és színű anyagok</i></p> <p><i>filc</i></p> <p><i>gyertya</i></p>

<ul style="list-style-type: none">♦ az éppen végzett cselekvés megnevezése♦ testrészek megnevezése, amivel a cselekvést végezzük♦ reflexgátló helyzetek kialakítása, pozicionálása♦ munkavégzés közben a helyes testtartás megtartása♦ célzott nyúlás, fogás, megtartás, elengedés♦ munkafolyamatok sorrendjének megfigyelése♦ ritmikus sorok alkotása	<p><i>Snoezelen terápia</i></p> <p><i>Bazális terápia</i></p>	<p><i>zsírkréta</i> <i>ceruzák</i></p> <p><i>ragasztók</i> <i>termékek</i></p>
--	---	--

IV.2.5. JÁTÉK ÉS SZABADIDŐ

Játékra, szabadidős tevékenységre nevelés

Játék és szabadidős tevékenység

A játék belső indítékok alapján létrejövő önkéntes tevékenység, amelyben a gyermek élményeit, vágyait dolgozza fel, közben ismereteket és készségeket sajátít el. A játék tükrözi a gyermek fejlettségét, és az ismeretek bővülésével változik a játék minősége is. Minél bonyolultabb a játéktevékenység, annál magasabb szinten segíti a gyermek készségeinek fejlődését.

Célok:

- Elemi művészeti tapasztalatok biztosítása, a játék, zene, ének, ábrázolás örömforrásként történő megélése. Élményt biztosító tevékenység önálló szervezése, végzése. Játékos tevékenységek során a közös kreativitás élményeinek biztosítása.
- Elemi esztétikai élmények:
 - Minden tanulónál törekedni kell annak felmérésére, hogy melyek azok az élményforrások, melyek később beépíthetők szabadidős tevékenységének tartalmas eltöltésébe, és mely élményekből kiindulva lehet segíteni a tanulót a szabadidős tevékenységek kiválasztásában, a pihenésben, relaxálásban.
- A tevékenységekről felerősített szenzoros visszajelzések adása:
 - A tevékenységek során a tanulók minél több alkalommal kapjanak lehetőséget a választásra annak érdekében, hogy egyre tudatosabban tudjanak részt venni a foglalkozásokon, majd azok egyes elemei beépüljenek a szabadidős tevékenységbe vagy az önálló játékba is.

Fokozottan ügyelnünk kell arra, hogy a különböző mozgásos játékot játszó gyermekek ne zavarják egymást, vigyázzanak sérültebb társaikra. Fontos a nyugodt, kiegyensúlyozott légkör, hogy figyelmüket a játéktevékenységre tudják összpontosítani. Fontos a minél hosszabb, megszakítás nélküli játékidő biztosítása is.

Célok:

- a játék örömeinek megismerése, a játéktevékenység iránti igény kialakulása
- egyéni és közösségi játékok, szórakozási lehetőségek megismerése, ezekben a gyermekek egyéni lehetőségeihez mértén minél aktívabb részvétele
- képessé válás önállóan végzett játéktevékenységre is
- a gyermekek szocializációs képességének fejlődése, ennek részeként a közös játékban való részvétel, a játszótársakhoz való alkalmazkodás fokozatos elsajátítása

- a játék által a gyermekek sokféle képességének és készségének fejlődése (nagy- és finommozgások, érzékelés-észlelés, figyelem, megfigyelőképesség, emlékezet, gondolkodás, képzelet, fantázia, utánzás, kreativitás, kommunikáció és beszéd, szociabilitás).

Feladatok:

- vidám, felszabadult légkör teremtése
- a játékra való motiváltság kialakítása és fenntartása
- a játék örömszerző jellegének biztosítása
- a gyerekek megismertetése különböző játékeszközökkel és azok használatával, egyéni és csoportos játéktevékenységek és szórakozási lehetőségek megismertetése és megszerettetése, az ezekben való minél aktívabb részvétel elősegítése, kialakítása
- az egyéni adottságokhoz igazodóan, a szükséges feltételeket megteremtve a játszás és szórakozás képességének kialakítása
- a társas, közösségi kapcsolatok, a közösségi érzés kialakulásának, erősödésének elősegítése
- az érdeklődési körnek, nemnek, életkornak, értelmi, mozgásos, érzékelési-észlelési, kommunikációs képességeknek megfelelő, játékeszközök és –tevékenységek, idő, hely biztosítása
- a gyerekek játéktevékenységének, játékszintjének továbbfejlődéséhez szükséges segítség megadása (pl.: a tevékenységhez megfelelő testhelyzetek megtalálása, biztosítása, mozdulatok vezetése, segítése, együttjátszás, - cselekvés, a figyelem irányítása, minta játék)
- a lehetőségek szerinti legnagyobb szabadság és önállóság biztosítása
- a játékban való szabad kommunikáció (pl.: a játék iránti igény kifejezése, játéktárgy, -tevékenység, játszótárs választása) elősegítése, ehhez szükség esetén alternatív kommunikációs eljárásokat, módszereket, eszközöket alkalmazva
- a játék során élményeik, tapasztalataik feldolgozása, ismereteik mélyítése, gyarapítása, rendszerezése; képességeik, készségeik fejlesztése
- a játéktevékenység tudatos fejlesztésével az egész személyiség fejlődésének, életük tevékenyebb részesévé válásának elősegítése
- a környezetben található alapvető anyagok, tárgyak tulajdonságainak, rendeltetészerű használatának, a velük végezhető cselekvéseknek, műveleteknek megismerése
- a tárgyi környezettel való állandó kapcsolati lehetőség biztosítása elengedhetetlen, s ennek egyik legfontosabb eszköze az önálló játék lehetőségének biztosítása
- biztosítsunk változatosságot, találjunk és alakítsunk ki különböző érzékelési – észlelési területekre ható helyzeteket, igénybe véve minden olyan lehetséges csatornát, melyen

keresztül a gyermekkel az őt körülvevő világot megismertethetjük

- az építés, anyagok formázása alapjainak megismerése
- szabadtéri játékok megismerése, biztonságérzet kialakítása
- fontos, hogy addig hagyjuk a gyermeket a kialakított játékhelyzetben, míg valóban spontán, örömet szerző játékot biztosít számára, és ne tegyük lehetővé, hogy az általa végzett játéktevékenység öröm nélküli sztereotípiává váljon
- bábok és alapvető használatuk megismerése
- egyszerű, rövid történet figyelemmel kísérése, átélése

Tananyag - Témakörök

Tananyag – Témakörök	Módszer	Felhasznált eszközök
<ul style="list-style-type: none">♦ játékok megfigyelése, megnevezése♦ az önálló játék örömeinek megélése♦ a játéktárgy funkciójának felismerése♦ az egymás mellett és az egymással játszás elemi szabályainak kialakítása♦ a társ megszólításának, játékba hívásának megismertetése♦ érdeklődés felkeltése♦ a tartós figyelem kialakítása♦ játéktárgyak tulajdonságainak megfigyelése♦ játékok mozgásának megfigyelése♦ építőjátékok használatának megismerése♦ funkciójátékok használatának elsajátítása	<p><i>beszélgetés,</i> <i>alternatív</i> <i>kommunikációs</i> <i>technikák</i></p> <p><i>játékosság</i></p> <p><i>Bazális terápia</i></p>	<p><i>hangszerek</i> <i>funkció játékok</i></p> <p><i>egyszerű szabályjátékok</i> <i>építőjátékok, szivacscockák, LEGO</i></p>

<ul style="list-style-type: none">♦ egyensúly fejlesztése♦ célzott nyúlás♦ testfogalom fejlesztése		
--	--	--

Hit- és erkölcsstan

A Katekézis Általános Direktóriuma (KÁD) szerint "Minden keresztény közösség azokra, akik [...] fogyatékoságban szenvednek, vagy más hátrány sújtja őket, főleg, ha kiskorúak, úgy tekint, mint akiket az Úr megkülönböztetett szeretettel szeret. A fokozódó társadalmi és egyházi felelősségérzet és a sajátosan erre szakosodott pedagógia tagadhatatlan fejlődése, azt eredményezi, hogy a család és más nevelő intézmények e személyeknek, akiknek, mint megkeresztelt embereknek joguk van hozzá – vagy ha kereszteleetlenek, meghívásuk van az üdvösségre –, megfelelő katekézist nyújtsanak." (KÁD 189. pont)

Mindhárom intézményben minden olyan erkölcsstani szabályt, segítséget igyekeznek megtanítani, ami a szeretet, elfogadás, kötelességtudat jegyében megtanítható, összekapcsolják ezeket a tanításokat a hittan elemeivel.

Cél:

A fejlesztő iskolai hitoktatás, Isten gondviselő szeretetének megtapasztaltatásával kezdődik. A Jézusról szóló evangéliumi történetekkel, az erkölcsi értékeket, pozitív magatartás mintákat állítjuk a gyerekek elé. Egymás szeretetére és a másikkal szembeni toleranciára biztatjuk őket. A közös hittanórák jó alkalmat teremtenek az intézmény csoportjai közötti kapcsolat erősítésére. Az aktív részvételt segítik minden kisgyerek számára, a gitárral kísért énekek és a rövid imádságok. A foglalkozások játékos felépítése még a legmozgékonyabb gyerek figyelmét is lekötik. Az órák témakörei a liturgikus évhez igazodnak, a gyermekek egyéni képességeihez differenciáltan.

R. Rogge szerint a tanterv fő témakörei alapján a konkrét tartalmak a következő szempontok szerint csoportosíthatók:

- alapvető tapasztalatok: a tanterv megpróbálja a tanulók tapasztalatait a hit tapasztalataival összekötni. Példaként, az első témakört említi: „Az odafordulás által az Istenben való elrejtettséget tapasztalom meg.”
- szimbólumok: pl. az ajtó, a kenyér, a víz, a fény, stb. mint szimbólumok szerepelnek a tantervben. Jelentőségük abban van, hogy betekintést engednek a keresztény hitbe, ajtót nyitnak felé;
- Jézus történetek: azokat a történeteket tartalmazza a tanterv, melyek kapcsolatban lehetnek a tanulók alapvető tapasztalataival;
- az egyházi év és ünnepek: az értelmileg akadályozott személyek életében nagyon fontos szerepet töltenek be az ünnepi alkalmak, főként azok, ahol nem fogyatékos társaikkal együtt ünnepelhetnek, és örvendezhetnek;
- példaképek: a cél az, hogy a gyerekek tudják, hogy mindig voltak emberek, akik azt tették, amit Isten kért tőlük. De nemcsak a híres, mindenki által ismert hősök, hanem ismeretlen,

a környezetünkben élő emberek is közéjük tartoznak;

Hittanórák feladata:

- minden gyermek számára megmutassuk Isten feltétel nélküli elfogadó szeretetét;
- mindannyian megélhessék a közösség erejét;
- toleranciára, elfogadásra nevelés;

Tananyag – Témakörök	Módszerek, eszközök
<p>I. Isten gyermekei vagyunk</p> <ul style="list-style-type: none">• szülők, család• a gondviselő Atya• a világ teremtése• szeretjük szüleinket• szeretjük embertársainkat• a megbocsátás• a templom• az imádság <p>II. Jézus szeret minket</p> <ul style="list-style-type: none">• Jézus születése• az evangélisták<ul style="list-style-type: none">• Evangéliumi történetek, Jézus csodái, példabeszédek <p>III. A liturgikus év</p> <ul style="list-style-type: none">• Advent• Mikulás• Jézus születése, Karácsony ünnepköre• Nagyböjt• Húsvét ünnepköre• a szentek élete• Szűz Mária ünnepek	<ul style="list-style-type: none">• elbeszélés• dramatizálás• rögtönzött játék / szerepjáték• bábozás• alkotói tevékenység• digitális app (gyermekbiblia)

IV.3. A CSOPORTBONTÁSOK ÉS AZ EGYÉB FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Intézményünkben a törvényi előírásoknak megfelelően nincsenek osztályfokok. Az iskolai csoportok sajátos szempontok szerint szerveződnek:

- a gyermekek egészségi, fizikai állapota
- a gyermekek egyéni képességei
- a gyermekek tanulási szükségletei
- a gyermekek diagnózisa
- a gyermekek kihívást jelentő viselkedése

A tanulók fejlesztése egyéni és csoportos formában történik az egyéni fejlesztési terv alapján.

Az egyéni fejlesztések a tanulók fogyatékosági típusához igazodva a szakértői bizottságok által meghatározott területeken és óraszámokban történnek. A csoportfoglalkozásokat a tanmenetnek és az éves munkatervnek megfelelően szervezzük.

A csoportos foglalkozások menete előre meghatározott tematika, heti témákat meghatározó tanmenet szerint zajlik, melyeknek célja elsősorban új ismeretek szerzése, tapasztalatszerzés, a környező világ megismerése. Cél, hogy közösségi élményt nyújtson, a foglalkozások ideje alatt a gyermekek minden lehetséges helyzetben megélik egymás jelenlétét. Szerepet kap az érzelmi és szociális nevelés, hiszen megtapasztalhatják, gyakorolhatják a társaikkal való együttműködést, lehetőség nyílik a szociálisan elfogadó viselkedési formák tanulására társaikkal szemben úgy, hogy a pedagógus ehhez folyamatos segítséget nyújt. Kiemelt szerepe van a kommunikáció fejlesztésének, mivel ezekben a helyzetekben a gyermekek egymás kommunikációs jelzéseivel ismerkednek, illetve kapcsolatot teremthetnek a közös tevékenység során. A foglalkozásokon belüli elemeknek, eseményeknek állandóságot, támpontokat kell biztosítaniuk a gyermekek számára. Minden esetben érvényesül az állandóság és a (megfelelő számú) ismétlés elve. A csoportoknak kötött a napi- és heti rendje, a benne megjelenő tevékenységeknek, eseményeknek állandó jelei, jelzései vannak, melyek mindegyike a gyermekek időbeli tájékozódását segít. A heti- és napirendben való tájékozódást szolgálja többek közt:

- a reggeli köszöntés - reggeli kör;
- a csoportos foglalkozások rendje (a hét azonos napján, azonos napszakban általában ugyanaz a foglalkozás zajlik);
- egyéni fejlesztések állandó rendje;
- a különböző egyéni, - és csoportfoglalkozások állandó jelei, jelzései.

Itt kell szót ejtenünk a levegőzészről, mely a gyermekek otthoni napirendjének általában része,

emellett szorosan kötődik az egészséges életmódra nevelés, valamint a szabadidős tevékenység célkitűzéseire, ezért igyekszünk helyet találni ennek a tevékenységnek is a csoportban töltött idő alatt. Hiszen a szabadban töltött idő jelentősége nemcsak abban áll, hogy a gyermekek friss levegőre mehetnek a nap megadott időszakában, hanem abban is, hogy a szabadban való tevékenykedés a gyermekek számára kevésbé megszokott ingerek sokaságát kínálja. A levegőzésnek nincs állandó helye a napirendben (általában az önálló játék idején, és akkor kerül rá sor, ha elegendő kísérő áll rendelkezésre). Könnyebben megoldható a levegőzés a tavaszi, illetve a nyári időszakban, amikor hosszabb időt tölthetünk az udvaron, s nem feltétlenül szükséges, hogy minden gyermekre felnőtt kísérő jusson. A hidegebb időszakban megvalósuló sétákhoz viszont elengedhetetlen az egy felnőtt/egy - két gyermek arány.

Napirend

<i>időpont</i>	<i>csoportos tevékenység</i>	<i>egyéni tevékenység</i>
8 ⁰⁰ – 9 ⁴⁵	gyülekező; reggeli; egyéni foglalkozás szabadon választott eszközzel, reggeli kör	-
9 ⁴⁵ – 10 ⁰⁰	Önkiszolgálás, tisztázás	
10 ⁰⁰ – 11 ³⁰	irányított csoportfoglalkozás megadott területek és témák szerint (az egyéni fejlesztési tervekben megjelöltek szerint)	komplex gyógypedagógiai egyéni fejlesztés (az egyéni fejlesztési tervekben megjelöltek szerint)
11 ⁴⁵ – 12 ³⁰	ebéd	-
12 ³⁰ – 12 ⁴⁵	Önkiszolgálás, tisztázás	komplex gyógypedagógiai egyéni fejlesztés (az egyéni fejlesztési tervekben megjelöltek szerint)

IV.3.1. AZ EGYÉNI FEJLESZTÉSI TERVEK ALKALMAZÁSA

Az egyéni fejlesztési terv célja, hogy a tanuló szükségleteit és fejlődéstörténetét figyelembe véve megalapozza a gyermek nevelésének, oktatásának személyre szabott tervezését, és meghatározza nevelésének, oktatásának és fejlesztésének súlypontjait.

A gyermekek számára minden tanév kezdetén - legkésőbb a 12. tanítási hét végéig - egyéni fejlesztési terv készül a szakértői bizottságok szakértői véleménye, év eleji mérések és az év végi értékelés iránymutatásai alapján (32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet), melyet félévkor és év végén felülvizsgálunk, értékelünk.

- az egyéni fejlesztési terv célja a gyermek képességeinek fejlesztése, életminőségének javítása, jó közérzetének megteremtése, elősegítése;
- a benne meghatározott célok és feladatok minden – a gyermekkel foglalkozó – munkatárs munkáját meghatározzák;
- segítségével minden munkatárs pontosan ismeri az adott gyermek nevelése, fejlesztése, gondozása során hangsúlyos célokat és feladatokat, valamint azt, hogy a gyermek továbbhaladásának segítésére mit kell a maga szakterületén tennie;
- az egyéni fejlesztési terv nem csupán a gyermek egyéni foglalkozásainak irányát szabja meg, hanem az abban meghatározott célkitűzések megvalósítása az egész napot szorosan meghatározza (beleértve ebbe a csoportos foglalkozásokat is, valamint a gyermekkel foglalkozó valamennyi munkatárs munkáját);
- az egyéni fejlesztés irányát a szülővel egyeztetve határozzuk meg

A súlyosan-halmozottan fogyatékos és az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekek nem képeznek egységes csoportot. Sérüléseik és tüneteik, s azok pedagógiai következményei és akadályozottságuk is rendkívül változatosak és összetettek. Elkészíthető egy csoportra egy egységes rehabilitációs pedagógiai program, ez azonban teljes mértékben nem valósítható meg minden tanulónál.

A már elkészült rehabilitációs pedagógiai program alapján és az egyéni adottságok, és akadályozottságok figyelembevételével minden tanuló eredményesebb fejlesztéséhez egyéni fejlesztési tervek készítésére van szükség.

Ez teszi lehetővé, hogy minden súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermek a képességeinek megfelelő mennyiségű és összetételű anyagot a neki megfelelő ütemben, személyre szabott eszközök, módszerek és megsegítő stratégiák alkalmazásával sajátítsa el.

Legfontosabb feladat, hogy a súlyosan-halmozottan fogyatékos és autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekeknek egyénre szabott:

- eszközök;
- módszerek;
- eljárások és fejlesztési ütem alkalmazásával olyan, egyéni korrekciót is biztosító programot nyújtson, amelynek segítségével adottságaikhoz, képességeikhez és korlátaikhoz mért legeredményesebb fejlesztésük megvalósítható.

Az egyéni tervek tartalmi vonatkozásai:

Sérüléstől függően egyénenként változhat az elsajátítandó tananyag, a módszerek és a kompenzáló technikák kiválasztása, alkalmazása, ezért az egyéni fejlesztési tervekhez egységes tartalmi útmutatót nem lehet adni. Alapját minden esetben a gyermek képességei, és az intézmény rehabilitációs pedagógiai programja képezi.

Az egyéni fejlesztési tervek csak akkor lehetnek hatékonyak, ha elkészítésüket megelőzi egy részletes - az észlelés területére is kiterjedő - felmérés. Ezt rögtön a bekerüléskor kell elvégezni, de lehetőség szerint évente meg kell ismételni, illetve kiegészíteni az év eleji felmérési időszakban. Kiegészítő vizsgálatokra, megfigyelésekre tanév közben is sor kerülhet.

A tervnek tartalmaznia kell bevezető részt, amelyben ismertetni kell:

- a diagnózist;
- a magatartás, viselkedés jellemzőit;
- a beszéd, a kommunikáció, a mozgás és az egyes észlelési részterületek felmérési eredményeit;
- a gyermekek állapotának megfelelő felmérés eredményét;
- az éves tervet, amely tartalmazza:
- az egész évre szóló fő feladatokat képességterületenként;

Ezt szükség szerint lehet hosszabb, de rövidebb időre is tervezni.

IV.3.2. EGYÉNI FEJLESZTŐ FOGLALKOZÁSOK

Az egyéni fejlesztő foglalkozások nyújtanak lehetőséget arra, hogy speciális gyógypedagógiai és/vagy terápiás segítséget nyújtsunk a tanulóknak (pl. beszéd- és kommunikációfejlesztés, mozgásnevelés, gyógylovaslás, bazális stimuláció, rehabilitációs foglalkoztató terápia stb.). A különböző terápiák alkalmazásának lehetősége a tanulók sajátos nevelési igényének, a helyi körülményeknek, valamint a terápiás ellátásokhoz szükséges meglévő, illetve igénybe vett szakembereknek is függvénye. Az egyes tanulók esetében a szakértői bizottság és szükség esetén a szakorvos javaslata alapján – a szülők véleményének ismeretében – az intézmény szakemberei közösen határoznak.

Az egyéni fejlesztő foglalkozások lényeges területét alkotják a gyermekek nevelésének,

fejlesztésének. Ezeken a foglalkozásokon a szakember és a gyermek intim, védett helyzetben van, ahol a közös munka, egymás megismerésének lehetőségei a leginkább adottak mindkettőjük számára.

A fejlesztő szakemberek által megítélt óraszámban a gyermek igényeinek megfelelően zajlanak a hét meghatározott napjain a heti tervbe illesztve.

A gyermekek speciális nevelési szükségletéhez, a képességstruktúra egyenetlenségéhez igazodó, sérülés specifikus kooperatív fejlesztés célja támogató, megerősítő tevékenység, melyet a nehézségek leküzdése érdekében végzünk. Az egyéni fejlesztések során, a társuló sérülésekből adódó problémák hatékony, terápiás jellegű megoldása a cél. Egyénre szabott fejlesztési folyamatokkal és célokkal valósítjuk meg, hogy minden gyermek a maga ütemében fejlődhessen, figyelembe véve speciális szükségleteit és fejlettségi szintjét. Végző célunk mindenkit eljuttatni lehetőségei csúcsára. A gyermeki személyiség pozitív irányú fejlesztése, kibontakoztatása és a sérülésekből adódó hátrányok leküzdése az elérendő cél.

Feladatunk az egyéni hiányosságok, sérülések következtében a rossz beidegződések javítása, a jó mozgulatsor kialakítása. A sérülésből bekövetkezett állapotváltozás több területet érinthet egyszerre, ezért több területen kell fejleszteni a gyermekeket.

Egyéni fejlesztő foglalkozások típusai:

- kommunikáció – logopédus
- mozgásfejlesztés – szomatopedagógus, konduktor, gyógytornász, gyögmasszőr
- látásfejlesztés – tiflopedagógus
- hallásfejlesztés – szurdopedagógus
- autizmus specifikus foglalkozás – Babzsák fejlesztő program – ASD szakember
- hangszeres és zeneterápiák – zeneterapeuta, zenepedagógus
- relaxációs terápiák (Snoezelen, sóterápia)
- állatasszisztált terápia (kutya, ló)
- szenzoros integrációs terápiák

IV.4. AZ OKTATÁSBAN ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelése-oktatása során a tanulás és tanítás hagyományos felfogása nem alkalmazható. A tankönyvek és taneszközök kiválasztásánál szem előtt tartjuk a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók tanulási sajátosságait, és a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának alapvető tételeit, ezáltal válik lehetségessé a tanulás és tanítás olyan megközelítése is, amelynek célja az egyes képességek, funkciók

fejlődésének elősegítése és adott tevékenységek megtanítása. Az egyes tanulócsoportokban a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a csoportvezető gyógyepedagógusok határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján. A taneszközök kiválasztásánál a következő alapvető szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének,
- alkalmas legyen a készség és képesség fejlesztésre (kompetencia alapú tankönyvek és egyéb kiadványok), - használható legyen a projektoktatáshoz is,

A tankönyvjegyzékben szereplő tankönyveken és fejlesztő eszközökön kívül a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve, egyénre szabott tankönyveket, munkafüzeteket, feladatlapokat, fejlesztő eszközöket, kommunikációt segítő eszközöket készítünk. A minőségi oktatás érdekében, a médiatudatosságra törekedve az IKT kompetenciák fejlesztésére hangsúlyt fektetünk és a modern informatikai és számítástechnikai eszközöket széles körben használjuk a nevelés-oktatás folyamatában.

A hangzó beszéddel nem kommunikáló és/vagy kommunikációjában súlyosan akadályozott tanulóink számára a hagyományos kifejezési módok (beszéd, írás) helyett más megoldásokat kell keresni, ami az egyszerű reflexektől a nyelvi szintű alkalmazásig terjedhet. Minden augmentatív kommunikációs rendszer (AAK) több, egyénre szabott, térben és időben eltérő használhatóságú kommunikációs eszközből áll, amelyek tartalmazzák a kommunikációs hatékonyságot növelő valamennyi üzenethordozót, segédeszközt, stratégiát és technikát. Az augmentatív kommunikáció hatékony használata megteremti a társadalmi integrációt, az önkifejezést, az intellektuális, érzelmi és szociális fejlődés lehetőségeit.

IV.5. A NEMZETI ALAPTANTERVBEN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSA

A Nemzeti alaptantervben meghatározott tanulási és nevelési célok, kompetenciaterületek a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése során úgy értelmezhetők, hogy azok a tanulók személyiségállapotához igazítottan, elsősorban a szükséges képességek és készségek megalapozása, kialakítása útján valósulnak meg. Ennek során az alábbiakat szükséges figyelembe venni.

- Testi és lelki egészségre nevelés
- Önismeret és a társas kultúra fejlesztése, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés
- Az énkép, az önismeret kialakulása és a környezet fokozatos megismerése
- Az önrendelkezés elismerése, a gyermekkor megélésének biztosítása és felkészülés a

felnőttlét szerepeire

- Médiatudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

IV.5.1. KULCSKOMPETENCIÁK

„A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók sajátosságai miatt a Nemzeti alaptantervben megjelenő kulcskompetenciákat egy tágabb aspektusból kell megközelíteni. A gyógypedagógiai támogatás kiindulási pontja a fejlődő és kibontakozó ember; az alapkompentenciák közül a mozgás kiemelt jelentőségű, mert az alapozza meg a többi kompetencia kibontakozásának lehetőségét. A mozgásos kompetenciák fejlődésének támogatása a mozgásnevelés során valósul meg. A szövegértés és szövegalkotás kompetenciákat a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók esetében a kommunikációs kompetenciák megalapozásaként kell értelmezni.” (Irányelv)

Az egyes kompetenciák fejlődését célzó támogatási formákat a tanulási területekben, illetve a tantárgyak tartalmába beépítetten fogalmazzuk meg.

- Kommunikáció – a másik ember megértése, az önkifejezés és az interakció fejlesztésének elősegítése
- Mozgásnevelés – A testséma kialakítása, a mozgás örömeinek átélése és az önálló cselekvés ösztönzése
- Az érzékelés-észlelés és az értelem fejlesztése, a valóság kognitív birtokbavétele – A dologi, az emberi és a természeti világ jelenségeinek megértése
- Kreativitásra, játékokra, szabadidős tevékenységekre nevelés – Az emberi lét esztétikai dimenziójának megtapasztalása és a kreatív tevékenységek ösztönzése
- Érzelmi és szociális nevelés – Az én pozitív megtapasztalása, megnyílás a közösség felé, a kommunikáció kulturált formáinak elsajátítása
- Fejlesztő gondozás – Önkiszolgálásra, egészséges életmódra nevelés, az önállóság és önellátás képességének elsajátítása, az emberiszükséglet-kielégítés kultúrájának megismerése

IV.6. A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS, TESTMOZGÁS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK MÓDJA, A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSE

Iskolánk óratervében minden nap szerepel mozgás, hangsúlyosan a Mozgásnevelés, valamint a Játék és szabadidő foglalkozásokon, ezen kívül a tantárgyi koncentráció keretében minden foglalkozás lehetőséget biztosít a mozgásos tapasztalatszerzésre. Ezen kívül sajátos nevelési igényű

gyermekünkéről készült szakértői véleményeknek megfelelően szervezzük a mozgásos foglalkozásokat az egyéni szükségleteknek megfelelően egyéni és csoportos formában mozgásfejlesztő szakember irányításával.

IV.7. A TANULÓK TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE

„A tanulókkal foglalkozó szakmai team minden félévben és tanév végén értékelést készít a tanuló haladásáról. Ez az értékelés lehetőséget nyújt arra, hogy a szakmai team egységbe foglalja tapasztalatait, kontrollálja önmaga munkáját és a pedagógiai tervet, és a fejlesztés irányát a szülővel együtt határozza meg. Az értékelés tartalmazza a tanuló minden egyes fejlesztési területen elért eredményeit és nehézségeit, javaslatokat tesz az újabb fejlesztési terv elkészítésére vagy a meglévő kiegészítésére, módosítására. A tanév végi értékelés egyben a tanuló bizonyítványaként is szolgál, melynek egyik példány a haladási naplóhoz csatolandó, másik példányát a szülő kapja.” (Irányelv) További egy példányt az illetékes szakértői bizottságnak küldünk el. A tanulók magasabb évfolyamba lépésének fejlesztő iskolában nincs tanulmányi követelményrendszere, a tanulók állapota miatt, illetve a fejlesztő iskola funkcióját tekintve sincs létjogosultsága. Az évfolyamok között a továbbhaladás automatikus. A fejlesztő iskolában az ismeretek számonkérése játékos formában, foglalkozások alatt, illetve egyéni fejlesztések alkalmával történik szóban vagy az alternatív kommunikáció eszköztárának segítségével.

A gyermekek fejlődését a csoportban dolgozó szakemberek szorosan nyomon követik, a szülőket rendszeresen tájékoztatják. Az intézménybe lépéstől az intézmény elhagyásáig célunk elérése érdekében szükséges a fejlesztő folyamat ellenőrzése, értékelése, elemzése.

Értékelni kell:

- a tanulók tudásának mennyiségi gyarapodását;
- tudásuk minőségbeli jellemzőinek változását;
- önmagukhoz mért fejlődésüket;
- a tanulók attitűdjét az ismeretszerzés területén.

Folyamatosan értékelni kell a tanulók munkáját szóban és szimbólumokkal. A szöveges értékelés félévkor és a tanév végén írásban történik. Félévkor a munkatársak által szerkesztett „értékelő lapon”, tanév végén pedig az előírt formanyomtatványon. A szöveges értékelés kiterjed a magatartásra, a szorgalomra és az értékelendő időszakban nyújtott általános teljesítményre. Félévkor és tanév végén is teljes körű szöveges értékelést nyújtunk a tanuló teljesítményéről, ezen belül a magatartásáról (tekintettel kell lenni a sérülésből adódó viselkedési, magatartási zavarokra) és szorgalmáról (itt elsősorban az attitűd értékelésére gondoljunk) is. A fejlesztő nevelés-oktatás sajátosságaiból adódóan az értékelésben hangsúlyos szerepet kap a kommunikáció és a mozgás,

ezek mellett a szociális képességek és az önkiszolgálás területe is.

A jutalmazás egyénre szabottan, a team döntéseinek megfelelően, sokszínűen történik.

Az oktatási eredményeink vizsgálata a diagnózisnak megfelelő egyénre szabott mérési rendszer alapján történik, amelyet felvesznek, és kiértékelnek a csoportvezető pedagógusok. Ez egyben az egyéni fejlesztési tervek elkészítésének egyik alapidokumentuma.

IV.8. A TANULÓK TOVÁBBHALADÁSA

Iskolánkban nincsenek osztályfokok. A tanulók fejlődését a mérési eredmények mutatják, a fejlesztés folyamatát nyomon követjük, dokumentáljuk.

IV.9. A TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Az Intézmény a tanulók esélyegyenlősége, valamint a tanulókkal kapcsolatos egyenlő bánásmód biztosítása érdekében figyelembe veszi az alábbi törvényeket:

- az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szól 2003. évi CXXV. törvényt, mely rögzíti, hogy minden embernek joga van ahhoz, hogy egyenlő méltóságú személyként élhessen, valamint
- a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény esélyegyenlőséget, valamint egyenlő bánásmódot érintő rendelkezéseit.

A következők szerint határozza meg az e területen megvalósítandó programját.

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Mivel az intézmény integráltan nem nevelhető sajátos nevelési igényű tanulókat lát el, akik súlyos halmozott fogyatékkal élnek, ezért intézményünk számára az esélymegerősítő intézkedéseknek, melyek társadalmi integrációjukat segítik elő, az alábbi esetekben van relevanciája:

A nevelés, oktatás során a társadalom különböző színterein való megjelenést biztosítjuk a tanulóinknak akadályozottságuktól függetlenül, így rendszeresen visszük tanulóinkat bábszínházba, cukrászdába, állatkertbe, játszótérre, múzeumba, áruházba, piacra, kirándulni.

Szintén pedagógiai programban foglalt mindennapi tevékenység az önállóbb életre való felkészítés, háztartási, önellátási ismeretek, készségek elsajátíttatása a célunk a fogyatékosok szabta határok között. Ennek keretében:

- takarítás részmozzanatainak, elemeinek elsajátíttatása
- sütés-főzés részmozzanatainak elsajátíttatása
- önkiszolgálás elemeinek elsajátíttatása

Mozgásukban akadályozott tanulóink számára a lehető leghatékonyabb helyváltoztató mozgást segítő

eszközöket igyekszünk biztosítani, és azok használatának tanítása fontos intézményi cél.

A tanulóink esetében hangsúlyozottan jelen van a pedagógiai munkában a társadalom által elvárt viselkedésformák elsajátíttatása (*köszönés, társas viselkedés, proxemika, stb.*)

Az iskolai háttérből adódó feladatok

- Az iskolában alkalmazandó kötelező minimális eszköz, és felszerelések jegyzékét a köznevelési törvény tartalmazza. Az iskolának törekednie kell arra, hogy minél több és a pedagógiai folyamat során minél hatékonyabb nevelést - oktatást segítő, támogató eszközei legyenek.
- Minden tanulónak egyenlő feltételek mellett kell biztosítani az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatásokat, a szolgáltatások igénybevételének módjáról, lehetőségéről, feltételeiről minden tanulót, szülőt tájékoztatni kell.
- A tanulóknak és a szülőknek lehetőséget kell adni arra, hogy az intézmény által nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatban javaslatot tegyenek, véleményüket elmondhassák.
- A pedagógus feladata az, hogy felmérje, megismerje, értékelje, nyomon kövesse valamennyi tanuló képességét, erősségeit, gyengeségeit
- felismerje a családi háttér iskolai végzettségéből eredő támogatás hiányát
- a szülői jelzéseken keresztül felmérje a tanulókkal szemben megfogalmazott szülői elvárásokat
- munkája során felismerje a gyermekre nehezedő – indokolatlannak tűnő – szülői elvárást, és azt a szülővel való kommunikáció, együttműködés keretében kezelje
- teremtsen meg tanórán a differenciálás oktatás kereteit, és alkalmazza azokat a többféle tanulói igény kielégítésére
- a nem megfelelő anyagi és szociális helyzet feltárása: - a csoportvezető pedagógusnak törekednie kell arra, hogy megismerje a tanuló életkörülményeit, betekintést nyerjen a család anyagi és szociális viszonyaiba azért, hogy az esetleges hátrányok leküzdésében segítse a családot és a tanulót

Az együttműködési kapcsolatokról adódó feladatok

Egyeztetés az iskola és fenntartó között:

- a pedagógiai programban meghatározott célokkal kapcsolatban
- az intézmény költségvetési javaslata, és annak módosítása vonatkozásában
- az intézményi lehetőségek szélesítésével kapcsolatban (felszerelések, anyagi eszközök)

Egyeztetés az intézmény és a szülők között:

- A szülők folyamatos tájékoztatása, és a szülői igények, elképzelések figyelembevétele.

Egyeztetés a pedagógusok és az intézményvezető közötti:

- folyamatos párbeszéd a megfelelő intézményi légkör kialakítására és fenntartására, valamint az intézményi lehetőségek növelésére és kihasználására

Egyeztetés az intézmény és a külső partnerek között:

- az intézménynek szükség szerint közre kell működnie a gyermekjóléti szolgálattal, illetve más szakintézménnyel, a védőnővel, a iskolaorvossal
- a problémát ismerő pedagógus, a tanuló anyagi veszélyeztetettsége esetén kezdeményezi, hogy az iskolaigazgató indítson eljárást a tanuló lakó (illetve tartózkodási) helye szerinti illetékes jegyzőnél
- az intézmény feladata, hogy az egészségnevelési programját minden tanulóra kiterjesztve hajtsa végre, gondoskodjon arról, hogy az iskolaorvosi ellátáson minden tanuló részt vegyen

Feladatunk a szolgáltatásainkhoz való hozzáférés egyenlőségének biztosítása, az esélyteremtés, a hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálása, az esélyegyenlőség előmozdítása nevelő-oktató munka minden területén:

- a beiratkozásnál,
- a tanításban, ismeretközvetítésben
- a gyerekek egyéni fejlesztésében
- tanulói előmenetelben
- a fegyelmezés gyakorlatában
- a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében
- a humán erőforrás-fejlesztésben
- a partnerség-építésben és kapcsolattartásban (szülőkkel, segítőkkel, szakmai és társadalmi környezettel).

Az esélyegyenlőségi szempontok érvényesülését szolgáló főbb tevékenységeink:

- egyéni képességekhez igazodó tanulási folyamat irányítása, differenciálás
- pedagógiai tartalmú foglalkozások
- étkezés biztosítása
- kapcsolattartás a gyermek- és ifjúságvédelmi felelőssel, polgármesteri hivatallal, gyermekjóléti szolgálatokkal
- esetenkénti családlátogatások
- esetmegbeszélések
- rendezvényeken történő ingyenes részvétel
- eszközök, felszerelések ingyenes biztosítása.

Folyamatos feladataink:

- A kiemelt figyelmet igénylő hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók pontos nyilvántartásának vezetése.
- Pedagógusaink differenciált képzés és értékelés révén biztosítják, hogy minden tanuló egyéni képességei szerint haladhasson.
- Az egyéni képességekhez igazodó fejlesztés érdekében rendszeres kapcsolatot tartunk a szülőkkel, a tanulókkal, a családsegítő szolgálattal és egyéb partnerekkel.
- Tanulóink számára a szabadidő eltöltésének olyan értelmes és hasznos formáit biztosítjuk, amelyekhez családi háttérük, hátrányos helyzetük miatt egyébként nem juthatnának hozzá.
- Rendszeresen figyeljük azokat a pályázatokat, amelyek tanulóink esélyegyenlőségének javítását szolgálják, és lehetőség szerint részt veszünk azokon.

A szülő jogai és kötelezettségei

- tájékoztatási tevékenységgel segíteni kell a szülőket abban, hogy megismerjék kötelezettségeiket és jogaikat

A pedagógus jogai és kötelezettségei

- a jogait úgy gyakorolja, hogy figyelembe veszi a tanulói esélyegyenlőség, és egyenlő bánásmód követelményét
- a kötelezettségeit úgy teljesíti, hogy a tanuló veszélyeztettségére utaló jeleket észlelni tudja, ellátja a gyermeki jogokkal kapcsolatos tájékoztatási feladatokat, segíti a tanulót abban, hogy személyisége megfelelő irányba fejlődjön
- mindent elkövet azért, hogy a nem megfelelő családi háttérrel rendelkező tanulók személyiségfejlődése kielégítő legyen, ehhez javasolhatja szakintézmények igénybevételét

A tanulók jogai és kötelezettségei

- Az intézmény feladata biztosítani az esélyegyenlőség, és az egyenlő bánásmód követelményeit.

A tanulói teljesítmény értékelése

- A tanulók teljesítésével, előrehaladásával kapcsolatos intézményben meghozott döntéseknél érvényre jussanak az esélyegyenlőségi, valamint az egyenlő bánásmód követelményei, s összességében a tanuló érdekét szolgálják.

IV.10. A NEVELŐTESTÜLET ÁLTAL SZÜKSÉGESNEK TARTOTT TOVÁBBI ELVEK

<i>Alapkompetencia- fejlesztés</i>	<i>IKT</i>	<i>Szociális kompetencia- fejlesztés</i>	<i>Oktatásszervezés</i>
Kommunikációfejlesztés tanulás tanulása: AAK eszközök használata, PECS kártyák, folyamatábrák, időmérő eszközök használata	mérések: mérések egyénre szabottan tudásmegosztás: IKT belső képzés, tapasztalatcserék, műhelymunkák, digitális eszközök használati körének bővítése a tanításban, kapcsolattartásban	pl.: tanórán kívüli élet: külső rendezvényeken való részvétel problémás viselkedés megoldási módok, evésterápiák szobatisztaság tréning	témahét, projektnapok, intézményen kívüli programok, saját készítésű tankönyvek, fejlesztő eszközök

IV.11. A PEDAGÓGIAI PROGRAM SIKERES MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES INNOVÁCIÓS FOLYAMATOK LEÍRÁSA

A Pedagógiai Program Gyermekmegismerés- és fejlesztés szakmai dokumentuma

A folyamat részletes leírása a „Gyermekmegismerés- és fejlesztés protokollja”, valamint az “Ajánlás a méréshez” című szakmai dokumentumokban megtalálható. Ennek tartalmi elemei:

- Célok
- Alapelvek
- Tanulóink és diagnózisok
- Mérések lépései
- Fejlesztés
- Együttműködés
- Értékelés

A Pedagógiai Program az autista tanulóink fejlesztéséhez, oktatásához szakmai dokumentuma

A folyamat részletes leírása az „Iránymutató az autista tanulóink fejlesztő neveléséhez-oktatásához” című szakmai dokumentumunkban megtalálható. Ennek tartalmi elemei:

- Az autista tanulók szükségletei
- Autizmussal élő tanulóink fejlesztési dokumentációja
- Az autizmus specifikus megközelítés, fejlesztés alapjai
- Tanulási környezet, fejlesztési területek

A fenntarthatóság jegyében zöld szemléletű iskola kialakítása - Ökoiskola

- Ökomunkaterv elkészítése
- Vizuális támogatás frissítése a fenntarthatóságra neveléssel kapcsolatban
- A teremtett világ védelme
- Az iskolai dokumentáció frissítése a fenntarthatóság jegyében
- Zöld szemléletet megalapozó tevékenységek folytatása
- Projektnapok, fenntarthatóság hete
- Családok bevonása a zöld szemléletű nevelésbe

Kapcsolatok, társadalmi érzékenyítés

- Érzékenyítő táborok szervezése
- Intézménylátogatások, hospitálások szervezése partnerintézményekkel és telephelyeink között
- Részvétel külső partnereink rendezvényein
- Kapcsolattartás a családokkal: nyílt napok, iskolai rendezvények, online kapcsolattartás

IV.12. EFOP-3.1.6-16-2017-00044 SZÁMÚ SZÍNEKRE TAGOLT SZIVÁRVÁNY A SÚLYOSAN HALMOZOTTAN SÉRÜLT GYERMEKEKET CÉLZÓ FEJLESZTÉSI PROGRAM A DÉL – DUNÁNTÚLI RÉGIÓBAN

EFOP-3.1.6-16-2017-00044 számú Színekre tagolt szivárvány című program keretében kidolgozásra kerültek a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola szakemberei által az alábbi módszertani segédanyagok, és egyéb a nevelés, oktatás, fejlesztés folyamatát támogató dokumentumok. A képzések során megszerzett ismereteket és a beszerzett infokommunikációs és fejlesztő eszközöket intézményünk a pedagógiai munka megvalósítása során a súlyos és halmozottan sérült gyermekek fejlesztésében folyamatosan alkalmaz. Az iskolánkban tanulók szüleinek szervezett szülőklubok, rendezvények, felkészítő foglalkozások tapasztalatai segítik a továbbiakban a családokkal történő kapcsolattartást. A sokszínű érzékenyítő programok tervezésében, szervezésében, vezetésében szerzett jártasságunk hozzájárul tanulóink és családjaink társadalmi integrációjához. Az eszközkölcsonzó külső partnereink számára is elérhető, ez segíti gyermekeink tanórán kívüli és otthoni fejlesztését.

- Elektronikus eszköztár - Fejlesztő eszközök tára
- Eszközkölcsönzési protokoll
- Személyre szabott autizmus specifikus PECS kártyák, napirendi kártyák és folyamatábrák, problémás viselkedés és konfliktushelyzetek kezelése speciális időmérő eszközökkel – Fejlesztő képkártyák és időmérő eszközök tára
- Feladatgyűjtemény képességekre bontva – Feladatok tárháza
- Egyénre szabott tankönyvek
- Projektnapok és projekthetek tervei
- Saját készítésű fejlesztő eszközök
- Mérési rendszer
- Érzékenyítő programterv

IV.13. EGYÉB MÓDSZERTANI SEGÉDLETEK

A Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium és EGYMI EFOP-3.1.6-16-2017-00039

Másnak lenni, ugyanúgy élni című projekt keretében kidolgozásra került „mozdulj, indulj, hogy ügyesedj” – módszertani segédanyag

Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesülete Napsugár Gyógypedagógiai Módszertani Központ
Jó gyakorlat: mozgásnevelés – mozgásfejlesztés terve – módszertani segédanyag.

A felsorolt módszertani segédletek az intézmény eszközkölcsönzőjében megtalálhatóak.

V. AZ ÓVODA NEVELÉSI PROGRAMJA

V.1. BEVEZETŐ

Iskolánk 2014 óta működik önálló intézményként, 2018 szeptemberétől a Máltai Szeretetszolgálat Iskola Alapítványa vette át az iskola fenntartását. Már a kezdetektől felmerült, hogy a súlyosan halmozottan sérült gyermekeknek, minél korábbi életkortól szükségük van speciális, egyéni képességeiket figyelembe vevő ellátásra. A gyermekek három éves_kortól járhatnak óvodába, ám a többségi óvodában nem nevelhető kicsiknek, és családjaiknak számtalan esetben nem adatik meg ez a lehetőség. A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Iskola Alapítvány segítségével 2024 szeptemberétől két óvodai csoporttal bővül fejlesztő iskolánk Marcali székhelyen és Siófok telephelyünkön. A sajátos nevelési igényű, fokozott gondozást igénylő gyermekek, már hároméves kortól szakszerű ellátást kaphatnak. Többcélú intézményként az óvodai évek alatt történő fejlesztést a kapcsolódó fejlesztő iskolánkban folytatjuk tovább. Az intézmények szoros együttműködése, közös helyszíne, közös programjai biztosítják a zökkenőmentes átmenetet az óvodai és iskolai nevelés között.

Az óvoda program a Fejlesztő Iskola szerves része, megírásánál figyelembe vettük a többcélú intézmény alapelveit, az alapító okiratot, a mindenkori hatályos törvényi szabályozókat.

V.2. ALAPADATOK

Az óvoda neve:	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Fejlesztő Nevelés- Oktatást Végző Iskola és Óvoda
Az óvoda címe	Székhely: 8700, Marcali, Alkotmány u. 21. Telephely: 8600, Siófok, Fő u. 130.
Telefon: email:	06-307910656 csaszar.mariann@maltai.hu
Az óvoda OM azonosítója:	200105
Az óvoda fenntartója:	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Iskola Alapítvány
A fenntartó címe:	1033 Budapest, Miklós utca 32.
Maximális	Siófok:8 fő

gyermeklétszám:	Marcali: 8 fő
Alapfeladatok:	<i>alapító okirat szerinti</i>

V.3. HELYZETKÉP

Az óvodai intézményegységünk a 2024/2025-ös tanévben kezdi meg működését. Siófoki telephelyünkön és marcali székhelyünkön egy-egy óvodai csoportban különböző életkorú sajátos nevelési igényű kisgyermek gyógypedagógiai ellátása történik. segíti.

A Pedagógiai Programunkat meghatározza az a tény, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésénél figyelembe vettük a Nemzeti Köznevelési Törvényen túl az Alapprogramot, a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit, a gyermekek speciális nevelési szükségleteit, Fontosnak tartjuk, hogy az autizmus spektrum zavarról alkotott legkorszerűbb ismeretekkel rendelkeznek kollégáink, melyeket speciális képzéseken sajátítottak el.

V.4. PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK

- A speciális nevelésünk alapeszménye, hogy olyan elfogadó környezetet alakítsunk ki, ami a sérült gyermek erényeit, sikeres próbálkozásait értékeli, másságát elfogadja, a sajátos értelmi és személyiségállapotához igazodó nevelést-oktatást helyezi előtérbe, és ez a sérült gyermek harmonikus személyiségfejlődését eredményezi.
 - Óvodánkban a gyermekek természetes, biztonságot nyújtó, elfogadó, befogadó környezetben fejlődhetnek úgy, hogy valamennyi gyermek képességeinek, egyéni és kulturális sajátosságainak megfelelően biztosítjuk a személyiség teljes kibontakoztatását.
 - A nevelőtestületünk tagjai elfogadó nevelői attitűddel érzelmi támaszt nyújtanak a gyermekeknek és családjaiknak, akikkel folyamatos kapcsolatot igyekeznek tartani, tanácsaikkal segítik gyermekük nevelését. Fő nevelési módszereink a pozitív megerősítés, dicséret, bátorítás és a segítségadás. Az óvodai csoportunkban az érzelmi biztonság megteremtésével és a gyerekek tevékenység-szükségleteinek kielégítésével gazdag tapasztalatszerzést és szociális tanulást teszünk lehetővé, mindenkor szem előtt tartva a gyermekek családi háttérét, egyéni fejlettségét, az egyéni fejlődési ütemét.
- Óvodánkban a nevelés-fejlesztés, a gyermeki szükségletek kielégítése családias, érzelmi biztonságot nyújtó, óvó-védő, gondoskodó légkörben, minél állandóbb, kiszámíthatóbb környezetben következetes, rugalmas szokásrendszer keretében folyik, ahol a felnőttek magatartásukkal sugározzák a feltétel nélküli elfogadást, megbecsülést, bizalmat, a szeretetteljes odafordulást, megszólíthatóságot, mely optimális feltételeket biztosít a gyermek fejlődésének és nevelésének.

Alkalmazott pedagógiai intézkedéseinket differenciált egyéni bánásmóddal, a gyermek személyiségéhez igazítjuk.

Pedagógiai tevékenységrendszerünkkel és tárgyi környezetünkkel segítjük a gyermekek megfelelő életmód, egészséges életvitel iránti igényének, környezettudatos magatartásának kialakulását. Segítjük azon személyiségvonások kifejlődését, mely alapján a gyermek megtalálja helyét az óvodai közösségben és a későbbiekben alkalmassá válik az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez. Tudatosan törekszünk az egyéni értékek kibontására, a készségek, képességek, kompetenciák kiteljesítésére komplex nevelésen keresztül, mindenkifelett a szabad játék, mozgás, a tevékenységben megvalósuló tapasztalásos tanulás módszereivel, és az egyéni képességekhez igazodó műveltségtartalmak közvetítésével.

Minden gyermek számára biztosítjuk az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét, az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális, interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Nagy hangsúlyt fektetünk a család, óvoda nevelőpartneri kapcsolatának, együttműködésének erősítésére, tartalmi gazdagítására.

V.5. ÓVODAKÉP, GYERMEKKÉP

Óvodánk a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Iskola Alapítvány fenntartásában működik, így nevelő-fejlesztő munkánk szervesen kapcsolódik a katolikus keresztény hit szellemiségéhez és értékrendjéhez. Programunk középpontjában a gyermek, mint Isten ajándéka áll: egyedi, megismételhetetlen személy, akinek méltóságát minden helyzetben tiszteletben tartjuk.

Nevelésünk és fejlesztésünk alapelve, hogy a keresztény hitet nem erőltetjük, hanem szeretetteljes légkörben, példamutató magatartással és közösségi élmények által tesszük vonzóvá. Mindennapi életünkben a hitből fakadó értékek jelennek meg: a szeretet, az elfogadás, a szolgáló attitűd és a közösség ereje.

Óvodánkban a keresztény hit megélése nem önálló cél, hanem áthatja a nevelési és fejlesztési folyamat egészét, így segítve a gyermekeket abban, hogy biztonságban, szeretetben, nyitott szívvel léphessenek a világba.

Gyermekképünk egy elfogadó társadalom elvárásait tükrözi. Óvodánkba kerülő gyermekek fejlődésükben heterogén képet mutatnak. Intézményünkben a sajátos nevelési szükségletekhez igazodó nevelő- oktató munka lehetővé teszi a harmonikus személyiségfejlesztést. Érzelmi biztonság kialakítására törekszünk, az ehhez szükséges tárgyi és személyi feltételeket biztosítjuk.

A fogyatékos gyermek joga, hogy különleges gondozás keretében, állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön attól a pillanattól kezdődően, ahogy fogyatékoságát

megállapították. (1998. Évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról)

Intézményünk óvodai nevelés keretében biztosítja a sajátos nevelési igényű gyermekek harmonikus személyiségfejlődését, családi nevelésének segítését.

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik:

- nyitottak, elfogadják társaik és a felnőttek közeledését
- koruknak, sérülésüknek megfelelő mértékben beilleszkednek a kortársközösségbe
- képességeikhez mérten a lehető legnagyobb önállóságot elérve együttműködőek
- tapasztalatokat szereznek, amelyek hozzájárulnak testi, szociális, emocionális és intellektuális fejlődésükhöz,
- cselekvésbe ágyazottan, kis lépésekben haladva, érzékszervi tapasztalatot szereznek a környezetükről és önmagukról
- ismerik és szeretik gyökereiket, saját és társaik kultúráját és büszkék magyarságukra.

V.6. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, FELADATA

Az óvoda általános és speciális feladatai

- A fogyatékoságból eredő hátrányok megelőzése, csökkentése, kompenzálása, a képességek kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük sérülésspecifikus szempontú támogatása.
- A gyermekek fejlődési üteméhez, terhelhetőségéhez való igazodás
- A hátrányos szociokulturális környezetből érkező gyermekek beilleszkedési, magatartási nehézségeinek kezelése.
- Érzelmi biztonságot nyújtó, átlátható, kiszámítható környezet kialakítása, fenntartása.
- Az interperszonális kapcsolatok, az énkép kialakítása, az önismeret fejlesztése, attitűdök, normák, szokások, az önállóság folyamatos fejlesztése és kialakítása, a családokkal való szoros együttműködés keretében.
- Speciális módszerek, terápiák alkalmazása, mely segíti az egyre pontosabb észlelést, figyelmet, a gondolkodást, az emlékezetet, a verbális és nonverbális kommunikáció kialakulását.
- A mozgás fejlesztése a tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztése érdekében.
- Egyéni szükségletekhez igazodó speciális eszközök alkalmazása
- A sérült gyermek egyéni szükségleteihez, eltérő fejlődési üteméhez igazodó a korszerű szaktudásra, a gazdag tapasztalatokra támaszkodó nevelés, fejlesztés.
- Differenciált, a szükségletekhez igazodó képességfejlesztés, a hiányosan működő képességek korrekciója valamennyi területen
- A családok számára gondozási, életviteli segítség nyújtása

- Az integráció segítése, mely a családok társadalmi beilleszkedését támogatja.
- Eszközökölcsönző működtetése, mellyel segítjük a családokat gyermekük otthoni fejlesztésében.

Készségfejlesztés, pedagógiai folyamatok gyermeki személyiséghez igazítása, gyermeki szükségletek kielégítése. Ezen belül:

- Kis létszámú csoportokban, a gyermekek egyéni szükségleteihez igazított egyéni bánásmód, differenciált képességfejlesztés és készségfejlesztés alkalmazása
- Az egészséges életmód kialakítása, a nagymozgások kialakítása, korrigálása, az egyensúlyérzék fejlesztése, szükség esetén segédeszközök használata
- Kognitív funkciók, érzékelés-észlelés fejlesztése
- A gyermeki személyiség fejlődésének nyomon követése
- Manuális készség, finommotorika fejlesztése
- Kommunikáció, beszédszervek ügyesítése, alternatív, augmentatív kommunikáció használata
- Játéktevékenység fejlesztése
- Zenei nevelés
- Önkiszolgáló tevékenység fejlesztése
- Befogadó (inkluzív) pedagógia alkalmazásával multikulturális, interkulturális nevelés: a nemzeti, kisebbségi kultúra megismerése, hagyományörzés és hagyományteremtés
- A fejlesztés tervezése – egyéni és csoportos fejlesztő tevékenység keretében speciális pedagógiai segítségnyújtással – a gyógypedagógus által biztosított speciális foglalkozások tervére építetten.
- A sérült gyermek megfigyelése, fejlesztésének, lehetőségeinek, korlátainak értelmezése team munkában a fejlesztés és terápiás ellátást biztosító szakemberekkel, a szakértői vélemény alapján.

V.6.1. A FEJLESZTÉS LEGFONTOSABB TERÜLETEI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, ezen belül:

- az egészséges életmód kialakítása, testi fejlődés, testi egészség megőrzése
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása, a gyermeki személyiség kibontakoztatása

V.6.1.1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD KIALAKÍTÁSA

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Az életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon

ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához

A fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

Feladataink:

- A gyermek gondozása, testi- lelki szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A gyermek harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermek testi képességei fejlődésének elősegítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet kialakítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki, értelmi nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve.

Ezek megvalósulási területei:

Tisztálkodás-személyi higiéné: a tisztaság igényének felkeltése, a fokozatos önállóság: tudják a csapot kinyitni, elzárni, saját törölközőt felismerni, kis segítséggel kezet törölni. WC-használat után, étkezés előtt kezet mosni, segítséggel fogat mosni, tűrni a fészülést, kérjenek zsebkendőt, tudjanak orrot fűjni, üljenek helyes testtartással.

Étkezés: esztétikus környezetben fokozatosan alakuljanak ki az étkezési szokások az etetéstől az önálló étkezésig, tanulják meg a villa használatát, a szalvéta használatát, a pohárból ivást, a rágást. Ügyesebb gyermekek segítsenek teríteni, az asztalt leszedni, letörölni, szemetet kivinni, kancsóból tölteni stb. Fontos az étkezésnél a helyes mérték, a tempó megtanulása is.

Öltözés-vetkőzés: a könnyen le- és felvehető kényelmes ruhadarabok segítik az önállóságra nevelést. Fontos, hogy igényelje a gyermek a tiszta, ápolt külsőt, a rendet. A fokozatosság elvét betartva tanulja meg az egyes ruhadarabok levételét, majd kis segítséggel az öltözködés fázisait, a saját ruhadarabok felismerését.

WC használat, szobatisztaságra nevelés: a pelenka nélkül rendszeres ültetés mellett nappal „száraz maradjon” állapottól el kell jutni az utánjelzés, majd szükséglet jelzéséig. A bilitől a WC használatig, a WC- papír használatban nyújtunk segítséget az óvodásoknak.

Pihenés: Ebéd után biztosítjuk a nyugodt pihenés feltételeit; a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő

elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban). Pihenésüket mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal segítjük. A pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítjuk. Fűtési szezonban párologtatót használunk.

Mindennapos mozgás: a csoportszobában vagy szabad levegőn való tornázás, kirándulás, séta, Kihhasználjuk a levegő és a napfény együttes hatását, de odafigyelünk az erős napsütés káros hatásának kiküszöbölésére. Kánikulai időszakban nem tartózkodhatnak a gyerekek tűző napon, ezért megfelelő árnyékolást biztosítunk az udvaron. (lombos fa, házikó, pergola, fedett terasz).

A szokások kialakítása:

- Meghatározott számú gyakorlás, ismétlés.
- Sérülésüknek, életkoruknak megfelelő élethelyzetek teremtése.
- Kialakult szokások azonos módon történő elvégzése.
- Utánzás, modellkövetés.
- A helyes viselkedés megerősítése.
- Állandó ellenőrzés.
- Pozitív példa mutatása.
- Jól megválasztott napirend, a határozott, de szeretetteljes követelés, az értelmes rend segíti a szokások kialakítását.

V.6.1.2. EGÉSZSÉGVÉDELEM

Feladataink:

1. A gyermekek egészséges életvitelének, fejlődésének elősegítése, testi szükségleteinek kielégítése, higiénés szokások kialakítása. Súlyosan és halmozottan sérült gyermekeknél a fejlesztés folyamatába építjük a gondozási feladatokat. Igény szerint támogatjuk a megértést, a tájékozódást. Biztosítjuk a megfelelő időtartamot és kis lépésekre bontjuk a teendőket, majd folyamatosan csökkentjük a segítség mértékét. Étkezésnél igyekszünk bővíteni az elfogyasztott táplálékok körét, új ízeket megismertetni, figyelünk a megfelelő mennyiségű folyadék bevitelére is. Ösztönözzük a gyermekeket a zöldségek és a gyümölcsök, illetve a tejtermékek fogyasztására, igyekszünk csökkenteni a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só-és telített zsír- tartalmú ételek fogyasztását. Biztosítjuk a speciális étkezési szükségletű gyermekek ellátását is.

Tárgyi feltételek biztosításával is törekszünk az egészséges életmódra nevelés céljainak elérésére, áttekinthető, akadálymentes, biztonságos csoportszoba és udvar kialakításával. A csoportszobákban megfelelő méretű, igény szerint speciális bútorzat kialakításával.

2. Mozgásfejlesztés, a gyermekek mozgásigények kielégítése. Mozgástapasztalat bővítése, hely- és

helyzetváltoztató mozgásra ösztönzés lehetősége adott a csoportszobában, a tornateremben és az udvaron is. Speciális segédeszközök alkalmazása, pozicionálás biztosítása, rendszeres alkalmazása ad lehetőséget a halmozottan sérült, mozgássérült gyermekek lehetőség szerinti minél több aktív mozgásra való készítésére is.

3. Egészségvédelem, betegségmegelőzés. A hőmérséklet és az időjárás változásaihoz fontos, hogy a gyermek az egyéni lehetőségeihez mérten alkalmazkodni tudjon és ebben mi is segítsük. Ezért figyelünk a csoportszoba megfelelő hőmérsékletére, a szellőztetésre és az udvaron a megfelelően árnyékos játszóhely kialakítására. A betegségmegelőzést segítő az egyénre szóló, jellel ellátott tisztálkodó eszközök használata, a megfelelő bútorzat használata és ezek rendszeres fertőtlenítése. A beteg gyermeket elkülönítjük, folyamatos felügyeletét a szülő megérkezéséig biztosítjuk.

Munkánkat a betegségek megelőzésében védőnő és gyermekorvos segíti.

4. Biztonságos környezet kialakítása, balesetek megelőzése. Óvodánkban a gyermekek speciális szükségletéhez alkalmazkodva alakítottuk ki a csoportszobát az egyéni fejlesztés termeit és az udvart is. Gyermekeinknek tanítjuk a helyes magatartást, az eszközhasználat szabályait is gyakoroltatjuk velük. Megismertetjük velük az udvari játékok, mozgásfejlesztő eszközök használatának szabályait, segítjük, támogatjuk őket ezek betartásában. Gyakoroljuk a társakra való odafigyelést is.

5. Környezettudatos magatartás kialakítása. Környezetünk és az évszakok változásainak megfigyelésével, udvarunk, növényeink gondozásával a gyermekek aktívan szereznek tapasztalatokat a környezetvédelemről, környezetünk tudatos megóvásáról. Szelektíven gyűjtjük a hulladékot, kiskertet, magaságyásokat alakítunk ki. Kirándulások, témahetek, projektnapok alkalmával ismerkedünk a bennünket körülvevő szűkebb- tágabb környezettel.

6. A speciális igényű gyermekek ellátásának biztosítása:

Az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermek szülőjének, más törvényes képviselőjének kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján a speciális ellátását biztosítunk.

A fokozott kockázatú allergiás megbetegedések diagnosztizált gyermek(ek) egészségének megőrzésére fordított fokozott figyelemmel történő ellátást biztosítunk.

A betegség sajátosságára vonatkozóan külön ellátási tervet dolgozunk ki (szülők, szakemberek bevonásával, anafilaxia tájékoztató és ellátási terv dokumentum) és tartalmát megismertetjük az intézmény dolgozóival.

V.6.1.3. AZ ÉRZELMI- AZ ERKÖLCSI NEVELÉS ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS A SZOCIALIZÁCIÓ BIZTOSÍTÁSA

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

A befogadás folyamata és az óvodai élet megszervezése

Az a három-négy éves sajátos nevelési igényű kisgyermek, aki eddig nem vagy alig volt távol szüleitől, a szülői háztól, csak fokozatosan illeszthető be a közösségbe. Ezért lehetővé tesszük újonnan érkező óvodásainknak, hogy édesanyjukkal és/vagy gondozójukkal együtt látogathassák az első héten óvodánkat.

Az óvodai foglalkozások megkezdése után is csak fokozatosan szoktatjuk hozzá a kisgyermeket a foglalkozásokon, a tevékenységekben való részvételhez. A nyolchetes próbaidő alatt alkalom kínálkozik arra, hogy a gyermek – szülő/gondozó kapcsolatát is megfigyelhessük, és tapasztalatainkat a korrekciós munka, az egyéni fejlesztések tervezésénél figyelembe vehessük, majd az otthoni fejlesztési lehetőségek keresésére tanácsokkal szolgálhassunk a szülő, a család részére.

A befogadás során a beilleszkedéshez óvodánk minden dolgozója törekszik arra, hogy optimális segítséget nyújtson a családoknak. Speciális esetekben támogatjuk a hosszabb, esetenként elnyúló beszoktatást is.

A megfelelően berendezett csoportszoba, a szokásrendszer, a lehetőségek megteremtése mind feltétele a tanulásnak. A kisgyermek, köztük különösen az autizmussal élő gyermekek igénylik az ismert és jól tagolt napirendet.

Az óvoda életét ezért úgy szervezzük meg, hogy a napirend ritmusát lehetőség szerint ne zavarjuk meg. A foglalkozásokat megfelelő helyen, naponta általában azonos időben szervezzük. Közben kialakítjuk a szükséges munkafegyelmet, segítjük a minél önállóbb feladatvégzést, kivárássra, a szükséges türelmes várakozásra szoktatjuk a gyermekeket. Az ismétlődés kiszámítható, és biztonságot ad, ezért ügyelünk a tevékenységek megfelelő ritmusára, az egyénenként optimális terhelés és a megfelelő pihenés egyensúlyára.

A gyermekeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Olyan óvodai életet szervezünk a gyerekek számára, amely segíti a lemaradásokat behozni és megalapozza a szokás- és normarendszer kialakulását.

Feladataink:

— Modellértékű befogadó attitűd, a különbözőségek elfogadásának természetessé tétele a gyermekek számára. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekei számára befogadó, biztonságos légkört biztosítunk.

— A különbözőségek tisztelete, elfogadása, sajátosságainak megismerése, kezelése egymáshoz való alkalmazkodással, egyénhez igazított fejlesztéssel.

— A nemi identitás kialakulásának támogatása mellett, a tradicionális nemi szerepek határainak tágítása,

a sztereotípiák merevségének oldása.

— Az óvodapedagógus (gyógypedagógus)- gyermek, dajka-gyermek és gyermek-gyermek kapcsolat, pozitív attitűd kialakítása.

— Önkifejező, önérvényesítő gyermeki törekvések segítése.

A személyiségfejlesztés szempontjai az értékelésben:

A tanulókat rendszeren értékeljük, az értékelés szóban történik, egyénre szabott jutalmazási módokkal. Az értékelés során is alkalmazzuk a totális kommunikáció adta lehetőségeket: testjelek, gesztusjelek, tárgyak, képek, metakommunikatív jelzések használatával. Elsősorban a pozitívumok megerősítése történik, de a negatívumok visszajelzése is megtörténik. A tanulókat félévkor és év végén írásban is értékelik a pedagógusok. Az értékelés kitér a tanuló elért eredményeire és javaslatokkal él a jövőre való tekintettel.

— Az erkölcsi tulajdonságok, szociális készségek és képességek, attitűdök, azaz kompetenciák (együttműködés, önállóság, segítőkészség önkifejezés, önérvényesítés, önfegyelem, a közös értékek óvása, védelme, kitartás, akarat, feladat, szabálytudat, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség stb.) fejlődéséhez, a szokások gyakorlásához szükséges tevékenységi és értékelési rendszer, interakciós kultúra biztosítása az értékrend megalapozása érdekében. Az erkölcsi normarendszer megalapozásában a helyi program szellemiségével összhangban kiemelten fontos értékek hangsúlyozása.

— Szülőföldhöz való kötődés alapjaként a gyermek ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét.

— Modell értékű a gyermekek számára az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja.

— Az óvoda segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, én-tudatának alakulását és engedjen teret önkifejező, önérvényesítő törekvéseinek.

— A szülő és pedagógus türelmes kivárása, egyszerű gesztussal megerősített beszéde.

— A napirend, a tevékenységek változatos ismétlődése, a pihenés, a szabad játék számtalan lehetőséget ad az elemi illemszabályok megismerésére.

— A készülődés, az ünnepi hangulat, majd a rá való emlékezés, fényképek, filmek nézése sok közös élmény forrása lehet.

— Alvás előtti rövid mese, a reggeli köszöntés, a közösen megünnepelt születésnapok, névnapok, a játékház, akadályverseny egy-egy ünnephez kapcsoltnak.

— Legjelentősebb ünnepek: Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét, Anyák Napja, Gyermeknap, Tanévzáró.

V.6.1.4. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelvi ismeretére, megbecsülésére, szeretetére való nevelés. A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak,

ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző élethelyzetekben való gyakorlása.

Feladataink

- A gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése beszélő környezettel.
- A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése.
- Szókincs (relációs és általános) gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása.
- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása.
- Nyelvi készség (társalgási, vagy kontextusos és elbeszélő, vagy összefüggő beszéd) fejlesztése.
- Kommunikációs (verbális, nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával.
- A szociokulturális háttér figyelembevételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés megvalósítása.
- A gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építés. A spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése bővítése mellett ezek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlásának biztosítása.

V.7. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

A gyermek csoportba sorolása állapotától függően, a szakértői véleményben megállapítottak szerint történik, figyelembe véve sajátos igényeit, szükségleteit.

Az óvodába való felvétel, beíratás esetén a szülő vállalja, hogy gyermeke pedagógusaival együttműködik, a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelően. Vállalja még, hogy az intézmény házirendjét, szabályait elfogadja és betartja.

V.7.1. A SZOLGÁLTATÁS FOLYAMATA

- *SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY* alapján érkezés / *SZÜLŐ* döntése alapján érkezés – során a „Befogadó nyilatkozat” lakóhely szerint illetékes Szakértői Bizottságnak megküldése, továbbá intézménykijelölő szakértői vélemény kérése.

- *ANAMNÉZIS*: A gyermek intézményünkbe kerülése után szakembereink (gyógypedagógus, óvodapedagógus) csoportos környezetben, gyógypedagógiai vizsgálat, megfigyelés, és családlátogatás alapján képességprofilot állítanak fel. A későbbiekben ez segíti majd a pedagógusokat a szakértői bizottság véleményében foglaltakkal együtt a gyermek sajátos igényeinek megfelelő csoportba helyezésében, illetve egyéni fejlesztési tervének elkészítésében.

- *TANÁCSADÁS, TÁJÉKOZTATÁS*: Az intézményvezető általános eligazítása során a gyermekekkel foglalkozó szakemberek feladata a szülők tájékoztatása, gyermekük fejlesztésével kapcsolatos

tanácsadás.

- *FEJLESZTŐ FOGLALKOZÁSOK*: A heti- illetve napirend alapján a gyermekek csoportos és egyéni foglalkozásokon vesznek részt. Az egyéni foglalkozások megszervezésekor a szakértői bizottságok által előírt fejlesztési területek, illetve a szakemberek által tapasztalt hiányosságok megsegítése történik.

Fejlesztési területek: mozgás, kommunikáció, megismerő tevékenység (érzékelés-észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet), vizuomotoros koordináció (szem-kéz, ábrázolás, téri orientáció stb.), adaptív viselkedés, önellátás.

- *SZAKEMBEREKKEL VALÓ KAPCSOLATTARTÁS*: Folyamatos kapcsolattartás az adott gyermekkel foglalkozó fejlesztő és terápiás ellátást biztosító szakemberekkel, a gyermek fejlesztésének, lehetőségeinek, korlátainak értelmezése, az esetleges problémák megbeszélése fejlődésének érdekében, a szakértői vélemény alapján.

- *DOKUMENTÁCIÓ*: A törvényi előírásoknak megfelelően:

Óvodai egység által vezetett kötelező dokumentumok:

-felvételi előjegyzési napló tanévenként

-felvételi és mulasztási napló- naponta

-óvodai csoportnapló – naponta

-óvodai törzskönyv

-óvodai nyilvántartó lap - havonta

-óvodai szakvélemény

-tematikus terv

-hálóterv – hetirend, napirend

-üzenő füzet

-óvodás gyermek fejlődését nyomonkövető dokumentumok

Kiemelt feladat a gyermek portfóliójának elkészítése, amely az alábbiakat tartalmazza:

- A gyermek adatlapja, szakértői vélemény, egyéni fejlesztési terv, egyéni fejlesztő napló, szöveges értékelés (félévi és év végi), pedagógiai vélemény.
- Mellékletként a gyermek felvételekor a következő dokumentációk másolata: lakcímkártya, TAJ-kártya, adókártya, születési anyakönyvi kivonat, egészségügyi kiskönyv, születési zárójelentés, korábbi orvosi leletek, zárójelentések, szükséges nyilatkozatok, esetleges levelezések.
- Gyermekmunkák.
- Szolgáltatásnyújtás

A szolgáltatásnyújtás folyamata

- szakvélemény
- gyógypedagógiai vizsgálat (*felvételtkor*): anamnézis – profilkép
- gyógypedagógiai megfigyelés (*folymatosan*): jellemzés
- fejlesztési terv
- féléves és tanév végi szöveges értékelés

V.7.2. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Tevékenységünket a keresztény szellemiség, a máltai szemléletmód és a szeretetszolgálat elvei hatják át.

A máltai óvodák olyan lelkeséget képviselnek, amelyek a “máltai” értékrendből, a hitből következnek. A vallásosság gyakorlására, a hit megélésére lehetőséget biztosítunk. Nevelési elveinkben és a műveltségterületeinkben megjelennek a keresztény ünnepkörök, szokások, hagyományok.

Az óvodai tevékenységekben törekszünk arra, hogy a gyermekek egyéni képességeihez mérten:

- a teljes személyiség fejlesztése valósuljon meg, a testi, lelki, értelmi és szociális képességek kibontakoztatásával;
- a keresztény értékrend élményszerű átadása a bibliai történetek, közös imádságok, énekek és jelképek által történjen;
- az ünnepek és a liturgikus év eseményei (advent, húsvét, pünkösd) közösségformáló és hitépítő élménnyé váljanak a gyermekek és családjaik számára;
- a szolgáló lelkület megjelenjen a mindennapokban, elősegítve az empátia, segítőkészség és szolidaritás kialakulását.

A gyógypedagógiai óvodai nevelésben két fő pedagógus és egy fő pedagógiai munkát segítő kolléga dolgozik.

A személyre szabott nevelést az intézményben dolgozó szakirányú gyógypedagógusok, valamint mozgásfejlesztő és logopédus kollégák, valamint gyógytornász/mozgásterapeuta segítik.

Nevelő-fejlesztő munkában résztvevők együttműködése:

Az óvodánkba kerülő gyermek a tanulási képességet vizsgáló szakértői bizottságtól szakértői véleménnyel érkezik. A szakértői vélemény tartalmazza a komplex gyógypedagógiai, orvosi-pszichológiai vizsgálat megállapításait a gyermekről, és fejlesztési javaslatokat sorol fel.

A csoportba kerülő gyermek fejlesztési irányvonalának meghatározását a szakértői vélemény, a gyógypedagógus, valamint az óvodapedagógus véleménye, tapasztalatai segítik. Ezen közösen

meghatározott elvek mellett a gyermekek egyéni fejlesztésben is részesülnek.

Minden gyermekről félévkor, illetve a tanév végén szóveges értékelést készítünk, melyből egy példányt a szülő kap.

A csoporttal dolgozó szakembereken kívül szoros együttműködés van egyéb társintézményi szakterületekkel, pl.: pszichiátria, neurológia, audiológia, foniátria, ortopédia, továbbá az önkormányzat, jegyző, családsegítő, gyámhivatal, gyermekjóléti szolgálat, pszichológus, háziorvos, védőnő, tanulási képességet vizsgáló szakértői bizottság, nevelési tanácsadó, közoktatási intézmények, rendőrség, helyi civil szervezetek, média stb.

A gyermek csoportba kerülésekor a szülő megkapja a csoport házirendjét.

V.7.3. A NEVELŐMUNKA TERVEZÉSE:

- Éves Munkaterv a nevelőtestület együttműködésével készülő dokumentum az adott nevelési évre vonatkozóan tartalmazza a főbb célkitűzéseket, ezzel összefüggésben a feladatokat, és minden olyan tevékenységet, amelyet az év során betervez a nevelőtestület:

- az aktuális tanév helyzetelemzését;
- a nevelési év rendjét;
- a nevelés nélküli munkanapok idejét, felhasználását;
- az új nevelési év feladatait;
- az intézményi szintű rendezvények és ünnepélyek időpontját, módját;
- a nevelőtestületi értekezletek időpontját, tervezett témáit;
- a munka- és tűzvédelmi oktatás idejét, módját;
- a hagyományápolás alkalmait, formáit, idejét.

A feladatokat határidőkkel, a felelősök megnevezésével kell feltüntetni. Az intézményvezető a munkaterv egy-egy példányát megküldi az intézmény fenntartójának.

- Egyéni fejlesztési terv (Rövid és hosszútávú terv) tartalmazza

A szakértői bizottság vizsgálata alapján, a fejlesztésre javasolt fejlesztési területekre irányuló, a pedagógus által kijelölt rövid és középtávú célokat, a pedagógiai felmérések eredményei alapján kitűzött rövid, közép és hosszú távú célokat, és ezek eléréséhez tervezett feladatokat, a terápiás eljárásokat, tréningeket,

— A fejlesztés során használt módszereket és az egyéni szükségletekhez igazodó speciális eszközöket, segédeszközöket.

— A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

Autista óvodásaink esetében a fejlesztésben és a viselkedésproblémák kezelésében alapvető a kognitív-viselkedésterápiás módszerek alkalmazása.

— Az egyéni fejlesztésről a visszajelzést félévkor szöveges értékelés biztosítja. Az egyéni fejlesztési tervet ezek alapján a gyógypedagógus módosíthatja, kiegészítheti. A gyermek egyéni fejlesztési tervét a csoportnapló tartalmazza.

— A fejlesztés folyamatában a gyermek fejlődéséről folyamatosan tájékoztatjuk a szülőt szóban és évente legalább kétszer írásban is.

— Az egész napos tevékenységünk is a speciális nevelési szükségletű gyermek igényeit szolgálja, hiszen a sérülés-specifikus módszerek, a fejlesztés egyéni, kiscsoportos és csoportos formában jól alkalmazkodik a fejlődés egyéni üteméhez. A speciális nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz igazodó támasz nyújtásával hozzájárulunk az érzelmi biztonság kialakulásához.

A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMONKÖVETÉSE, MÉRÉS - ÉRTÉKELÉS AZ ÓVODÁBAN

Olyan folyamatos nyomon követést alkalmazunk, amely a gyermekek fejlődéséhez jól igazodik, mivel a jól fejlődő és a kevésbé fejlődő jegyek együtt vannak jelen a személyiségben és a különböző képességek nem egyszerre és nem egyenletesen fejlődnek.

Bárhonnan, bármilyen állapotról el lehet indulni, mindenki fejleszhető valamilyen mértékig. A mérési és értékelési szempontokat a gyermek egyéni képességeinek figyelembevételével állapítjuk meg, és a mérési dokumentumokat ehhez igazítva választja ki a fejlesztő szakember. Minden gyermekről az óvodába lépéskor részletes anamnézist veszünk fel a szülők segítségével. Évente kétszer felmérjük a fejlődési szintet, amelyhez az egyéni képességekhez igazodó mérési anyagokat használjuk fel. Az egyéni fejlesztési tervek a szakértői vélemények és a saját mérési anyagunk alapján készül. Intézményünkben bevezetésre kerül az ovikréta rendszer és a gyermekek értékelése ennek megfelelően szövegesen történik.

V.7.4. TÁRGYI FELTÉTELEK

Az óvodák elhelyezkedése megegyezik az iskoláink helyszíneivel közös épületben található, külön bejáratral közelíthető meg. Mindkét helyszínen korszerű játszótéri eszközökkel felszerelt tágas udvar segíti a szabadban töltött idő tartalmas eltöltését. A többcélú intézményekben a csoportszobákon kívül tornateremben és a gyermekek speciális szükségleteinek megfelelően felszerelt fejlesztő helyiségekben történik a napi tevékenység.

A gyermekek óvodai életének szinterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt. Természetes játékokat, eszközöket részesítjük előnyben mindennapi tevékenységünk folyamán.

A szokásos óvodai berendezésen túl szükséges, alapvetően fontos, hogy a tárgyi környezet biztonságos, bejósolható legyen a sajátos nevelési igényű gyermek számára is. Esetükben nem mindig elégedhetünk meg azokkal a biztonsági óvintézkedésekkel, melyeket neurotipikusan fejlődő óvodások számára dolgoztak ki. Gyermekenként, személyre szabottan szükséges végig gondolni a lehetséges veszélyforrásokat. Érdemes gondolni a szenzoros érzékenységre, vagy éppen a túl magas ingerküszöbből adódó veszélyekre is.

A tárgyi környezet megfelelő struktúrája, felépítése, áttekinthetősége vizuális támpontokkal szolgálhat a gyermekeknek. A terem bútorainak elrendezése segítheti a gyermekek önálló tevékenységét, a szabályok és határok felismerését és azokhoz való alkalmazkodást. A különböző tevékenységekhez igazodó helyszínek kijelölése, határvonalak világos jelölése, az eszközök adott helyszínen való alkalmazása elősegíti, hogy a gyermekek önállóan felismerjék, hol tartózkodnak, milyen viselkedést vár el a környezet. A környezet érthetővé tétele és a szokások együttes kialakítása biztonságot ad az autizmussal élő gyermekeknek is.

Gyógypedagógiai óvodánk egy csoportszobával, a fejlesztő iskolával közös fejlesztő szobával és nevelői szobával rendelkezik. A csoportszoba világos, megfelelően és ízlésesen berendezett, a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodik bútorzatban, eszközeiben, valamint a berendezés során a biztonságos, bejósolható környezet megteremtésére helyezük a hangsúlyt.

Óvodánk csoportszobájában az alábbi berendezés található: zárható szekrények az aktuálisan nem használt fejlesztési és egyéb tevékenységekhez használatos eszközök részére, nyitott polcok a játékok részére, fa asztalok és székek, műanyag, egymásra rakható fektető ágyak a délutáni pihenéshez, kisméretű tanuló asztalok az egyéni munkához. A polcokon elegendő eszközt, játékot biztosítunk ahhoz, hogy óvodásaink kedvük, érdeklődésük szerint választhassanak közülük a szabad játéktevékenység során. Gondot fordítunk arra, hogy az eszközök, játékok esztétikusak, tartósak és könnyen tisztíthatók legyenek. Lehetőségeinkhez mérten folyamatosan pótoljuk, és bővítjük készségfejlesztő eszközeink, fejlesztőjátékaink meglévő készletét. Bútoraink megfelelnek a gyermekek testméreteinek és mozgásigényének, jól tisztíthatóak.

Csoportszobánk családi légkört sugároz, ahol elegendő tér van a mozgáshoz is. A csoportszoba több funkciót tölt be: az óvodai tevékenységek, a játék, a különböző foglalkozások és a pihenés színtere is.

Az óvoda előterében a gyermekek ruháit jellel és névvel ellátott, fa öltözőszekrényekben tároljuk. A csoport az óvodán belül rendelkezik még külön mosdó helyiségekkel, zuhanyzóval. Az intézmény udvarán a gyerekek tavasztól ősziig szabadon játszhatnak, tevékenykedhetnek.

V.8. A GYERMEKCSOPORT KIALAKÍTÁSA ÉS MŰKÖDTETÉSE

Azoknak a sajátos nevelési igényű gyermekeknek, tanulóknak az óvodai nevelése, akik az e célra létrehozott gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai, óvodai csoportban, eredményesebben foglalkoztathatóak. A csoportba kerülő gyermek fejlesztési irányvonalának meghatározását a szakértői vélemény, a gyógypedagógus, valamint az óvodapedagógus véleménye, tapasztalatai segítik. Ezen közösen meghatározott elvek mellett a gyermekek egyéni fejlesztésben is részesülnek.

Minden gyermekről félévkor, illetve a tanév végén szöveges értékelést készítünk, melyből egy példányt a szülő kap.

A gyermek csoportba kerülésekor a szülő tájékoztatást kap a csoport házirendjéről.

V.8.1. AZ ÓVODA MŰKÖDÉSI RENDJE

A nevelési év minden év szeptember elsejétől következő év augusztus 31 napjáig tart. Az óvoda működési rendje igazodik a fejlesztő iskola működési rendjéhez (szünetek, nevelés nélküli munkanapok, egyéb okból történő zárva tartás), melynek pontos dátumait az éves munkaterv rögzíti. Évenként meghatározott munkanapokon az intézmény nevelőtestülete által jelölt napokon, tanítás vagy nevelés nélküli munkanapot tartunk.

Az óvoda nyitvatartási rendje: hétköznapokon 7:30 - 16:30.

NAPIREND/HETIREND

A gyermek napjait a Heti- illetve a Napirend határozza meg, amely az aktuális nevelési évben a gyermekek szükségleteihez igazodva kerül meghatározásra.

Hetirend (foglalkozások felosztása)

A tevékenység neve	Heti foglalkozás szám
Mindennapos mozgás	5
Verselés- mesélés	5
Ének, zene, népijáték, tánc	2
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	3
Játék	3
Külső világ tevékeny megismerése	3
Egyéni fejlesztés/gyógypedagógiai rehabilitáció	egyéniileg változó
Munka jellegű tevékenységek	4

Hetitervünk csupán útmutatás, a tevékenységek elosztása rugalmasan, a gyerekek szükségleteinek megfelelően változhat.

Napirend 1.

- 07³⁰ – 08³⁰: Érkezés
Igény szerint reggeli
- 08³⁰ – 12⁰⁰: Fejlesztések, foglalkozások a hetirend alapján (tízórai)
- 12⁰⁰ – 15³⁰: Öltözködés, ebéd
Testápolás, terem előkészítése a pihenéshez
Pihenés előtti mese
Pihenés a gyermekek egyéni szükségleteinek megfelelően
- 15³⁰ – 16³⁰: Folyamatos ébredés, testápolás, uzsonna
Szabad játék a szülők érkezéséig

A napirendünket a folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez.

Az egyes foglalkozások időtartama függ az adott gyermekcsoport fejlettségétől, a témától, illetve az egyes gyermekek aznapi állapotától.

V.9. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

AZ ÓVODA CSALÁDDAL VALÓ KAPCSOLATA

A köznevelési törvény értelmében gyógypedagógiai óvodánk nem különálló intézmény, ezért élén a legmagasabb vezetői beosztásúként az intézmény igazgatója áll. Az óvoda életét, szervezeti felállítását, belső rendjét, működését az intézmény nevelőtestülete és vezetése határozza meg.

A fejlesztési követelményeket, a mindennapi működést az óvodai-iskolai házirend, az éves munkaterv és ütemterv segíti.

A családokkal közösen szervezett események, ünnepek családi hangulat kialakításával – a felnőttek és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot, a családközpontú intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvoda ezt hatékonyan segíti, erre épül, kiegészíti azt. A családdal való jó kapcsolat elengedhetetlen feltétele a gyermek harmonikus fejlődésének. A kapcsolattartás alapja a kölcsönös bizalom és őszinteség. A gyermek lelki állapotának, hangulatainak, fejlődésének figyelemmel kíséréséhez elengedhetetlen az élő mindennapi kapcsolat.

Ha a családok érzik a feljük forduló figyelmet, megértést, az őszinte segíteni akarást, akkor elfogadóbbak, nyitottabbak lesznek az óvodával szemben. A családdal való partnerkapcsolat kialakításában kezdeményező szerepet vállalunk, de csak addig a pontig, ameddig a szülő elfogadja azt. Ennek a kapcsolattartásnak egyik fóruma évente 2 alkalommal szülői értekezlet tartása.

Kapcsolataink partnerintézményeinkkel:

Intézményeink az alapítás óta eltelt időben jelentős partnerhálózatot alakítottak ki. Jó és intenzív a kapcsolatunk a városban működő önkormányzati fenntartású szociális intézményekkel, valamint civil csoportokkal és az oktatási intézményekkel.

Belső kapcsolataink:

- Iskola Alapítvány intézményei
- MMSZ Dél-Dunántúli Régió
- Modellprogramok munkatársai
- Ments-Vár Közhasznú Alapítvány
- Ezüstkapocs Közhasznú Alapítvány
- MMSZ Nappali Ellátást nyújtó Intézménye és Támogató Szolgálata

Külső kapcsolataink:

- Más intézményfenntartók oktatási intézményei (iskolák, óvodák)
- Városi Támogató Szolgálatok
- Védőnői szolgálat
- Régión belüli nappali szociális intézmények;
- Helyi egyházközségek képviselői, hitoktatói
- Marcali Szociális és Egészségügyi Központ Család-és Gyermejkölési Központ
- Nemzeti Fogyatékosügyi és Szociálpolitikai Központ
- Somogy Vármegyei és Baranya Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Vármegyei Szakértői Bizottság, valamint ezek helyi Nevelési Tanácsadói
- Mozgáskorlátozottak Egyesületének helyi szervezetei;
- Vakok és Gyengénlátók helyi szervezetei;
- Tudásközpont
- ARON Egyesület

Egészségügyi szervezetekkel kötött kapcsolataink:

- Neurológus szakorvos, aki ellenőrzi az agykárosodással rendelkező vagy más - *neurológiai kórképben szenvedő* – gyermekeket;
- Ortopéd szakorvos, aki vizsgálja a gyermekek mozgásállapotát, felírja a szükséges segédeszközöket és elvégzi az esetleges műtéteket. Mindkét orvos konzultál a szakemberekkel, előírja a szükséges terápiát.
- Ortopédiai műszerész, segédeszközt gyártók és forgalmazók, akik elkészítik a

segédeszközöket, annak viseléséről a szülőt, s közvetve a gyógypedagógust is tájékoztatják.

- Gyermekpszichiáter szakorvos, aki ellenőrzi és segíti a problémás viselkedésű gyermekek nevelését, orvosi ellátását.
- Iskolaorvosi szolgálat
- Gasztroenterológus

V.10. GYERMEKVÉDELEM

SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG

Célunk a szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatása, differenciált fejlesztése.

Feladat

— Korszerű óvodapedagógiai módszerek, differenciált foglalkozások, tevékenységközpontú pedagógiák alkalmazása.

— Az intézményes nevelésbe illesztés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés elősegítése.

— Az egészséges életmód szokásainak (táplálkozás, tisztálkodás), és viselkedéskultúrájának alakítása, az egészségtudat kialakítása.

— Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése.

— Alapszolgáltatási Központ, és Máltai Szeretetszolgálat kezdeményezéseibe bekapcsolódás (játékok, ruhák, könyvek gyűjtése, adományozása, kirándulások szervezése, rendezvények látogatása).

A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységformák

— Családlátogatás

— Szülői konzultáció biztosítása az óvónővel, a gyógypedagógussal, gyermekvédelmi feladatokat ellátó kollégával

— Szülőknek tartott óvodai előadások

—Családok felvilágosítása az igényelhető támogatásokról

— Pályázatok figyelése

— Térítési díjkedvezmény, rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, óvodáztatási támogatások kezdeményeztetése

A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések:

Az óvodai nevelés gondoskodik:

— a gyermeki szükségletek kielégítéséről,

— az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről,

— a testi, szociális és értelmi képességek egyéni és életkor specifikus alakításáról,

- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételekről,
- szociális helyzetből eredő hátrányok ellensúlyozásáról,
- a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről,
- differenciált nevelésről a gyermek képességeinek figyelembevételével, megfelelő szakemberek biztosításával

Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység:

A nemzeti köznevelési törvény előírja a nevelési intézmény feladatai között a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat:

- a gyermekek fejlődését veszélyeztető okok feltárását

A szülőnek biztosítani kell a rendszeres óvodába járást. Ennek elmulasztását jelezni kell. Ha valamelyik gyermek étkezése nem biztosított, vagy nem megfelelő ruházatban jár óvodába, ebben az esetben is szükséges a beavatkozás..

A gyermekvédelmi törvény alapján óvodánk közreműködik a gyermekvédelemhez kapcsolódó feladatok ellátásában. Intézményünknek kapcsolattartási kötelezettsége van a gyermekjóléti szolgálattal, valamint indokolt esetben a gyermekvédelemmel foglalkozó hatóságokkal.

Óvodánk előtt álló legfontosabb feladat az, hogy megfelelően megismerjük az óvodások családi hátterét, szociokulturális, szükség esetén anyagi helyzetét.

V.11. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

Sajátos nevelési igényű óvodásaink közös vonása, hogy pszichés aktivitási szintjük alacsony, ezért minden területen nehezebben induló, lassúbb ütemű fejlődést mutatnak, motivációs bázisuk alacsony szintű, figyelemtartási problémákkal küzdenek. Tanulási tempójuk lassú, nehezen terhelhetőek. A fejlődés során a funkciók egymásra épülése bizonytalan, az egyes funkciók széles életkori határok között jelennek meg. Hatékony gyógypedagógiai fejlesztőmunkánk során azonban a kis lépésekkel, sok gyakorlás, állandó vizuális támogatás biztosítása segítségével eljuttathatók saját egyéni lehetőségeik csúcsára. A fejlesztés akkor hatékony, ha a gyermek biztonságban érzi magát, ha tudja, hogy környezete elfogadja, megérti.

A foglalkozások rendszerének kialakítását, az egyéni, kiscsoportos és csoportos fejlesztési formák kialakítása, a pedagógiai vizsgálatok alapján meghatározott fejlettség határozza meg. Az óvodai tevékenységek tervezése és megvalósítása során a játékba integrált tanulás szervezési formáival és terápiás módszerek alkalmazásával tesszük lehetővé, hogy az óvodai élet minden területén érvényesüljön a differenciált egyéni fejlesztés.

A gyermekeknél a fogyatékosági típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

Az autizmussal élő gyermekek óvodai nevelésének célja az elemi adaptív viselkedések kialakítása. A zavar természetéből adódóan a sérült területekre irányuló fejlesztés, szociális, kommunikációs és kognitív fejlesztés áthatja az óvodában eltöltött idő minden percét.

Az óvodai fejlesztés minden esetben formális és informális, strukturált és kevésbé strukturált környezetben és helyzetekben létrejövő felméréseken alapuló, egyéni fejlesztési terv alapján történik. A sajátos nevelési igényű gyermekek részére a szakértők által leírt fejlesztési javaslatok alapján és az azt kiegészítő pedagógiai felmérések eredményei lapján a gyógypedagógusok egyéni fejlesztési terveket készítenek a tanév elején és félévkor. Az egyénre szabott, komplex egyéni fejlesztési terveket az egyéni fejlesztő készíti el, míg rehabilitációs terveket a csoport gyógypedagógusai írnak.

Képességfejlesztés a célzott foglalkozásokon

V.11.1.JÁTÉK

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze. A szabad játék a kisgyermek elemi pszichés szükséglete, mely mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul történik. A gyermek a játékaiban a vágyait eleveníti meg, a játéktevékenység által, pedig ismereteket szerez a környezetéről, a tárgyak tulajdonságairól, ezáltal alakulnak képességei. A játéktevékenység feszültségoldó, élmény az együttjátásban. Szabályokat, szituációkat sajátít el, ismer meg a gyermek, így a játék, a szocializáció fő színtere. Az első játszótárs általában egy felnőtt. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható játékokra van szükség. A játék folyamatában a gyógypedagógus, óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.

Formája: mikrocsoportos, csoportos, esetleg egyéni

Célunk:

- a játékkedv felkeltése
- az adekvát játékhasználat megtanítása
- az egymás melletti tevékenység támogatása
- az együttes játék örömeinek felfedeztetése
- elemi szerepjátékok, a konstruálás megtanítása
- a mozgás, a megfigyelőképesség, a figyelem, az emlékezet, a beszéd, a képzelet fejlesztése
- a különböző minőségű, színű, formájú, nagyságú anyagok segítségével ismeretnyújtás a környezet tárgyaitól
- népi játékok, mondókák, énekes játékok segítségével elemi szabályok megtanítása,

- zenei hallás, a ritmusérzék fejlesztése
- a játéktevékenység örömforrásának biztosítása
- az önálló, elmélyült, kitartó játék segítése
- a mintakövetés, modellkövetés, az interakció támogatása.

Intézményünkben legtöbbször a mechanikusan ismétlődő cselekvések, a gyakorló játék van jelen. Ebben a tevékenységben a gyermek felfedezi a tárgyak tulajdonságait az egyszerű ok-okozati összefüggéseket. A konstruáló játék elemek összegyűjtéséből, pakolásából álló játéktevékenység, amelyhez mintát először a felnőtt vagy a társ nyújthat. A tevékenység közösségi szinten is megjelenhet a szociális képességek mozgatórugójaként. A gyermek átélheti a tervezés és az alkotás örömét is ebben a játékformában. A szimbolikus és a szerepjáték elemeit is megismertetjük a gyerekekkel, példákat, mintákat adunk. A szabályjáték elsősorban a felnőttek irányításával, folyamatos jelenlétével megvalósítható.

Feladataink:

- Nyugodt, biztonságot adó légkör kialakítása,
- Átlátható játéktér- strukturált környezet
- Megfelelő időkeret biztosítása, önálló játéknál a hatékony játékidő figyelembevételével
- Megfelelő, biztonságos játékeszközök kiválasztása
- Támogató magatartás a gyógypedagógus részéről
- Aktív, tartalmas játéktevékenység megteremtése
- Motiváló környezet, a gyógypedagógus a gyermek számára ötlettárat biztosít
- A játéktevékenység kommunikációba ágyazottan történik
- Az aktív játéktevékenységhez szükséges alternatív kommunikációs eszközök és a mozgást segítő segédeszközök biztosítása
- Pozitív visszajelzések, a megfelelő csoportlégkör biztosítása elfogadó, segítő, támogató attitűddel, differenciált módszerekkel, multikulturális – interkulturális szemlélettel.

V.11.2.VERSELÉS, MESÉLÉS

Az óvodában többnyire játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. A gyermeknek érzéki, érzelmi élményeket nyújtanak a ritmusukkal, a mozdulatokkal és a szavak erejével. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Az élőszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világvilágképének kialakítására. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim

állapotában eleven, belső képi világot jelenít meg.

Célunk:

- a gyermek beszéd iránti érdeklődésének felkeltése, utánzó képesség fejlesztése; kommunikációs igény felébresztése, ösztönzése;
- a verbális kommunikáció gazdagítása, a jelzések differenciálása;
- a beszédszervek ügyesítése;
- a beszéd indítása, a passzív, illetve aktív szókincs bővítése;
- a hallási figyelem, hallási diszkriminációs képesség fejlesztése;
- a közvetlen környezet tárgyai, élővilága, cselekvései, történéseiről tapasztalatok, ismeretek szerzése;
- a kognitív funkciók, a figyelem, az emlékezet fejlesztése.

Feladatunk:

A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés.

Érzelmi biztonság megadása játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókákkal, versekkel.

Az érzelem- értelem-erkölcsi fejlődés elősegítése a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyainak megismertetésével, megfelelő viselkedésformák átadásával.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a vers, mese, dramatikus játék tevékenység területén

A pedagógus

- megfelelő anyagválasztással, kifejező előadásmóddal, az irodalom nyelvi-stilisztikai eszközeinek kihasználásával fejlessze a gyermeki beszéd-kommunikációját,
- teremtsen olyan feltételeket, hangulatot, hogy minél több élőszóban előadott élményhez juttassa a gyerekeket,
- a mondókák, versek, történetek szövegének megismertetésével gyarapítsa a gyerekek szókincsét,
- az irodalmi élmény együttesből fakadó beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazását biztosítsa (mesereprodukció, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képolvasás, anyanyelvi játékok),
- a tevékenységformában az anyanyelv gazdagságának ismertetésével fejlessze a beszédészlelés/megértés/reprodukció képességét,
- a mesékben előforduló kifejezésekkel, nyelvi fordulatokkal gazdagítsa a gyerekek nyelvi kifejezőkészségét,
- magyarázza meg a népi szövegekben található ritka, régies vagy tájnyelvi szavakat, szókapcsolatok jelentését,
- mese-vers előadása mindig példaértékű legyen,
- teremtsen lehetőséget a mesék, versek_feldolgozása során az összefüggő beszéd, párbeszéd gyakorlására, a beszédértés, és a beszédhasználat támogatására (vizuális támogatás)

Az anyanyelvi nevelés feladatai a külső világ tevékeny megismerésében

A spontán és irányított beszélgetés, a verbális fejlesztés a környezet megismerésének komplexintegrált tevékenységsoraiban célként és eszközként egyaránt megvalósítandó.

A megtapasztaláson alapuló megismerés, információszerzés sokoldalú biztosításával a gyermek aktív, passzív szókincsének mennyiségi és minőségi gyarapítása, ezzel párhuzamosan a fogalmak körének és tartalmának bővítése, új fogalomrendszer kialakítása, a beszéd, a mondatalkotás aktivizálása, a kontextusos beszéd gyakorlása.

Az érzelmi biztonság megadásának és az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermekeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek életének elmaradhatatlan része.

Feladatunk:

— A gyermeki önkifejezés fejlődésének segítése, megalapozása változatos módszerek, valamint ábrázolással való kombinálás alkalmazásával.

— A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés.

— A klasszikus és kortárs irodalmi művek alkalmazása mellett, a csoportösszetétel figyelembevételével, a mese, vers, megválasztásával a multi és interkulturális nevelés megvalósítása.

— Érzelmi biztonság megadása játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókákkal, versekkel.

— Az érzelem-értelem-erkölcsi fejlődés elősegítése a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyainak megismertetésével, megfelelő viselkedésformák átadásával.

— A beszédfejlesztés jelen van a gyermek egész napos tevékenységében, tehát nem tekinthető egyetlen foglalkozás megvalósítandó feladatának. A beszéd fejlesztése szorosan kapcsolódik a mentális képességek, a szocializáció, a mozgás és játék fejlesztéséhez, mintegy összefonódik ezekkel.

A megkésett mozgásfejlődés hátráltatja a beszéd fejlődését. Megzavarja azt a folyamatot, amelyben a gyermek közvetlen közélről ismerkedik meg a környezettel, gátolja a képzetek kialakulását és érezteti hatását az artikulációban, amely a beszédszervi mozgások magasabb fokú koordináltságát igényli.

A verbális fejlesztés nemcsak célként, hanem eszközként is megjelenik a megismerési folyamatban.

V.11.3.ÉNEK, ZENE, NÉPI JÁTÉK, TÁNC

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a

nemzeti nevelésben, az élményalapú érték közvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Óvodánkban a zenei foglalkozásokon a gyermekek megfigyelik a környezetünk hangjait, megismerkednek a különféle ritmushangszerekkel. Ölbéli játékok, népi gyermekjátékok, népdalok megismerésével bővítjük érdeklődésüket, esztétikai érzéküket. A zene és az együttes cselekvés révén fejlődik emlékezetük, gondolkodásuk, szociális képességeik. A dalokhoz kapcsolódó játékok lehetőséget adnak a ritmus, a mozgás örömteli élményének felfedezésére. A dalok, gyermekjátékok kiválasztásának fontos szempontja a kis hangterjedelem, továbbá a koncentrikus kapcsolódás a fejlesztés egyéb területeihez.

Formája: csoportos, mikrocsoportos

Célunk:

- zenei érdeklődés felkeltése
- a környezet hangjainak megismerése, felismerése, differenciálása
- hangszerek, ritmushangszerek hangjának megismerése, felismerése
- utánzásra késztetés
- a ritmusérzék fejlesztése
- a gyermek érzelmi életének alakítása, a gátlások oldása
- a zenei hallás fejlesztése, környezetünk hangjainak megismerése, félelem, szorongások oldása
- a beszéd, mozgás, zene, játék összekapcsolása, egymás hatásának erősítése
- érzékelés-észlelés, gondolkodás, memória fejlesztése a zene eszközével
- a nagyon egyszerű népi mondókák, versek, énekek megtanítása
- a zenehallgatás megszerettetése
- a csend, a zörejek, a zene szerepének értékelése
- egymásra hangolódás, a mozgásöröm megélése

Feladataink:

- Az ölbéli, énekes játékokkal, népi gyermekdalokkal a zenei ízlés formálása, esztétikai nevelés, és zenei érdeklődés felkeltése
- A gyermek zenei képességeinek (ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakítása érdekében énekes népi játékok, igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások alkalmazása.
- A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál a nemzeti, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozásának figyelembevétele.
- A gyermek fedezze föl önmaga és a világ kapcsolatát, rejtélyeit és azok szavak nélküli kifejezését.

- A dalokhoz kapcsolódó gyermekjátékokba való bekapcsolódás, mozdulatok megfigyelése, utánzása
- Helyes hangszerhasználat elsajátítása

Gyermeki tevékenység:

- Éneklés, mondókázás, kiszámolók mondása, mozgásos énekes játékok, néptánc, hangszeres játék, ritmus-és hallásfejlesztő gyakorlatok végzése.
- Az attitűdök, gondolkodásbeli és kommunikációs tulajdonságok kiteljesítése zenei élményekkel.
- Beszéd- és zenei hallás fejlesztése. A másik ember megértése.
- Beszédkésztetés. Beszéd és a nagymozgás összehangolása, beszédszervek ügyesítése
- Az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben (felelgetős, énekes játékok)
- A mondókák, énekek ismételtetésével, segítségével a helyes artikuláció, a szavak pontos kiejtésének segítése, szókincsbővítés.
- Nyelvi kifejezőerő megerősítése a mondókák, énekek szövegének hangsúlyával, ritmusával, hangerejével, az éneklési készséget szolgáló hangutánzó szavakkal a magán-és mássalhangzók pontos kiejtésének, kiejtésének megsegítése.
- Nagymozgások, finommotorika fejlesztése, egyensúlyérzékelés alakítása
- Önismeret a csoporthoz tartozás élményének megjelenítése
- Saját testről alakított ismeretek alakítása, Aktív cselekvésre való ösztönzés

V.11.4.RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

Fontosnak tartjuk a nagymozgás-fejlesztés folyamatos biztosítása mellett a finommozgás megalapozását. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képzalkotás, a kézimunka, ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Fontos maga a tevékenység, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Óvodapedagógusaink előtérbe helyezik a természetes anyagok, termékek felhasználását. Új megoldások keresünk, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra nevelünk.

A tevékenységek kettős feladatot látnak el: alkalmassá teszik a gyermeket egyre pontosabb célzott manipulálásra, az érzékelésre – észlelésre – tapintásra az ujjak ügyesítésével. Igyekszik az ábrázoló kedvet felkelteni, támogatja a gyermek önkifejezését.

Formája: mikrocsoportos, egyéni

Célunk:

— kéz és ujjak ügyesítése, mozgékonyáguk fokozása

- a kéz izomerejének szabályozása
- a célirányos kézmozgások kialakítása
- a szem és kéz közti koordináció kialakítása
- az ujjak tapintásérzetének fokozása
- a csukló, az ujjak laza mozgatása
- a látás – tapintás – mozgásérzet együttes szabályozása
- a dominancia kialakításának segítése
- a testséma fejlesztés
- az ábrázoló kedv felkeltése
- az ábrázolás eszközeinek, a különböző technikáknak megismertetése
- a helyes ceruzafogás kialakítása
- a figyelem, az emlékezet, az ügyesség fejlesztése
- a téri tájékozódás fejlesztése
- az analízáló, szintetizáló készség kialakítása
- egyszerű ok – okozati összefüggések felismertetése
- a beszédkészség fejlesztése
- alapszínek és egyszerű formák megismertetése.

Feladatunk:

- A belső képek gazdagítása a mese, vers, ének, énekes játék eszközeivel, a gyermeki ábrázolás ösztönzése alkotó légkör teremtésével, változatos lehetőségek felkínálásával.
- A gyermeki élmény és fantázia világ gazdagításával a saját formanyelv, az alkotásra, önkifejezésre való igény felkeltése.
- Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, környezet esztétikai alakítására és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása.
- Az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatára szoktatás.
- Az egyes technikákhoz kapcsolódó munkafogások, megoldások, eszközök bemutatása, használatuk megnevezése, a gyakorlásra való ösztönzés.
- Különböző eszközök fogásának megismertetése.
- Fejlesztő játékok, eszközök kiválasztása.
- Pontos illesztés gyakorlása.
- Azonos tárgyak csoportosítása.
- Alak-állandóság fejlesztése (tapintásos gyakorlatok, azonos tárgyak válogatása, egyszerű mértani formák osztályozása, puzzle játékok, mozaik elemeinek összeillesztése)

- Egyre pontosabb célzott manipulálás, érzékelés, észlelés, tapintás.
- Az ujjak ügyesítése.
- Ábrázoló kedv felkeltése.

Gyermeki tevékenységek:

A vizuomotoros fejlesztés önmagában is egy összetett, sokszínű nevelési terület, ahol szívesen tevékenykednek a gyerekek: rajzolnak, festenek, mintáznak, építenek, vágnak, ragasztanak, konstruálnak stb.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a rajz, mintázás, kézi munka tevékenységben:

A foglalkozáson az anyanyelvi ismereteket mozgásos tapasztalatszerzéssel mélyítjük el. A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése (megszólítás, szándéknyilvánítás, kérdés, tudakozódás, különböző mondatfajták használata, aktív és passzív szókincs bővítése, véleménynyilvánítás, döntés, az ábrázoltak szóbeli elmondása, formák, színek magyarázata, a barkácsoláshoz szükséges eszközök, anyagok megnevezése, kiállítás látogatáshoz kapcsolódó élmények megbeszélése

V.11.5. MINDENNAPOS MOZGÁS

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- c) szervezett mozgásos tevékenység.

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, egyensúlyozás, dobás) és a testi képességeit, állóképességét, gyorsaságát és megtanítja a társára való

figyelést. Mozgásra az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk. Ezek a tevékenységek a nagymozgások kialakítását, begyakorlását, korrigálását szolgálják. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hat a kondicionális képességekre, különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek.

Formája: csoportos vagy egyéni

Célunk:

- a motoros tanulás elősegítése;
- nagymozgások megalapozásával az alapképességek kialakítása
- az alapmozgások kialakítása, korrigálása, az értelmes, célirányos mozgás kialakítása;
- a biztos egyensúly kialakítása;
- ügyesség, állóképesség, erő fejlesztése;
- a teljesítőképesség növelése;
- a mozgásos gátlás oldása;
- az utánzókézség fejlesztése;
- a testséma fejlesztése;
- a légzéstechnika javítása;
- a ritmusérzék fejlesztése;
- a szervezet sokoldalú, harmonikus, arányos fejlődésének biztosítása, az egészség megőrzése;
- a figyelem, emlékezet, beszéd, mozgás összekapcsolása;
- a szenzomotoros ismeretszerzés lehetőségeinek javítása;
- a mozgáskoordináció és szerialitás fejlesztése;
- a téri tájékozódás fejlesztése.

Feladatunk:

- A társakkal végzett együtt mozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek én-határainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperáció képessége fejlődésének elősegítése.
- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése.
- A mozgás és mozgásigény különbözőségének figyelembevételével az egészséges életmód erősítése, mozgásigény kielégítése, illetve ösztönzés a mozgásra az egyéni lemaradásokat kompenzáló mozgásos játékok ajánlásával.
- Változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségek biztosítása a mindennapos mozgásra, valamennyi gyermek számára (mindennapos testnevelés, szabad mozgáslehetőségek kihasználása
- Fejlessze az erőt, ügyességet, gyorsaságot, állóképességet.

- Fejlessze a biztos egyensúly kialakítását.
- Növelje a teljesítőképességet.
- Javítsa a hibás, összerendezetlen mozgásokat.
- Tanítsuk meg a gyermeket a célirányos mozgásra.
- Az utánzókétség fejlesztése a nagymozgások utánzásával (passzív tornáztatás).
- Alapmozgások kialakítása, gyakorlása.
- Mozgásos mondókák tanulása.

A mozgásfejlesztés területei:

- játékos utánzó gyakorlatok
- alapmozgások kialakítása, korrigálása, gyakorlása
- mozgásos játékok.

Játékos utánzó gyakorlatok:

Az utánzókétség fejlesztése, sikerélmény biztosítása, közös tevékenység, kapcsolatteremtés, az egyes testrészek átmozgatása, ráhangolódás a foglalkozásra, testséma fejlesztése, a beszédmegértés és beszédkésztetés, a figyelem, az emlékezet fejlesztése. A játékos utánzó gyakorlatokat kezdetben segítséggel, majd egyre önállóbban végzik a gyerekek. A mondókával, verssel, énekkel kísért gimnasztikai gyakorlatok az egész test átmozgatását célozzák. Az énekek, versek megadják a mozgások ritmusát, az egyszerű, könnyen utánozhatók, felkeltik a gyermek érdeklődését. Átaluk megismerik az egyes testrészeket, megtanulják, hogy melyik a páros, és azt, hogy azok egymástól függetlenül is mozgathatók. Testsémájuk, testtudatuk, testfogalmuk fejlődik.

Az alapmozgások kialakítása, korrigálása:

A pontos mozgás-kivitelezés segítése, a hibás, összerendezetlen mozgások javítása, a mozgásos gátlások oldása, a mozgásigény kiélésének segítése, az erő, ügyesség, állóképesség, gyorsaság, teljesítőképesség növelése, az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás, beszéd fejlesztése a cél. A foglalkozások fő részét ezek a gyakorlatok töltik ki. A csoportos együttlét alatt megtanulnak a gyermekek egymásra figyelni, egymást megvárni, segíteni egymáson. Megtanulnak egyszerű verbális utasításokat végrehajtani. Viselkedésük fegyelmezett lesz. A foglalkozás e része alatt hely- és helyzetváltoztató mozgásokat végeznek. A különböző minőségű talajon, szőnyegen, szabadban végzett, sokoldalúan begyakorolt mozgások hatására gazdagodnak ismereteik önmagukról. A páros gyakorlatok a kapcsolatteremtést is segítik. A hibás mozgás korrekcióját az új dinamikus sztereotípiák kialakítása szolgálja. A foglalkozások e részének tervezésekor különös figyelmet kell fordítani a gyermek biológiai

állapotára, az esetleges társuló fogyatékoságára.

Gyermeki tevékenységek:

A mozgás fejlesztés önmagában is egy összetett, sokszínű nevelési terület, ahol szívesen tevékenykednek a gyerekek. Az irányított tevékenységek, és a szabad mozgástevékenység, a koncentrációs mozgásgyakorlatok, az irányított foglalkozások teremben, szabadban, valamint a szabad tevékenységek: hógolyózás, szánkózás, bújócskázás, fogócska, játszótéri játékok, homokozás, hintázás mind-mind ezt a célt szolgálják.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a mozgás tevékenységekben:

A konkrét mozgásos tapasztalatok beépülésének a szókincs, az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődésének segítése a mozgásformák megnevezésével. Világos, konkrét értékeléssel a pozitív énkép alakulásának támogatása. Versek, dalok, mondókák segítségével a ritmus, lüktető mozgás fejlődése.

A beszédfunkciók fejlesztése és korrekciója:

A beszédfejlesztés egyéni és csoportos formában zajlik. Természetesen egy-egy gyermek sérülésének súlyossága, milyensége nagymértékben meghatározhatja a vele való foglalkozás formáját. A beszédfejlesztés bizonyos elemeit csak egyéni foglalkozás keretében lehet jól begyakorolni. Ebben a munkában elengedhetetlen a logopédus aktív közreműködése.

Fontos tudnunk, hogy az aktív beszéd elsajátításának alapja a nonverbális és verbális kommunikáció elemeinek egymásra épülése, ezek tudatos fejlesztése, a kommunikációs igény felkeltése. Vannak olyan gyermekek, akik egyáltalán nem figyelnek a beszédre, nehezen értelmezik a közléseinket, nemegyszer saját nevükre sem figyelnek fel.

Mindezért a beszédfejlesztő munkánk igen fontos lépése a kommunikációs igény felkeltése, a hallásfigyelem fejlesztése, amit a következők segítenek:

- a gyermek aktivizálása, motiválása ritmus, dal segítségével;
- állathangok, állatmozgások utánzása;
- az akusztikus figyelem felkeltése: hosszú-rövid, gyors-lassú, magas-mély hangok megkülönböztetése;
- felszólítások, felkiáltások élénk gesztussal, mimikával való kísérése;
- a beszédszervek ügyesítése tornáztatással, játékos gyakorlatokkal (a beszédszervek passzív tornáztatása, ajak-, nyelv-, fúvó-, légző gyakorlatok);
- a beszéd indítása, a passzív és aktív szókincs bővítése, játékos formában ismerkedés a tárgyakkal, ezek beépítése a szókincsbe;
- a tárgyak mellett a képek megnevezése, mondatalkotás segítése.

Az SNI-s gyermekek beszéde az óvodáskor végén:

- Általános követelményeket nem lehet meghatározni, hiszen a gyermekek fejlődésbeli sajátosságai, jellemzői nagymértékben meghatározzák a fejlesztés menetét, eredményeit.
- Egy részük az óvodai évek végére megtanítható szavakban, egyszerű mondatokban beszélni. Közlésük azonban a különféle artikulációs hibák miatt nehezen érthető.
- Vannak, akiknél később indul a beszédfejlődés, szavakban, szótöredékekben beszélnek.
- Egy kis részük pedig ugyan eljut a beszédmegértés bizonyos szintjére, szituációhoz kötött viszonylag jól érti a közléseket, kérdéseket, utasításokat, de szavakat még nem mond, csak hangokat hangoztat, azok a gyermekek akik verbálisan egyáltalán nem kommunikálnak, ők a nembeszélők, akik AAK eszközökkel fognak kommunikálni.

V.11.6. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A külső világ tevékeny megismerése a szűkebb- tágabb emberi, tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyaival való megismerkedést, megtapasztalást teszi lehetővé. Közvetlen élményeken, tapasztaláson keresztül valósul meg az ismeretszerzés. Cselekvésbe ágyazottan, konkrét tárgyak megismerésével szerez ismereteket a gyermek a környezetéről. Ezért a megismerési folyamatot a közvetlen környezetből indítjuk, alapozunk a gyermek már meglévő tapasztalataira, ismereteire.

A gyermekek tapasztalataira, élményeire, a már meglévő ismereteire támaszkodunk ahhoz, hogy új ismereteket tudjanak elsajátítani, illetve a meglévőket bővítsék. Ehhez egy sokat beszélő, megértő környezet megteremtése szükséges, amely a gyermek minden rezdülésére, közölni akarására azonnal reagál és megfogalmazza azt.

Fontos a pedagógus – mint modellértékű személy – érdeklődése, empátiás készsége, színes egyénisége, hiszen ez biztosítja a gyermekkel való jó érzelmi kapcsolat kialakulását.

A családdal való együttnevelés olyan pozitív élményeket nyújt, ami biztosítja a környezetében való biztos eligazodást is.

A környezetismeret témakörei szoros kapcsolatban vannak a többi nevelési területtel, pl. a “testünk” témakör kiemelten szerepel a mozgás foglalkozáson és minden nap megjelenik az önkiszolgálásban is.

A környezet megismerésére szolgáló témakörök lehetőséget nyújtanak a pedagógusnak arra, hogy a gyermekcsoport fejlettségi szintjének, életkori sajátosságainak megfelelő tartalommal töltsse meg.

Az óvodapedagógusaink lehetővé teszik a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket biztosítanak a tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítik a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt helyeznek a fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítéliképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.

Célunk:

- A gyermekek érdeklődéssel forduljanak szűkebb- tágabb környezetük felé.
- Minél több tapasztalatot szerezzenek közvetlen környezetünk tárgyairól, élővilágáról.
- Vegyék észre a környezetben található esztétikai értékeket, az ehhez kapcsolódó érzelmeket minél inkább éljék meg.
- Óvják környezetüket, fenntarthatóságra nevelés

Feladatok:

- Lehetőségek megteremtése a közvetlen tapasztalatszerzésre: kirándulások, séták szervezése, szemléltetőanyagok alkalmazása a foglalkozásokon.
- A tapasztalatszerzéshez szükséges érzékelési folyamatok segítése, képességek komplex fejlesztése.
- A kognitív feldolgozó funkciók sokoldalú komplex, tevékenységbe ágyazott fejlesztése.
- A kérdés, kijelentés rövid, egyszerű megfogalmazása;
- Nonverbális elemek támogató alkalmazása;
- Beszédmegértés fejlesztése;
- Az otthonról hozott közlési formákra támaszkodás;
- A környezetünkben található növény- és állatvilág szeretetére való nevelés.
- Felelősségvállalás kialakítása irántuk.
- Helyes viselkedés szabályrendszerének megismertetése.

Témakörei:

- Óvodánk: csoporttársak, nevelők, helyiségek, berendezési tárgyak
- A család, és a lakóhely
- Évszakok: időjárás, öltözködés, növények, állatok viselkedése
- Közlekedés: közlekedési eszközök, egyszerű közlekedési szabályok
- Testünk: testrészek, érzékszerveink, betegség- egészség
- Állatok: háziállatok, vadon élő állatok
- Színek: alapszínek
- Foglalkozások
- Időbeli tájékozódás: napirend, napszakok
- Térbeli tájékozódás: alatt-felett, előtt-mögött, mellett

- Ünnepeink: születésnap, Mikulás, Advent, Karácsony, Farsang, Húsvét, Anyák napja, Gyermeknap
- Néphagyományok: Márton nap, Luca napja, Gyertyaszentelő, Nagyböjt, Pünkösöd
- Nemzeti Ünnepeink
- Iskola hagyományaihoz kötődő jeles napok
- Világnapok

V.11.7.MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK – ÖNKISZOLGÁLÁS

A munka, az óvodába járó gyermekek életében sok azonosságot mutat a játéktevékenységgel. A munka jellegű tevékenységeknek célja van és általában külső irányítással történik. A munkatevékenységek során, a gyermekek segítenek a felnőtteknek, társaiknak vagy önkiszolgálási feladatokat végeznek el. Mindez nap, mint nap tevékenységbe ágyazottan, szinte minden foglalkozáshoz köthetően végezhető. A gyermekek a feladatokat apró lépésekre bontva sajátítják el, képességeik szerint a lehető legmagasabb fokra jutva az önkiszolgálási feladatokban. Ezek a tevékenységek fejlesztik a gyermek személyiségét, önállóságát, felelősségérzetét és feladattudatát.

Formája: egyéni, illetve mikrocsoportos

Célunk:

- a gyermek szükségleteinek megfelelő komfortérzés biztosítása, gondozás, gondoskodás
- nagyon apró lépésekkel az önállóság elérésének segítése
- verbális utasításokkal a beszédmegértés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése
- a testséma fejlesztés, tájékozódás a saját testen, a testrészek ruhadarabok viszonyának felismerése
- alapvető higiénés szokások kialakítása
- az ápoltság, tisztaság igényének felkeltése
- helyes viselkedési formák elsajátítása
- a rászorultság, kiszolgáltatottság helyett az „én is tudom” függetlenség érzésének segítése
- a téri tájékozódás elősegítése.

A gyermekek az önállóság terén is különböző fejlettséget mutatnak. Önállóságuknak gátja lehet az esetleges társulói fogyatékoság (mozgáskoordinációs zavar, autizmus esetén a végrehajtoműködések zavara). Ahhoz, hogy e téren eredmények szülessenek, alkalmat és időt kell adni a gyermeknek, s amit már önmaga el tud végezni, azt nem szabad helyette megtenni még akkor sem, ha sürget az idő, s a felnőtt gyorsabban, komfortosabban végezné el a feladatot.

Az a gyermek, aki korai életszakasztól kellő alkalmat és segítséget kap, hagyják és elismerik próbálkozásait, felnőttként is természetesen tesz azért, hogy önmaga és környezete élete jobb legyen. Az óvodánknek tehát alapozó szerepe van e téren. Az önállóság bizonyos területei nemcsak a gyermek

életkorától függnnek, hanem fiziológiai érettségétől (pl. szobatisztaság), mozgásos ügyességétől (pl. öltözés), s nem utolsó sorban értelmi állapotától BNO kód alapján.

A túl bonyolult, a gyermek pillanatnyi képességeit meghaladó feladat sikertelenséghez, elbizonytalanodáshoz vezet. Elbátortalanítja a gyermeket. Ezért fontos, hogy a gyermekek apró lépésekre bontva tanulják az önkiszolgálási feladatokat. Szükségleteik szerint segítjük őket verbális utasításokkal, gesztusokkal, képi megsegítéssel vagy fizikai aktivitással. Az önállósodási folyamat során a kívülről adott segítséget folyamatosan csökkentjük. Súlyos és halmozott sérülés esetén is törekszünk a lehető legnagyobb mértékű együttműködésre. Az önkiszolgálási feladatokat mindig kommunikációba ágyazottan tesszük. Beszélő és nem beszélő gyermekek esetében is fontos megtanítanunk igényeiknek, szükségleteiknek jelzését. Fontos, hogy a gyermek verbálisan, képi eszközzel vagy AAK eszköz segítségével tudja jelezni szükségleteit. Erre minden esetben biztatunk, az adott jelzés esetén jutalmazunk kell. Az óvodai nevelés feladata, hogy a pozitív szociális szokások kialakulását, gyarapodását segítse. A fejlett szociális kompetencia nagyrészt tanult elemekből tevődik össze, tehát tanítható, ha megfelelő mennyiségű tapasztalattal, lehetőséggel segítik.

Feladataink:

Étkezésnél:

- kanalazás megtanítása (merítés, szájhoz vitel, az étel megrágása, nyelés, darabos étel esetén az egyszerre bevitt mennyiség kontrollálása)
- kanál, villa élével az étel darabolása
- a poharazás: a pohár felemelése kortyolás, nyelés, a pohár letétele
- a szalvéta használata
- a villával való ismerkedés (felszúrás vagy merítés)
- kérés, megköszönés
- ügyesebb gyermekeknél az ételből való szedés
- a rágás megtanítása
- a helyes tempó elsajátíttatása
- kenyér vagy kifli fogása, leharapás, a kenyér és a rajta levő feltét együttes elfogyasztása
- a terítés folyamatának megismerése (pl. szék, tányér, kanál, pohár, szalvéta egymáshoz rendelése). Az étel és a hozzávaló eszközök felismerése
- étkezés utáni teremrendezésben közreműködés.

Tisztálkodás terén:

- a vízcsap kinyitása, elzárása
- szappan használat, utána kézöblítés

- a saját törülköző felismerése
- a kéz, arc szárazra törlése segítséggel
- önálló kéz- és arcmosás
- fogmosásnál együttműködés (száraz, majd nedves fogkefe, fogkrémes fogkefe elfogadása, szájoápolás megtanítása)
- önálló fogmosás
- „baleset” vagy kirándulás esetén a zuhanyozáskor együttműködés (kéz, láb felemelése)
- a fésülés tűrése, önálló próbálkozás
- igény a tiszta, ápoltság külsőre
- étkezés előtti, utáni, bizonyos munkafolyamatok (pl. festés) utáni kézmosás igényének felkeltése
- orrfújás megtanítása, zsebkendő használatának igénye, a piszkos zsebkendő szemétként dobása.

Szobatisztaságra nevelés terén:

- rendszeres ültetés mellett a szükséglet megfigyelése
- a jelzés megtanítása (utánjelzés, majd mutató, hangadás stb.)
- WC, vagy bili és a szükséglet elvégzése közti kapcsolat felismertetése
- kérdésre jelezze szükségletét
- önmagától jelzi szükségletét, képes visszatartani addig, míg a WC-re ér
- a biliről a gyermek WC-re szoktatása
- WC papír használata segítséggel
- „baleset” jelzése
- a WC használatához szükséges ruhadarabok le-, felhúzása
- WC használat utáni kézmosás megtanítása
- ajtó nyitás-csukás megtanítása.

Öltözés, vetkőzés:

- együttműködés az öltözéskor, vetközéskor
- sapka, sál levétele
- zipzár lehúzása
- egyszerű ruhadarabok levétele (cipő, zokni, nadrág stb.)
- vetközéskor kis segítségnyújtás (kigombolás, kikötés, cipőfűző meglazítása stb.)
- egyszerű ruhadarabok felvétele, pl. sapka, bugyi stb.
- kis segítséggel öltözés (ruha elejének megmutatása, jobb-bal oldalnál segítség, befűzés, gombolás)
- bizonyos ruhadarabok teljesen önálló felvétele

Önálló munkafeladatok:

- saját hely felismerése (öltözőben, étkezésnél, alvásnál stb.)
- székek helyre rakása
- játékok közös elrakása
- szőnyeg feltékerése (pl. mozgásfoglalkozáshoz)
- közös teremrendezés
- eszközök bevitele, kiosztása
- egyszerű tárgyak kivitele (pl. konyhába)
- egyszerű üzenet közvetítése óvodán belül
- társak segítése
- asztal letörlése
- szemét összeszedése
- székek felrakása
- saját ruhadarabok, eszközök felismerése, elrakása
- közös ágyazás, ágynemű, ágyak elrakása
- naposi feladatok
- seprű, lapát használata
- virágok öntözése
- udvarrendezési feladatok, seprés, gereblyézés, kertgondozás munkafolyamataiban való részvétel

V.12. EGYÉNI FEJLESZTÉS

A gyermek speciális nevelési szükségletéhez, a képesség-struktúra egyenetlenségéhez igazodó, sérülésspecifikus fejlesztés.

Formája: egyéni

Célunk:

- hatásfokozó, erősítő, támogató, kiegyenlítő – tehetséggondozó tevékenység a tanulási munkatevékenység, illetve a közösségi élet nehézségeinek leküzdése érdekében;
- esetleges társuló sérülésekből adódó problémák kiküszöbölése;
- taktilis, kinezetikus, vizuális, auditív ingerléssel, a játékok, eszközök felhívó jellegét kihasználva növelni az együttműködő készséget, a kitartást, feladattartást, fejleszteni a modális, intermodális, szeriális észlelést;
- a figyelem, az emlékezet fejlesztése a nyelvi zavarok kiküszöbölése, a beszédszervek ügyesítése, a beszédindítás;
- a formaészlelés, alak-háttér differenciáló képesség, a látási-hallási diszkriminációs készség fejlesztése;

- a finommotoros készség, a formakivitelező készség fejlesztése;
- a megfigyelőkészség fokozása;
- a kognitív funkciók közül a válogatás, csoportosítás, rendezés (nagyság, szín, forma szerint), analógiák, a rész-egész viszony észrevétele. Az analizáló- szintetizáló készség, a szerialitás fejlesztése.

Az egyes részterületek fejlesztését szolgáló gyakorlatok rendszerezése:

A mozgásfejlesztésre irányuló gyakorlatok

- a testkép, testfogalom, testséma fejlesztése
- a vesztibuláris rendszer fejlesztése; statikus, illetve dinamikus -
- egyensúlyt fejlesztő gyakorlatok (kitámasztás erősítése);
- a két testfél mozgásának összerendezése, pozitúra utánzás,
- téri tájékozódás fejlesztése;
- a mozgás- és beszéd (ritmus) összekapcsolása, – bizalomerősítés.

A beszédindítást segítő gyakorlatok

- a beszédre való figyelés fejlesztése
- a beszédszervek ügyesítése
- aktív szókincs bővítése
- a verbális és nonverbális jelzések megtanítása
- a grammatikai rendszer kiépítése
- a szerialitás gyakorlása, analógiák alkalmazása
- beszédmegértés segítése
- színek egyeztetése, megnevezése, osztályozás, válogatás
- csoportosítás, fő fogalom alá rendezés, jelzők megismertetése
- ritmikus sorok kialakítása.

A megismerő tevékenység fejlesztését szolgáló gyakorlatok:

- az érzékelést, észlelést fejlesztő gyakorlatok (modális, intermodális, szeriális észlelés fejlesztése),
- a figyelem, megfigyelőképesség fejlesztése,
- a figyelem tartósságának fokozása, a lényeges-lényegtelen dolgok megkülönböztetése, késleltetett figyelem kialakítása,
- az emlékezet fejlesztése, a felidézés segítése az azonosság-különbség felismerése, összehasonlítás
- a rész-egész viszony érzékeltetése
- hiány felismerése, változás észrevétele
- analizáló-szintetizáló készség fejlesztése

- fő fogalom alá rendelés
- analógiás gondolkodás fejlesztése
- a szerialitás fejlesztése.

A vizuomotoros koordináció fejlesztését szolgáló gyakorlatok:

- ujjak ügyesítése
- kézügyességet fejlesztő gyakorlatok
- fixációs gyakorlatok
- a szem – kéz koordináció fejlesztése
- a szenzomotoros koordináció fejlesztése
- az ábrázoló készség fejlesztése, helyes ceruzafogás, kellő nyomaték kialakítása, a rajzkészség fejlesztése
- a téri orientáció, alak-háttér differenciáló készség fejlesztése.

V.13. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

Óvoda-iskola átmenet

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez, egyéni állapotához igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket az előző bekezdésben foglaltak szerint tanköteles korukat megelőző nevelési évben járónak tekintjük.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor felülvizsgálati kérelmet nyújtunk be az illetékes szakértői bizottsághoz a gyermek számára megfelelő oktatási intézmény kijelölése céljából.

Az óvoda- iskola kapcsolatában arra törekszünk, hogy az iskola megismerje azt a szándékunkat, hogy a gyermekeket egyéni képességeiknek megfelelően neveljük és fejlesztjük, hogy a környezetükben jól eligazodjanak, együttműködők, kapcsolatteremtőkké váljanak és legyenek képesek, az iskolai tanulmányok megkezdésére. Fontosnak tartjuk, hogy az átmenetet minél zökkenőmentesebbé tegyük. Az óvodánk azt vállalja, hogy a kisgyermeket az iskolára alkalmassá teszi. Az óvodás gyermekeink ismereteit saját tapasztalatai, és emlékei alapján szerzi.

Az óvodánknak a tanuláshoz szükséges alapkészségek alapjait kell lerakni, oly módon, hogy az óvodás, óvodás maradhasson.

Ennek érdekében folyamatos, rendszeres, hagyományteremtő és megtartó kapcsolatra törekszünk az iskolával. A jó kapcsolat alapja a tisztelet és megbecsülés egymás munkája iránt.

Az iskolára alkalmassá tétel folyamatában az alábbiakat érvényesítjük:

- A feladat folyamat jellegű, a gyermek óvodába fogadásával veszi kezdetét.
- A 3-7 éves életszakasz feladatainak megoldása az életkori és egyéni sajátosságokból kiindulva, a gyermekek ismeretében történik úgy, hogy előkészítik a következő életszakaszt.
- A gyermek adottságainak, képességeinek, készségeinek figyelembevételével kerül megtervezésre a gyermekek fejlesztési programja.
- Az érés és a tanulás együtt alkotják a fejlődést.
- A célirányos fejlesztés a gyermek érési folyamatainak, sérülései, és pszichikus fejlődési jellemzőik figyelembevételével történik.
- A fejlesztés során prioritást élvez a gyermek elemi szükségleteinek kielégítése, a játék feltételeinek biztosítása, és a mozgás elsődlegessége.

Feladatok:

- Az átmenet megkönnyítése érdekében az iskola alapidokumentumainak, az alapozó szakasz moduljainak, készség-képességfejlesztési feladatainak megismerése.
- A kompetencia alapú óvodai programcsomag gyakorlati programelemeinek alkalmazása az alapozó szakasz előkészítéséhez.
- Szakmai együttműködés kezdeményezése a gyógypedagógusokkal, tanítókkal a nevelés folyamatosságának biztosítása érdekében.
- Gyógypedagógusok, tanítók fogadása az óvoda személyiség-képességfejlesztő tevékenységének megismertetése érdekében.
- Hospitálás iskolai tanórákon.
- A gyermekek előkészítése az iskolai látogatásra.
- Iskolalátogatás a gyermekcsoporttal.
- Felelősségteljes, szakmailag kompetens döntéshozatal az egyes gyermek iskolai alkalmasságáról.
- Információs segítségnyújtás a szülőknek az iskolára való alkalmasságról.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek szükségesek: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

- Testi fejlettség, mozgását, szükségleteinek kielégítését irányítani tudja
- Nyitott, érdeklődő, a tanuláshoz szükséges képességei nagyrészt kialakultak.
- Beszéde megfelelő, kommunikál, gondolatait, érzéseit, kívánságait ki tudja fejezni.

— Alapvető szabályokat be tud tartani, kapcsolatot tud teremteni felnőttekkel és társakkal.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében ezek a feltételek általában csak részben valósulnak meg, folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munkával.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A pedagógiai program hatályba lépése, felülvizsgálata

Iskolánk nevelői közössége a dokumentumot a vonatkozó jogszabályi előírások alapján módosította. A módosítások bevezetése 2025. év szeptember hónap 1. napjától történik felmenő rendszerben.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala: a dokumentumot a fenntartó székhelyén, az iskola könyvtárában, az intézményvezetői irodában lehet elolvasni, valamint megtekinthető az iskola honlapján és a Köznevelés Információs Rendszerének elektronikus felületén.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A pedagógiai program hatályba lépése, felülvizsgálata

Iskolánk nevelői közössége a dokumentumot a vonatkozó jogszabályi előírások alapján módosította. A módosítások bevezetése 2025. év szeptember hónap 1. napjától történik felmenő rendszerben.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala: a dokumentumot a fenntartó székhelyén, az iskola könyvtárában, az intézményvezetői irodában lehet elolvasni, valamint megtekinthető az iskola honlapján és a Köznevelés Információs Rendszerének elektronikus felületén.

Elfogadás, jóváhagyás:

A *pedagógiai program módosítását* az nevelőtestület bevonásával a szülői szervezet véleményének kikérésével az intézmény igazgatója készítette el.

[Handwritten signature]

igazgató

A *pedagógiai programot/módosítását* az intézmény nevelőtestülete elfogadta.

Kelt: *Marcali*, 2015 év *aug.* hónap *27.* nap

Vadai Rón

hitelesítő nevelőtestületi tag

Rae! Székely

hitelesítő nevelőtestületi tag

Fenntartói jóváhagyó nyilatkozat

A *Pedagógia Programot a fenntartó képviselőjében* jóváhagyom.

Kelt: év hónap nap

.....

fenntartó képviselője

Elfogadás, jóváhagyás:

A pedagógiai program módosítását az nevelőtestület bevonásával a szülői szervezet véleményének kikérésével az intézmény igazgatója készítette el.

[Handwritten signature]
igazgató

A pedagógiai programot módosítását az intézmény nevelőtestülete elfogadta.

Kelt: *Mercati*, 2025 év *aug.* hónap *27.* nap

Vadóczi Zsolt
hitelesítő nevelőtestületi tag

Kovács Erika
hitelesítő nevelőtestületi tag

Fenntartói jóváhagyó nyilatkozat

A Pedagógia Programot a fenntartó képviseletében jóváhagyom.

Kelt: *BUDAPEST*, 2025 év *szeptember* hónap *16.* nap

MAGYAR MÁLTAI
SZERETETSZOLGÁLAT
ISKOLA-ALAPÍTVÁNY
1033 Budapest, Miklós u. 32.
Adószám: 18104109-1-41
Bankszámla szám:
11700005-10002221-00000000

fenntartó képviselő